

MK GROUP

VIZIJA ODRŽIVE BUDUĆNOSTI

ESG IZVEŠTAJ ZA 2023.

SADRŽAJ

UVOD

UVODNA REČ	3
ČETIRI DEцениJE ODRŽIVOG RAZVOJA I INVESTICIJA	5
JUBILEJ U ZNAKU INVESTICIJA	6
BIZNIS PORTFOLIO	7
ZAINTERESOVANE STRANE I MATERIJALNE TEME	16

ŽIVOTNA SREDINA 19

EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE	20
NAPORI KOMPANIJE SUNOKO U SMANJENJU EMISIJE CO ₂	22
POTROŠNJA ENERGIJE I ENERGETSKA EFIKASNOST	24
PROIZVODNJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA	29
UPRAVLJANJE VODOM I OTPADNIM VODAMA	33
UPRAVLJANJE OTPADOM	38
OČUVANJE ZEMLJIŠTA I BIODIVERZITETA	42
DOBROBIT ŽIVOTINJA	49

DRUŠTVENI UTICAJ 54

BRIGA O ZAPOSLENIMA	55
DIVERZIFIKOVANOST, JEDNAKOST I INKLUZIJA	62
RODNA RAVNOPRAVNOST	63
ULAGANJE U ZNANJE I RAZVOJ ZAPOSLENIH	65
NAJBOLJI OD NAJBOLJIH - DOBITNICI GODIŠNJIH NAGRADA ZA 2023. GODINU	69
BEZBEDNOST I ZDRAVLJE ZAPOSLENIH NA RADU	75
BRIGA O POTROŠAČIMA I KVALITETU.....	76

PROIZVODNJA PREMA NAJVIŠIM STANDARDIMA	77
LANAC VREDNOSTI	78
BRIGA O ZAJEDNICI	89
PODRŠKA PORODICI	92
KONTINUIRANA BRIGA O DECI	96
ZADUŽBINA MIODRAGA KOSTIĆA - PALATA NAUKE	99
PRIZNANJA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST ZA 2023. GODINU	101

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE 103

MENADŽMENT KOMPANIJE	104
MERENJE PERFORMANSI	106
UPRAVLJANJE RIZICIMA	107
SPREČAVANJA KORUPCIJE I SUKOBA INTERESA	108
ETIČKI KODEKS I USKLAĐENOST SA ZAKONSKOM REGULATIVOM	109
TRANSPARENTNA KOMUNIKACIJA SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA	110
BEZBEDNOST PODATAKA	111
ESG UPRAVLJANJE	112
FOKUS ESG STRATEGIJE	113
NAŠ TIM ZA ODRŽIVOST	114
RAZGOVARALI SMO SA ESG ODBOROM KOMPANIJE MK GROUP	116

PRILOG

GRI LISTA INDIKATORA I MAPIRANJE MATERIJALNIH TEMA	122
LISTA PRAVNIH LICA ČIJI SU ESG PODACI KORIŠĆENI U PUBLIKACIJI	126

UVODNA REČ

”

U godini iza nas obeležili smo 40 godina poslovanja MK Group i najavili veliki investicioni ciklus od 1,6 milijardi evra do 2026. godine. Oslonjeni na dugu i uspešnu istoriju kompanije, kao i nova ulaganja u agrar, turizam i zelenu energiju, nastaviceemo da oblikujemo regionalnu privredu, vođeni vizijom održivog razvoja, brige o zajednici i odgovornosti prema životnoj sredini. Naša priča je priča o kontinuiranom rastu i stvaranju vrednosti, uz predanost svim našim zaposlenima, partnerima, klijentima i lokalnim zajednicama. Iznova dokazujemo da kompanija može biti pokretačka snaga ne samo ekonomije, već i društvenih promena koje ostavljaju trajni uticaj.

Vođenje računa o ESG performansama postalo je sastavni deo našeg svakodnevnog poslovanja, na šta smo veoma ponosni. Transparentnost i odgovornost su principi „oživljeni“ kroz našu praksu, i temelji na kojima gradimo odnos poverenja sa svim zainteresovanim stranama. Svesni smo da uspeh kompanije ne zavisi samo od finansijskih rezultata, već i od naše sposobnosti da pozitivno utičemo na okruženje u kojem živimo i radimo.

Mihailo Janković
generalni direktor MK Group

Tokom 2023. godine, ostvarili smo važne korake u dostizanju ciljeva koje smo postavili ESG strategijom. Vođeni imperativom očuvanja prirodnih resursa i zaštite životne sredine, nastavili smo da investiramo u obnovljive izvore energije. Otvorili smo četvrti vetropark u portfoliju naše MK Energy divizije, a prvi u Istočnoj Srbiji. Vetropark „Krivača“ u Golupcu, investicija vredna 165 miliona evra, može godišnje da proizvede 310 GWh zelene energije. Preko dva miliona evra uložili smo u instalaciju solarnih panela na našim objektima u okviru MK Agri-food divizije i MK Tourism & Real estate divizije, i time povećali ne samo proizvodnju struje iz energije vetra, već i iz energije sunca. Sproveli smo nove mere za unapređenje energetske efikasnosti i približavanja karbonskoj neutralnosti u kompanijama članicama. Ova ulaganja demonstriraju našu dugoročnu posvećenost borbi protiv klimatskih promena. Posebno značajan rezultat ostvarili smo u efikasnom upravljanju vodnim resursima. U 2023. godini smanjili smo za 23% potrošnju vode, a za 19% količinu generisanih otpadnih voda.

Na polju društvenog uticaja, naša kompanija ostaje pouzdan partner i oslonac lokalnim zajednicama. Naše društveno odgovorne inicijative dodatno osnažuju veze sa zajednicama u kojima poslujemo širom regiona. Preko dva miliona evra izdvojili smo za filantropiju tokom 2023. godine, pri čemu nam je jedna od najdražih akcija donacija 680.000 evra za renoviranje i opremanje 20 vrtića u Adria regionu, koju smo realizovali zajedno sa AIK Bankom i Gorenjskom bankom. Kroz podršku deci i mladima ulažemo u budućnost, i zato su ovakvi programi u fokusu naše CSR strategije. Baš kao što kroz podršku zaposlenima ulažemo u budućnost kompanije. Kontinuirano radimo na stvaranju inspirativnog radnog okruženja u kome svaki pojedinac ima priliku da ostvari svoj pun potencijal. Veliku pažnju posvećujemo edukaciji zaposlenih, kako

bi u obavljanju poslovnih zadataka mogli da pokažu naše korporativne vrednosti - izvrsnost, stalni razvoj, osnaženost i sinergiju.

Kad je korporativno upravljanje u pitanju, posebno smo ponosni na činjenicu da polovinu članova Odbora direktora MK Group čine žene, a da više od 40% žena zauzima rukovodeće pozicije unutar sistema. Naš cilj je da u bliskoj budućnosti povećamo ovaj procenat na 50%, čime ćemo dodatno ojačati našu posvećenost rodnoj ravnopravnosti. Na polju ESG upravljanja, iza nas je ogroman trud u uspostavljanju strukture i procesa prikupljanja i obrade podataka i ESG izveštavanja. Formirali smo tim koji čine članovi iz svih naših kompanija članica, kao i ESG odbor koji zajedno sa liderima našeg sistema vodi ESG agendu.

Sa velikim zadovoljstvom vam predstavljamo naš drugi izveštaj o održivosti. Zahvaljujem se svim koleginicama i kolegama koji su bili uključeni u njegovu pripremu, prikupljanje podataka, ali i u sprovođenje mera koje smo definisali kako bismo dostigli ciljeve postavljene u našoj petogodišnjoj strategiji. Nastavljamo da uz sistemski pristup redovno vršimo reviziju postavljenih ESG ciljeva i prilagođavamo akcione planove novim izazovima, kako bismo održivost poslovanja i brigu o životnoj sredini, zaposlenima, potrošačima i društvu podigli na najviši nivo.

Mihailo Janković
generalni direktor MK Group

”

ČETIRI DECENIJE ODRŽIVOG RAZVOJA I INVESTICIJA

MK Group, osnovana pre četiri decenije, zahvaljujući jasnoj viziji našeg osnivača i predsednika Miodraga Kostića, postala je sinonim za stabilnost i održivost u poslovanju.

Kroz strateške investicije stvaramo vrednost za privredu Srbije i Adria regiona, za naše zaposlene, poslovne partnere i zajednice u kojima poslujemo. Poslovanje u poljoprivredi, prehrambenoj industriji, obnovljivim izvorima energije, turizmu i sektoru nekretnina primarno širimo na tržištima Srbije, Slovenije, Hrvatske i Crne Gore.

EKONOMSKI POKAZATELJI - 2023. GODINA

Poslovni prihod:
394 miliona €

EBITDA:
75 miliona €

JUBILEJ U ZNAKU INVESTICIJA

MK Group proslavila je 40 godina poslovanja, okrećući se budućnosti i novim projektima. Dosadašnja ulaganja od 1,6 milijardi evra biće udvostručena do kraja 2026. godine.

Inspirisani jasnom vizijom budućnosti, u nove uspehe i investicije krećemo pod našim jubilejskim sloganom: „Slavimo budućnost – najbolje tek dolazi”.

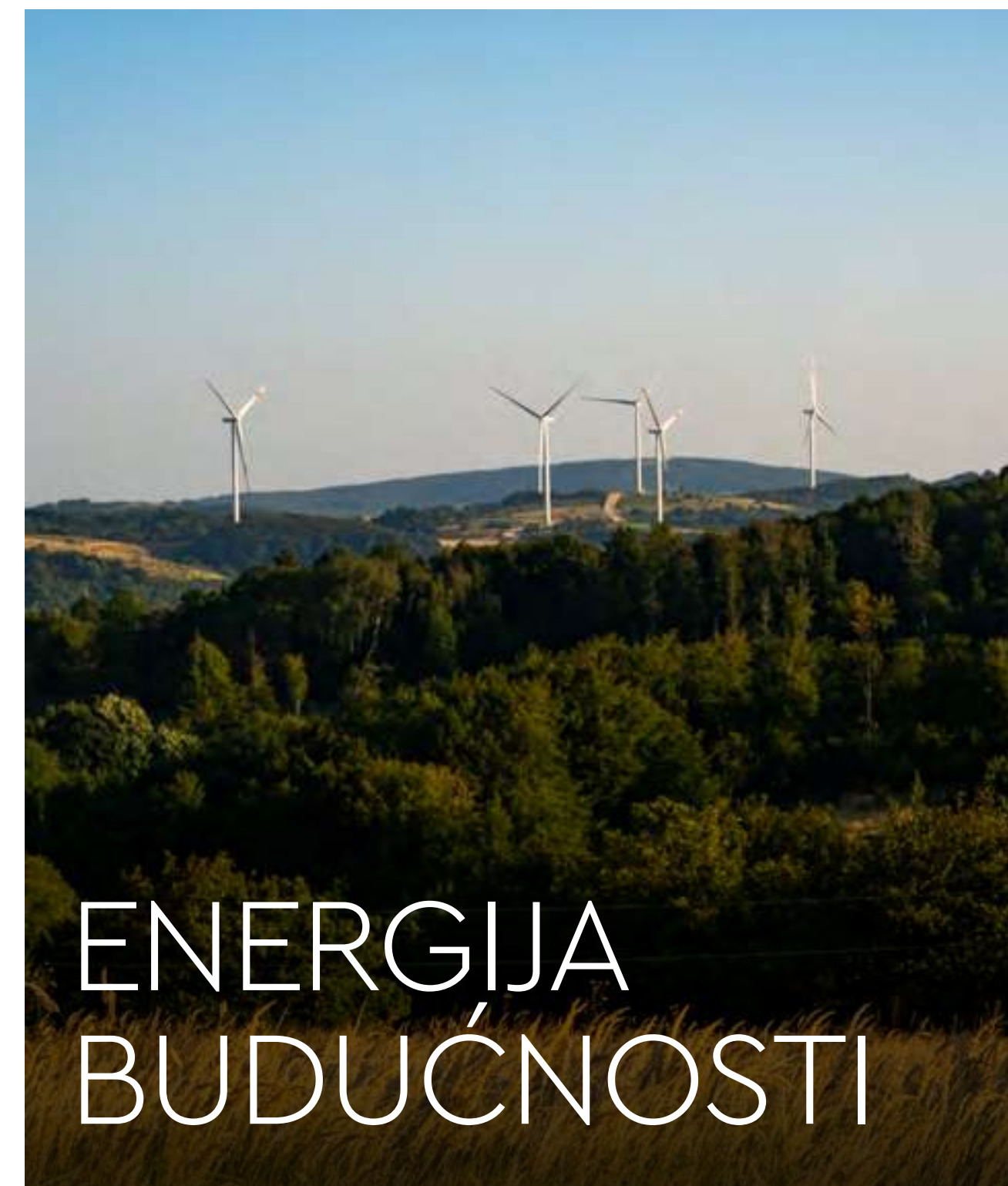
BIZNIS PORTFOLIO

HRANA
BUDUĆNOSTI

DESTINACIJE
BUDUĆNOSTI

ENERGIJA
BUDUĆNOSTI

MK AGRICULTURE

VODEĆA POZICIJA U SRPSKOM AGRARU

MK Agriculture divizija obuhvata kompanije koje se bave ratarstvom, proizvodnjom i preradom povrća i voća, vinogradarstvom i govedarstvom.

13.000 ha
zemljišta koje obrađujemo

220.000 t ratarskih
i povrtarskih useva godišnje

25% viši prinosi
u odnosu na prosek u Srbiji

70% zemljišta
pod navodnjavanjem

950
muznih krava

10.000.000 l
mleka godišnje

MK AGRICULTURE

12.000 t

godišnja prodaja Flora
smrznutog voća i povrća

MK AGRICULTURE

60 ha
vinograd

400.000 l
godišnja prodaja vina

MK AGRICULTURE

82 ha
jabučnjak

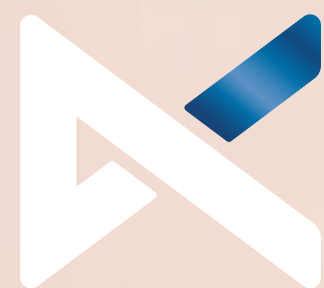

7.000 t
hladnjača

15.000 t
godišnja
prodaja jabuka

 AGRŮUNIJA

MK SUGAR

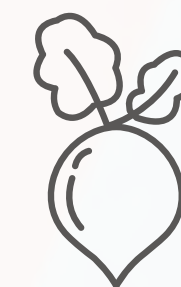
REGIONALNI LIDER U PROIZVODNJI ŠEĆERA

Kompanija Sunoko je jedna od najefikasnijih fabrika u evropskoj industriji šećera i najveći proizvođač šećera u regionu čija proizvodnja premašuje potrebe domaćeg tržišta.

3 šećerane

Vrbas, Pećinci i Kovačica

1.500.000 t

godišnja prerada šećerne repe

260.000 t

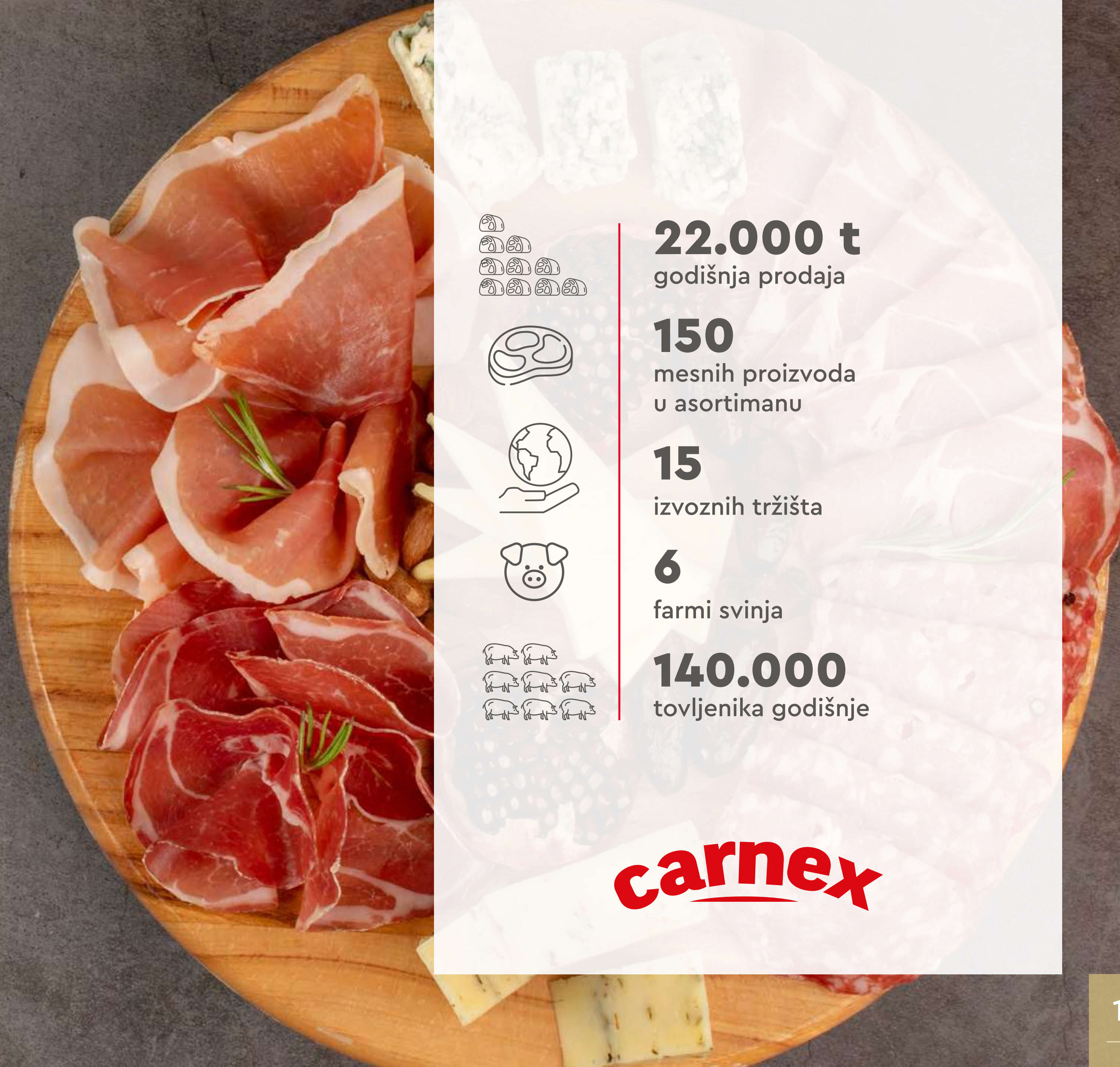
godišnja proizvodnja šećera

Sunoko[★]

PREDVODNIK MESNE INDUSTRIJE REGIONA

Kompanija Carnex sa tradicijom dugom 65 godina, lider je mesne industrije u Srbiji sa zaokruženim sistemom proizvodnje „od farme do trpeze”.

22.000 t
godišnja prodaja

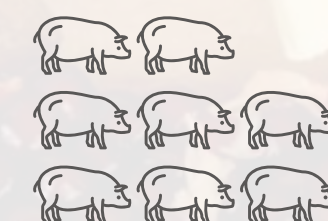
150
mesnih proizvoda
u asortimanu

15
izvoznih tržišta

6
farmi svinja

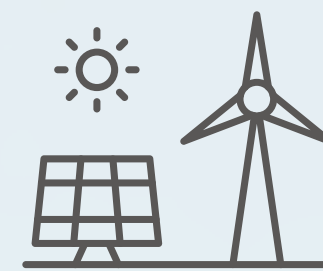

140.000
tovljenika godišnje

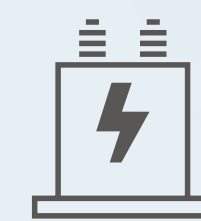
carnex

PIONIR U PROIZVODNJI ZELENE ENERGIJE U SRBIJI

MK Group jedan je od najznačajnijih proizvođača energije iz obnovljivih izvora na Balkanu sa četiri operativna vetroparka i novim projektima energije vetra, sunca i biomase.

4
izgrađena vetroparka:
Kula, La Piccolina,
Košava faza I, Krivača

200 MW
ukupan kapacitet

500 GWh
godišnja proizvodnja
zelene struje

130.000
ukupan broj domaćinstava
koje snabdevamo

1 GW
kapacitet novih projekata
OIE do kraja 2026.

RAZVOJ DESTINACIJA ADRIA REGIONA

Na najekskluzivnijim turističkim lokacijama u Srbiji, Sloveniji, Hrvatskoj i Crnoj Gori nalaze se naši hoteli i real estate projekti kojima privlačimo goste iz cele Evrope u potrazi za vrhunskim doživljajima i sadržajima.

HOTELI

Grand Kopaonik (Srbija),
Kempinski Palace (Slovenija),
Kempinski Adriatic (Hrvatska),
Budvanska rivijera – 6 hotela*
(Crna Gora), i Sveti Stefan*
(Crna Gora)

*u manjinskom vlasništvu

TURISTIČKI REAL ESTATE

Grand Residences (Srbija), Petram
Resort & Residences (Hrvatska),
Skipper Resort (Hrvatska)

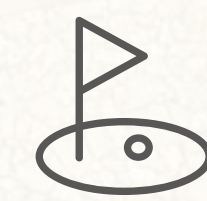
MONETIC

real estate projekti (Slovenija)

AERODROM

Portorož (Slovenija)

GOLF TEREN

Golf Adriatic (Hrvatska)

ZAINTERESOVANE STRANE I MATERIJALNE TEME

MK Group pridaje veliki značaj saradnji sa zainteresovanim stranama, jer verujemo da je dijalog ključan za dugoročni uspeh. Naš pristup se temelji na transparentnosti, integritetu i poštovanju, uz aktivno komuniciranje sa zaposlenima, poslovnim partnerima i zajednicama u kojima poslujemo. U želji da razumemo njihove potrebe i očekivanja, identifikovali smo zainteresovane strane i materijalne teme od značaja za naše poslovanje. Naš ESG izveštaj kreiran je prema smernicama GRI standarda.

ZAPOSLENI

ZAJEDNICA

KUPCI I KLIJENTI

DOBAVLJAČI

POSLOVNI PARTNERI

FINANSIJSKE INSTITUCIJE

DRŽAVNE INSTITUCIJE

**ORGANIZACIJE CIVILNOG
DRUŠTVA**

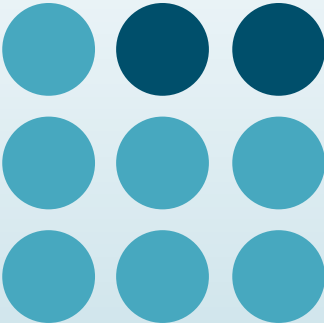

OBRAZOVNE INSTITUCIJE

MEDIJI

ESG OBLAST	MATERIJALNE TEME		
E	ŽIVOTNA SREDINA	Emisija gasova sa efektom staklene bašte i karbonska neutralnost	
		Upravljanje energijom i obnovljivi izvori energije	
		Upravljanje vodom i otpadnim vodama	
		Upravljanje otpadom	
		Zaštita zemljišta	
		Očuvanje biodiverziteta i dobrobit životinja	
S	ODNOS PREMA ZAPOSLENIMA	Diverzifikovanost, jednakost i inkluzija	
		Rodna ravnopravnost	
		Bezbednost i zdravlje zaposlenih	
		Razvoj zaposlenih i prakse rada	
	DOBROBIT KUPACA I POTROŠAČA	Kvalitet i bezbednost proizvoda	
		Bezbednost podataka	
		Lanac vrednosti	
	ODNOS PREMA ZAJEDNICI	Partnerstvo sa lokalnim zajednicama	
		Podrška deci i mladima	
Pomoć ugroženim društvenim grupama			
G	KORPORATIVNO UPRAVLJANJE	Optimalno upravljanje	
		Ekonomski pokazatelji	
		Poslovna etika	
		Usaglašenost sa regulatornim zahtevima	
		Upravljanje ESG materijalnim temama	

E

2 SVET BEZ GLADI

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

3 DOBRO ZDRAVLJE

12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

6 ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI

13 AKCIJA ZA KLIMU

7 DOSTUPNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA

15 ŽIVOT NA ZEMLJI

17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA

ŽIVOTNA SREDINA

MK Group kontinuirano radi na implementaciji i unapređenju ekoloških standarda kako bismo smanjili naš ekološki otisak i doprineli zelenijoj budućnosti za sve.

Ciljevi u fokusu do 2026.

1 GW zelene energije

900 miliona €
investicija u obnovljive izvore energije

25% smanjenje emisija
opsega 1 i opsega 2

Ključni rezultati u 2023.

Novih **105 MW** iz energije vetra

Otvoren vetropark Krivača, investicija vredna
165 miliona €

3.252 kWp kapacitet instaliranih
solarnih panela uz investiranje preko 2 miliona €

EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

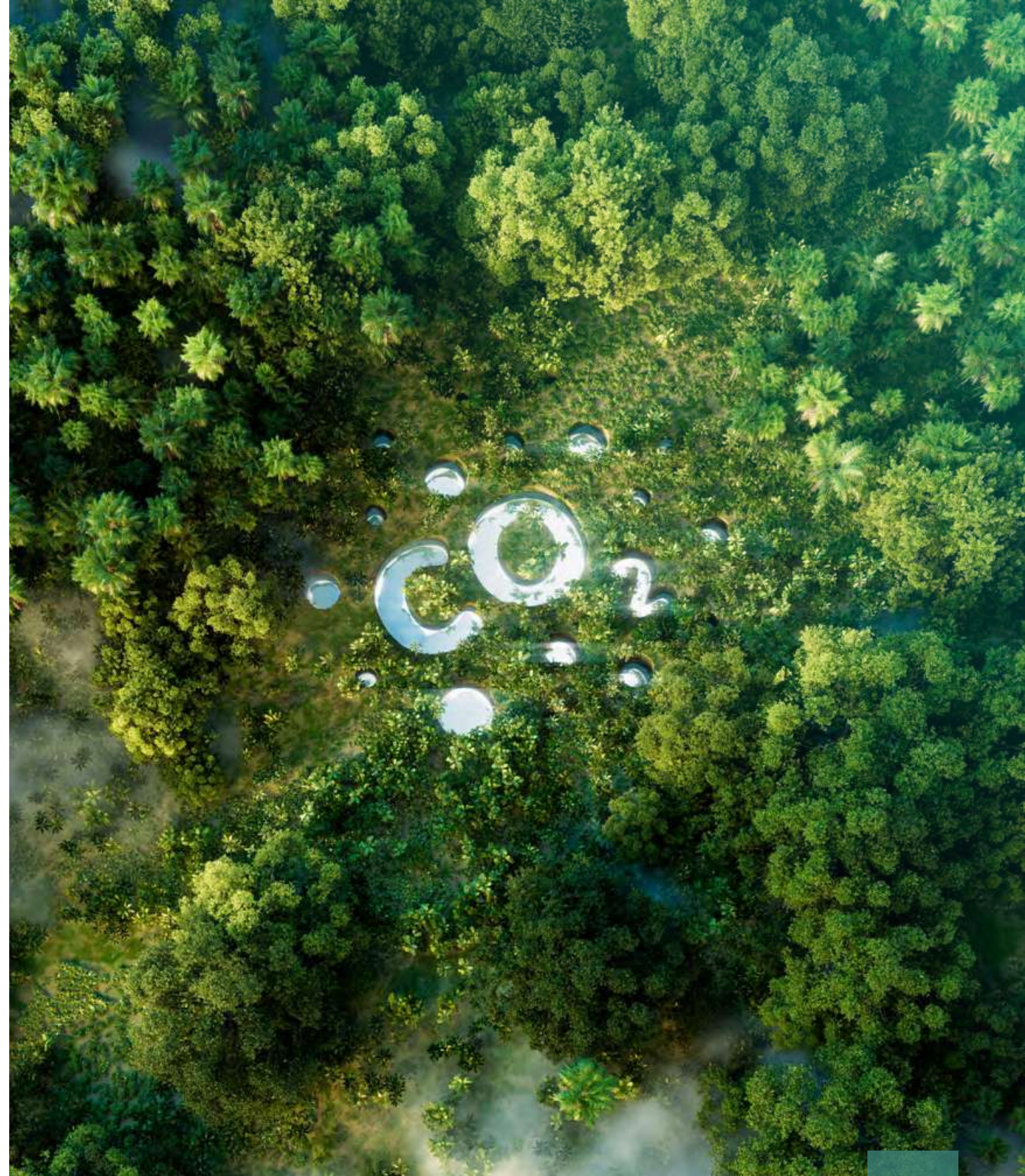
U MK Group prepoznavamo izazove koje klimatske promene i globalno zagrevanje donose te smo u potpunosti posvećeni sprovođenju mera usmerenih ka smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte. Trenutno pratimo i obračunavamo emisije iz Scopa 1 i Scopa 2.

U okviru sveobuhvatnih napora ka smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), korporativni izveštajni standardi identifikuju različite kategorije emisija kako bi kompanije mogle precizno pratiti i smanjivati svoj ekološki otisak. Dve ključne kategorije u ovom kontekstu su Scope 1 i Scope 2 emisije, koje i članice kompanije MK Group prate na godišnjem nivou.

Scope 1 emisije su direktno povezane sa aktivnostima koje kompanija sprovodi i često su najlakše identifikovane i kvantifikovane, jer potiču iz neposredno kontrolisanih izvora.

Ove emisije uključuju:

- Emisije iz vozila (GHG emisije koje nastaju sagorevanjem goriva u vozilima koja su u vlasništvu ili pod kontrolom kompanije);
- Emisije iz proizvodnih procesa (GHG emisije nastale direktno iz procesa proizvodnje u industrijskim pogonima);
- Emisije iz energetske postrojenja (emisije koje nastaju sagorevanjem goriva u kotlovima, pećima ili generatorima unutar kompanije).

Scope 2 emisije prikazuju ekološki otisak potrošnje energije koju kompanija kupuje, ali ne proizvodi sama.

One uključuju:

- Emisije iz proizvodnje električne energije (GHG emisije koje nastaju u elektranama koje snabdevaju kompaniju električnom energijom);
- Emisije iz proizvodnje pare, grejanja i hlađenja (GHG emisije koje se generišu u postrojenjima koja obezbeđuju ove resurse kompaniji).

Ključni faktor u Scope 2 emisijama je način na koji se energija proizvodi – ako potiče iz fosilnih goriva, emisije su veće, dok je korišćenje obnovljivih izvora energije povezano sa manjim emisijama.

Kompanija MK Group ulaže velike napore kako bi doprinela smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte. Koračajući ka ovom cilju, oslanjamo se na globalno usvojene standarde i metodologije u definisanju i obračunavanju ovih emisija, kao i na kontinuiran rad na unapređenju naših praksi.

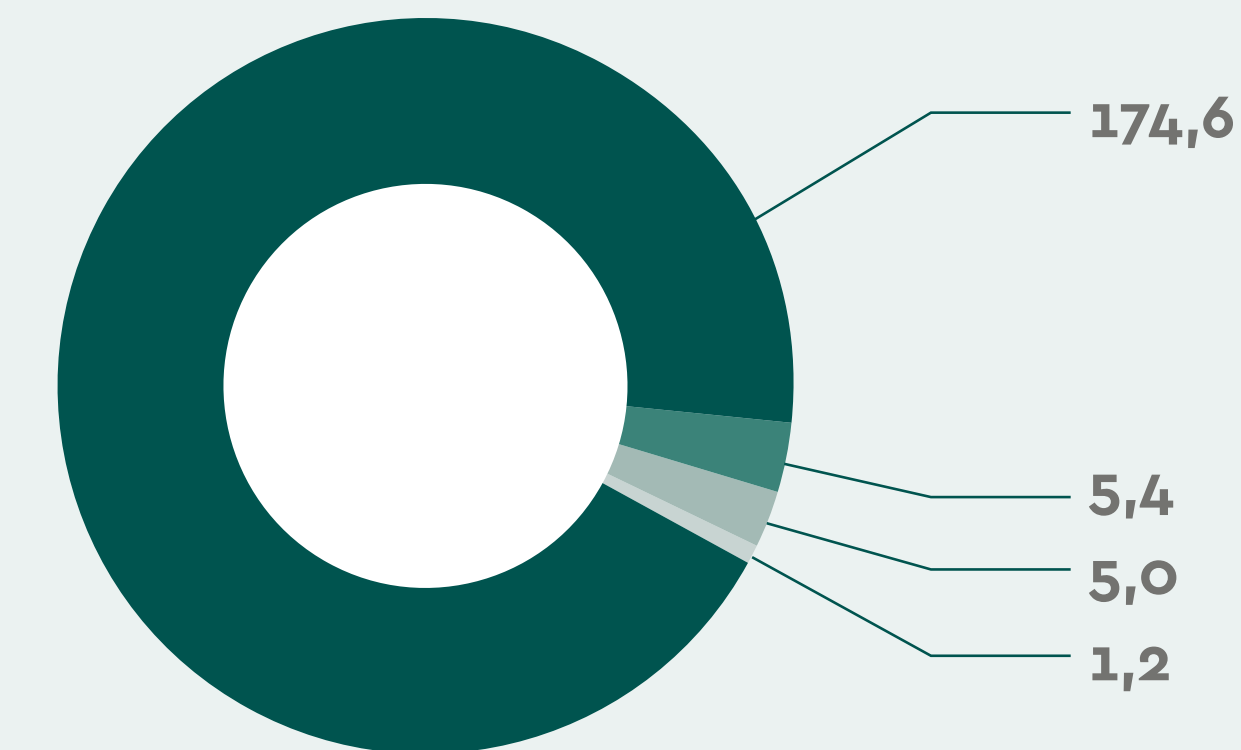
EMISIJA GASOVA STAKLENE BAŠTE NA NIVOU MK GROUP, 2021-2023.

GODINA	S1 EMISIJA tCO ₂	S2 EMISIJA tCO ₂
2021.	137.000	48.000
2022.	112.000	46.000
2023.	186.000	42.000

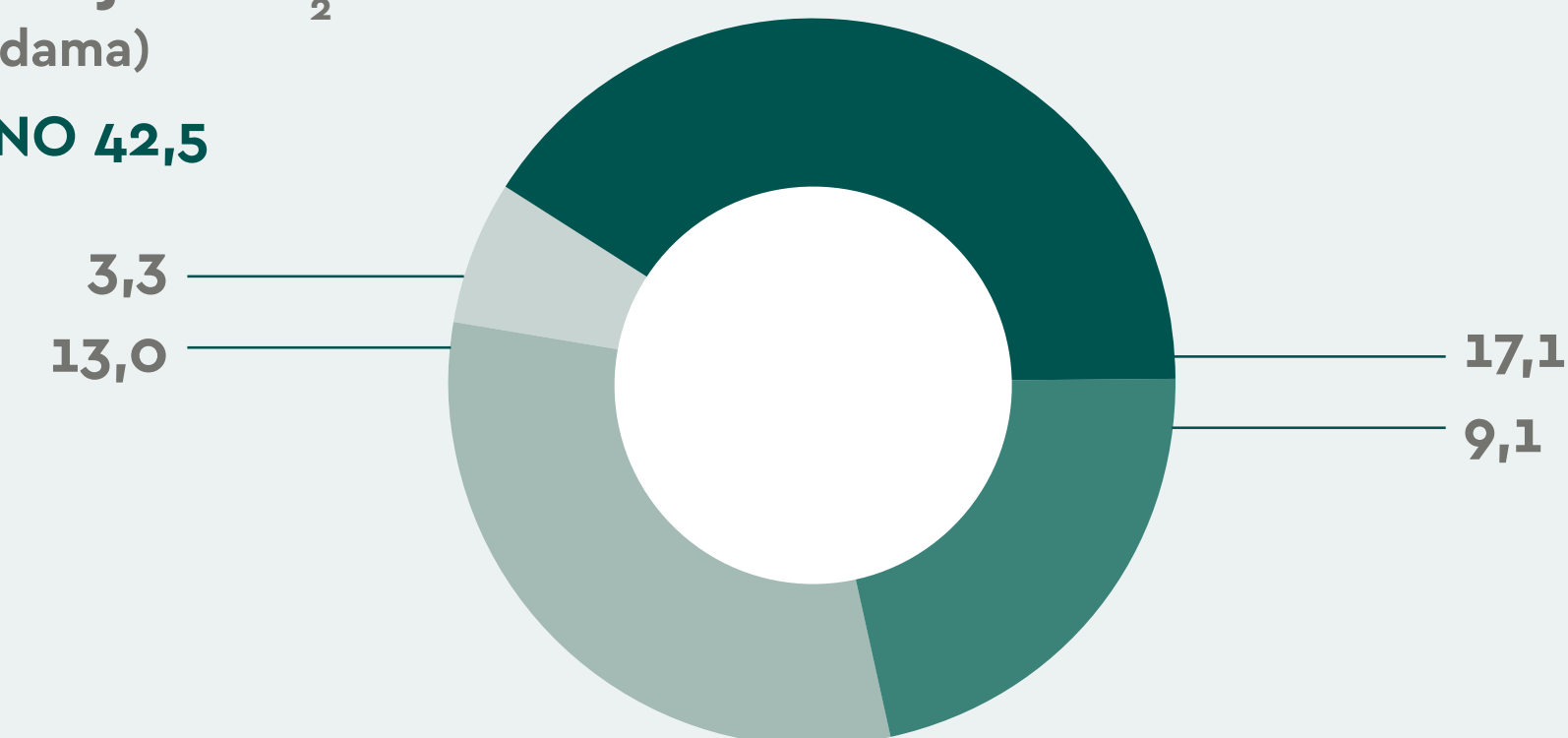
STRUKTURA EMISIJA GASOVA STAKLENE BAŠTE PO DIVIZIJAMA MK GROUP U 2023. GODINI

● MK Sugar
 ● MK Agriculture
 ● MK Meat
 ● MK Tourism & Real Estate

S1 emisije tCO₂e
(u hiljadama)
UKUPNO 186,2

S2 emisije tCO₂e
(u hiljadama)
UKUPNO 42,5

NAPORI KOMPANIJE SUNOKO U SMANJENJU EMISIJE CO₂

Kompanija Sunoko nastavlja da prednjači u održivoj proizvodnji šećerne repe, potvrđujući svoju posvećenost međunarodnom programu koji okuplja poljoprivredne proizvođače i kompanije posvećene održivosti i najboljim poljoprivrednim praksama.

U 2023. godini, Sunoko je nastavio proizvodnju po zahtevima FSA (Farm Sustainability Assessment) standarda, čime je potvrđen održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje šećerne repe i šećera, gde se kvalitet repe prati kroz ceo lanac vrednosti. Tokom 2023. godine 11% ukupne proizvodnje činio je šećer dobijen iz održivo proizvedene šećerne repe.

Poznato je da klimatske promene sve više utiču na poslovanje, a nepovoljni vremenski uslovi tokom uzgoja šećerne repe roda 2023. doveli su do lošeg kvaliteta šećerne repe i velike količine trule repe za preradu, što je značajno uticalo na funkcionisanje kampanje. Uprkos ovim izazovima,

ukupna količina prerađene repe dostigla je 1,53 miliona tona, što je porast od 44% u odnosu na prethodnu godinu. Upravo zbog lošeg kvaliteta šećerne repe došlo je do povećanja emisije CO₂ po toni prerađene repe – sa 0,09 tCO₂e/t na 0,11 tCO₂e/t.

Na putu ka dekarbonizaciji, MK Sugar aktivno radi na prelasku sa visokozagađujućih energenata na energetske efikasnije alternative. Kroz investiciju od 3 miliona evra u novi gasni kotao u proizvodnom centru u Vrbasu, očekuju se značajni efekti na smanjenje emisije CO₂. Novi moderni kotao zameniće sva tri postojeća kotla na uglj, kapaciteta 75 tona pare, što će rezultirati smanjenjem ukupnih emisija proizvodnog centra Vrbas za 40%. Puni efekti ove investicije očekuju se u narednim godinama, čime će Vrbas, najstarija fabrika koja je započela s radom 1912. godine, omogućiti ekološki bolju budućnost uz visok stepen proizvodne efikasnosti.

Tranziciju ka korišćenju ekološki čistijih izvora energije započeli smo i u našim drugim proizvodnim centrima. U Pećincima smo investirali 300 hiljada evra u zamenu gorionika na kotlovima. Trenutno jedan kotao radi na gas, dok drugi radi na mazut. Prelaskom na gas, jedan kotao smanjuje emisiju CO₂ za 25%. Postepenim investicijama, kojima bi se gasifikovao preostali deo proizvodnje, planiramo ukupno smanjenje emisija u Pećincima za 40% narednim godinama.

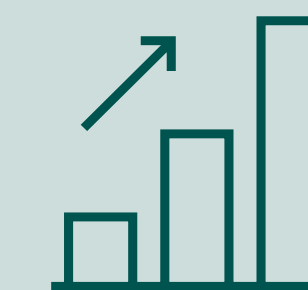
Investirali smo 93 hiljade evra u ugradnju toplotnih pumpi za grejanje silosa u Kovačici, što je rezultiralo smanjenjem emisija CO₂ za 60 tona u 2023. godini. Puni efekat ove investicije se tek očekuje, kao i da će ukupno smanjenje emisija CO₂ usled ove investicije iznositi 336 tona CO₂ godišnje.

Tranzicija je izazovna za sve, a dekarbonizacija zahteva dugoročna ulaganja i pažljivo planiranje kako se ne bi ugrozila operativna efikasnost.

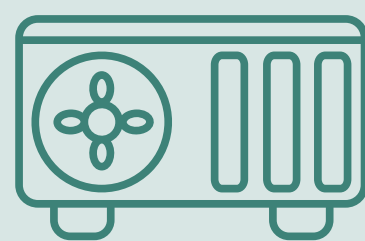
Poslovanje po zahtevima FSA standarda -
11% ukupne proizvodnje činio je šećer
dobijen iz održivo proizvedene šećerne repe.

Uprkos nepovoljnim vremenskim uslovima, ukupna količina
prerađene repe dostigla je 1,53 miliona tona, što je porast
od **44%** u odnosu na prethodnu godinu.

MK Sugar investira 3 miliona evra u novi gasni kotao u Vrbasu,
što će smanjiti ukupne emisije proizvodnog centra za **40%**.

Prelaskom sa mazuta na gas u Pećincima, planira se ukupno
smanjenje emisija CO₂ za **40%** u narednim godinama.

Investicija u toplotne pumpe u Kovačici rezultirala je smanjenjem
emisija CO₂ za 60 tona u 2023. godini, sa očekivanim smanjenjem
od **336** tona godišnje.

POTROŠNJA ENERGIJE I ENERGETSKA EFIKASNOST

U cilju postizanja maksimalne energetske efikasnosti, sve naše kompanije članice kontinuirano istražuju i implementiraju inovativne mere za smanjenje potrošnje električne energije. Fokusirani smo na usvajanje naprednih tehnologija i rešenja koja doprinose smanjenju energetske potrošnje, kao i na optimizaciju postojećih procesa. Godina 2023. bila je dominantno posvećena postavljanju solarnih panela i povećanju učešća zelene energije u ukupnoj potrošnji.

U različitim poslovnim jedinicama našeg sistema, kako u Agri-food segmentu, tako i u Tourism & Real Estate, instalirano je ukupno 3.252 kWp solarnih panela, u vrednosti od 2 miliona evra. Ove investicije u obnovljive izvore energije pokazuju našu posvećenost povećanju proizvodnje i upotrebe energije iz obnovljivih izvora. U 2023. godini, one su rezultirale proizvodnjom od 1.306.102 kWh solarne energije. Očekuje se da će pun efekat ovih investicija biti ostvaren u narednoj godini, što će doprineti smanjenju emisija CO₂ i povećanju energetske efikasnosti svih naših proizvodnih procesa.

MK GROUP	2022.	2023.
POTROŠNJA EL. ENERGIJE (KWH)	68.793.288	66.243.709
Potrošnja energije iz energenata:		
- Dizel (l)	2.744.151	2.809.085
- Benzin (l)	28.947	24.660
- Gas (m3)	4.052.225	3.344.692
- Ugalj (t)	67.524	120.384
- Mazut (t)	2.256	4.576
- Butan (t)	47	37
- Lož ulje (l)	1.000	1.000
- Metan (l)	5.184	11.803

PROIZVODNJA SOLARNE ENERGIJE

1.306.102 kWh
2023.

19.541 kWh
2022.

2 mil EUR
investicija u solare

UŠTEDA ENERGIJE NAŠIH DIVIZIJA

U okviru naše divizije MK Meat, na krovovima Industrije mesa Carnex, 2023. godine instalirali smo 2.062 solarna panela, čiji je ukupni instalirani kapacitet 948,52 kWp. U drugoj polovini godine, nakon puštanja u rad, proizvedeno je ukupno 236.872 kWh električne energije, dok je godišnja projektovana proizvodnja 1.014.190 kWh. Kada proizvodnja dostigne očekivane projekcije, procenjuje se da će ušteda u emisiji CO₂ iznositi oko 946,1 t/god.

Divizija MK Agriculture takođe je bila angažovana na polju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. Na farmi goveda Zalivno polje instalirani su solarni paneli kapaciteta 330 kWp. U drugoj polovini 2023. godine proizvedeno je 121.230 kWh, što je rezultiralo uštedom električne energije i povećanjem korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

Takođe, na krovovima fabrike za preradu voća i povrća Flora, završena je ugradnja solarnih panela kapaciteta 1.175 kWp, zahvaljujući čemu je proizvedeno 604.610 kWh, što je rezultiralo uštedom električne energije; dok je u hladnjači Agrounija instalirana fotonaponska elektrana, koja predstavlja jednu funkcionalnu celinu ukupne snage 567 kWp.

Kempinski Adriatic – Tokom 2022. godine, postavili smo deo solarnih panela na hotelu, kongresnom centru i Kempinski vilama, u cilju prikupljanja što veće količine energije (ukupna snaga solarne elektrane 2022. iznosila je 395 kWp). U 2023. godini, završena je instalacija dodatnih solarnih panela, čime je ukupni kapacitet povećan na 626 kWp. Ovo je omogućilo značajno povećanje energetske nezavisnosti, jer sada do 25% električne energije dobijamo iz sopstvene proizvodnje, u zavisnosti od opterećenja. Tokom 2022. godine, naša proizvodnja električne energije iznosila je 19.541 kWh, dok smo u 2023. godini značajno uvećali taj doprinos na 343.260 kWh.

Tokom 2023. godine, potpisali smo ugovor sa najvećim distributerom električne energije u Hrvatskoj, HEP-om, kojim je zagarantovano da će sva energija isporučena našoj kompaniji biti proizvedena iz obnovljivih izvora, za šta nam HEP izdaje sertifikat kojim se to dokazuje. I dok je u 2022. godini 57% ukupno kupljene električne energije bila "zelena energija," u 2023. godini taj procenat je povećan na 100%.

Kada je reč o Kempinski hotelu u Portorožu, svi objekti su deo programa „ZelEn – prijatelj prirode“, što potvrđuje da hotel koristi isključivo električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora. Ova posvećenost održivom razvoju donela je našem hotelu Kempinski Adriatic Bronze achievement, koje dodeljuje EarthCheck, vodeća svetska sertifikaciona i konsultantska organizacija specijalizovana za održivost i upravljanje destinacijama u turizmu.

Nasuprot povećanju udela električne energije dobijene iz obnovljivih izvora, kompanije članice rade i na optimizaciji potrošnje kroz korišćenje ekonomičnijih rešenja tokom obavljanja svojih delatnosti.

Po ugledu na MK Meat diviziju, koja u celosti koristi LED rasvetu, i ostale divizije rade na dostizanju tog cilja:

- Izvršena je zamena rasvete LED sijalicama u sva tri proizvodna centra MK Sugar divizije. Pored uštede u potrošnji električne energije, ovo je imalo i direktan efekat na smanjenje emisije CO₂ u 2023. godini za 40 tona.
- U Kempinski Adriatic u 2023. godini je takođe dovršen projekat zamene celokupne rasvete u hotelu i rizortu led sijalicama, što ima pozitivne efekte u pogledu potrošnje električne energije.
- Kempinski Palace 70% osvetljenja dobija korišćenjem LED sijalica, dok je preostalih 30% u planu za 2024. godinu. U cilju uštede u potrošnji energije u planu je da se u naredne 3 godine uvede automatsko gašenje svetla nakon napuštanja objekta.

Hotel Grand Kopaonik je ukupno investirao 180.000 evra u ugradnju toplotnih pumpi, s ciljem povećanja energetske efikasnosti. Ova investicija rezultirala je godišnjom uštedom od 400.000 kWh toplotne energije, čime se značajno smanjuju troškovi i doprinosi održivom poslovanju hotela.

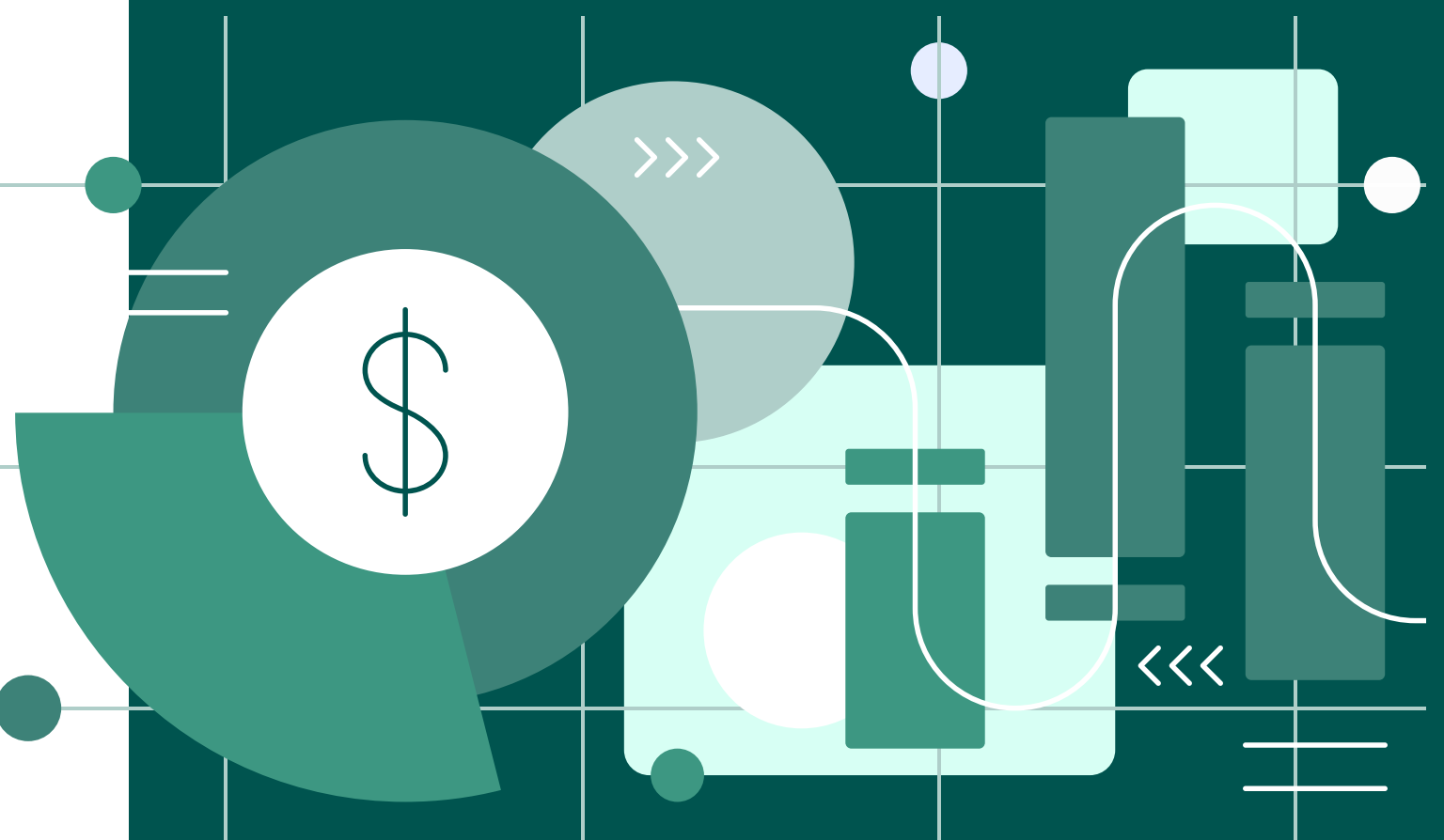

carnex

PRIMER CIRKULARNE EKONOMIJE

SPAJANJE SA BIOGASNIM POSTROJENJEM SUNOKO RADI KORIŠĆENJA TOPLE VODE U PROIZVODNIM PROCESIMA INDUSTRIJE MESA

U periodu 2021-2022. godine izvedena je linija magistralnog toplovoda između Industrije mesa Carnex i Sunoko Biogasnog postrojenja. Linija toplovoda je izgrađena s ciljem iskorišćenja tople vode nastale tokom procesa hlađenja motora na biogasnom postrojenju, za potrebe različitih procesa u Industriji mesa: zagrevanje administrativnih zgrada, magacina, sanitarne vode za čišćenje pogona, zagrevanje glikola u proizvodnom delu pogona trajne robe i slično. Pri navedenim procesima temperatura tople vode je smanjena i ponovo vraćena na Sunoko Biogasno

postrojenje zatvorenim sistemom na ponovno korišćenje u svrhu hlađenja motora. Ovim primerom cirkularne ekonomije recirkulacionim korišćenjem tople vode spajanjem dva postrojenja, benefiti su smanjenje potrošnje električne energije, korišćenja energenata i smanjenje emisije CO₂.

Ovaj projekat je smanjio potrošnju električne energije za cca 1.200.000 kWh/god i emisije CO₂ za cca 1.000 t/god.

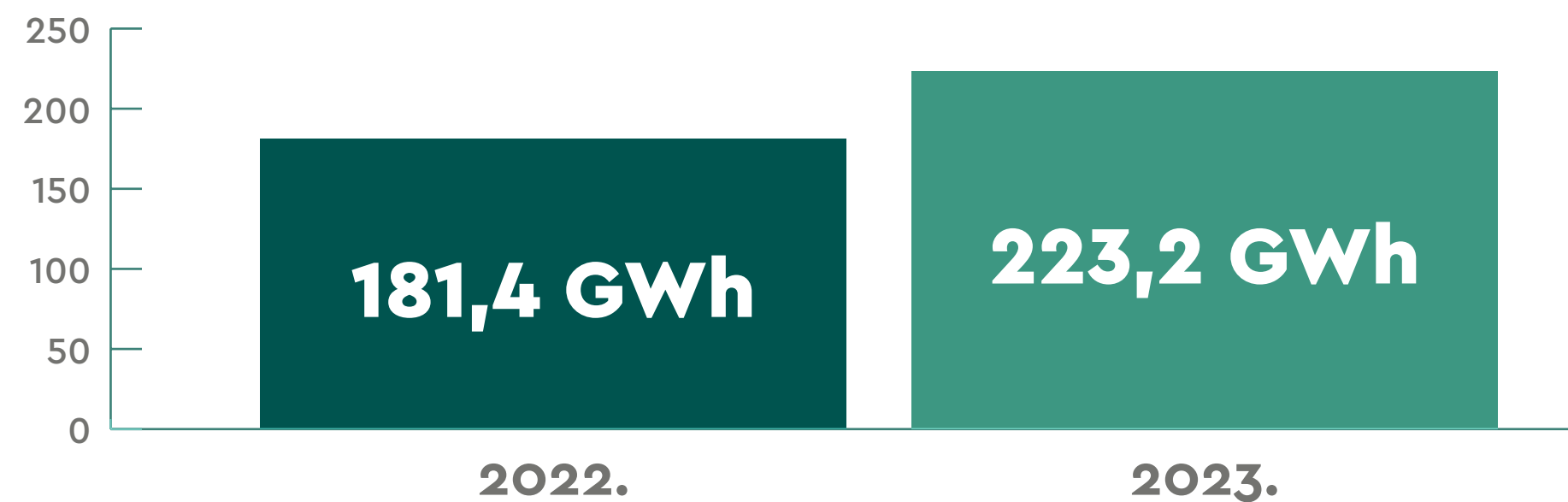
Instalacija opreme za pripremu sporednih proizvoda životinjskog porekla (SPŽP)

2023. godine instalirana je oprema za usitnjavanje i homogenizaciju Sporednih proizvoda životinjskog porekla (SPŽP) kategorija 2 i 3, radi slanja na Sunoko Biogasno postrojenje kao dodatna ulazna sirovina za proizvodnju energije. Projektovani kapacitet prerade je 504 t/mesec. Vrednost investicije je 332.750 evra.

PROIZVODNJA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora postaje sve značajnija u globalnim naporima za smanjenje zavisnosti od fosilnih goriva i ključni element u borbi protiv klimatskih promena. U okviru naših napora da smanjimo ekološki otisak i doprinesemo održivom razvoju celokupne privrede, naša kompanija nastavlja sa strateškim ulaganjima u obnovljive izvore energije, čime aktivno doprinosimo nacionalnom cilju u povećanju učešća energije iz obnovljivih izvora u ukupnom energetsom miksu zemlje.

UKUPNA PROIZVODNJA IZ ENERGIJE VETRA

Zelena električna energija proizvedena u 2023. godini kroz rad vetroparkova i biogasnog postrojenja bila je veća za **23%** u poređenju sa prethodnom godinom.

VETROPARK KRIVAČA

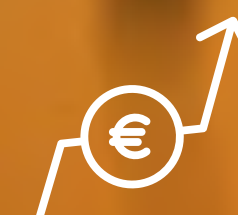
– NOVA INVESTICIJA U ODRŽIVU BUDUĆNOST

Prepoznajući važnost prelaska na čistu energiju, tokom 2023. godine intenzivirali smo aktivnosti u ovom pravcu. Pored tri operativna vetroparka, tokom prethodne godine zvanično je otvoren i četvrti.

MK Group i slovenačka kompanija Alfi Renewables otvorile su vetropark Krivača u Golupcu i time realizovale jednu od najvećih regionalnih investicija u obnovljive izvore energije, vrednu 165 miliona evra.

Krivača je jedan od najvećih vetroparkova u regionu i prvi u Istočnoj Srbiji. Vetropark snage 105,6 MW, poseduje 22 vetroturbine najsavremenije tehnologije koje se prostiru na površini od 56 km². Ova infrastruktura omogućava godišnju proizvodnju zelene energije od 310 GWh, što je dovoljno za snabdevanje 75.000 domaćinstava.

U izuzetno kratkom roku za ovako veliki projekat, za nešto više od dve godine, MK Group i Alfi Renewables izgradili su vetropark koji ispunjava najviše svetske zelene standarde. Korišćenje energije vetra značajno doprinosi upravljanju klimatskim promenama i smanjenju emisije gasova staklene bašte. Tako je, pored jačanja energetske bezbednosti, **važan efekat vetroparka Krivača smanjenje emisije ugljen-dioksida za čak 120.000 tona godišnje.** Tokom realizacije projekta, investitori su izgradili čak 30 km novih puteva, 40 km dalekovoda, trafostanicu i priključno-razvodno postrojenje.

165 miliona €
vrednost investicije

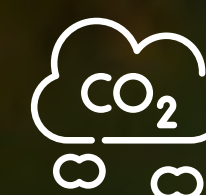
105,6 MW
kapacitet vetroparka

310 GWh
godišnja proizvodnja zelene energije

22
vetroturbine

120.000 t
smanjenje godišnje emisije CO₂

VETROPARKOVI

4
izgrađena
vetroparka

200 MW
ukupni
kapacitet

500 GWh
godišnja proizvodnja
zelene struje

130.000
broj snabdevenih
domaćinstava

KULA
Kula, Srbija

2015.

LA PICCOLINA
Vršac, Srbija

2016.

KOŠAVA FAZA I
Vršac, Srbija

2019.

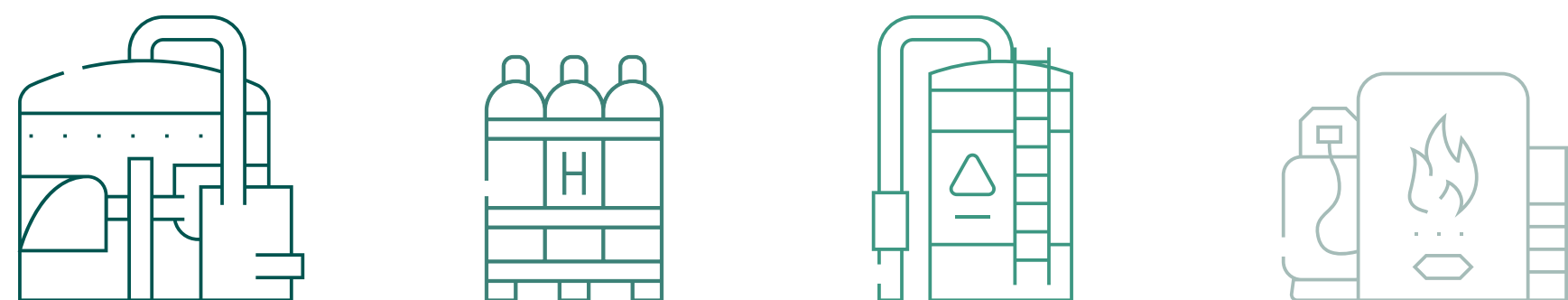
KRIVAČA
Golubac, Srbija

2023.

BIOGASNO POSTROJENJE

Naše biogasno postrojenje, investicija vredna 9,5 miliona evra realizovana 2021. godine, značajno je doprinela našoj ukupnoj proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora. Proizvodnja električne energije iznosila je 2,9 GWh tokom 2023. godine, što je značajan porast u odnosu na prethodnu godinu.

PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (PREDATO NA MREŽU)

UPRAVLJANJE VODOM I OTPADNIM VODAMA

Ukupna potrošnja vode smanjena je zahvaljujući efikasnom upravljanju vodnim resursima. Uvođenje savremenih tehnologija za monitoring i kontrolu, uz edukaciju korisnika i zaposlenih o važnosti štednje vode, deo je naše strategije očuvanja prirodnih resursa. Ove mere su doprinele optimizaciji potrošnje, kako u različitim proizvodnim procesima, tako i u samom procesu navodnjavanja.

POTROŠNJA VODE M ³	2022.	2023.
GODIŠNJA POTROŠNJA VODE*	3.252.520	3.133.082
MK Agri-food	2.536.574	2.501.176
MK Tourism & Real Estate	715.946	631.906
KORIŠĆENJE VODE U POLJOPRIVREDNIM AKTIVNOSTIMA (NAVODNJAVANJE)	13.925.051	10.035.074
<i>% navodnjavanje u ukupnoj potrošnji</i>	81%	76%
UKUPNO	17.177.571	13.168.156

*Ostali procesi bez navodnjavanja

**23% smanjena
potrošnja vode u 2023.**

Ključ svake uspešne poljoprivredne proizvodnje jeste optimalna upotreba vode, posebno kroz precizno procenjeno navodnjavanje. Kao deo naše strategije za kvalitetno i efikasno upravljanje vodnim resursima, sprovedene su brojne inicijative.

Jedan od najznačajnijih projekata je implementacija subirigacije na 120 hektara u PIK-Bečeju. Ova inovacija proširila je navodnjavane parcele za 117 hektara i povećala prinose useva. Subirigacija omogućava racionalnije korišćenje vode, smanjuje sabijanje i ispiranje zemljišta, te doprinosi očuvanju vodnih resursa. Istovremeno, ovaj pristup rezultira i smanjenjem ukupne potrošnje vode.

Takođe, nabavljene su nove mašine za navodnjavanje koje pokrivaju oko 490 hektara na više lokacija u biljnoj proizvodnji. Očekujemo da će ove mašine tokom naredne sezone poboljšati kvalitet navodnjavanja i sprečiti negativne efekte visokih suša na useve. Kao deo modernizacije,

zamenjeni su stari modeli mašina za navodnjavanje. Nova oprema, uključujući regulatore pritiska na sprinklerima, obezbeđuje smanjenje gubitaka energije i vode, uz istovremeno povećanje efikasnosti u navodnjavanju.

Kako bismo preciznije upravljali procesom navodnjavanja, instalirali smo 11 senzora za praćenje vlage zemljišta na različitim parcelama, čime smo obezbedili pravovremeno zalivanje i smanjenje nepotrebne potrošnje vode. Pored toga, u jabučnjaku, sistem za odbranu od mraza vodu koristi sukcesivno, zahvaljujući mreži senzora temperature vazduha, što omogućava efikasniju zaštitu ugroženih površina bez nepotrebne potrošnje na celokupnom području.

Sektor ugostiteljstva aktivno radi na pronalaženju novih metoda za racionalizaciju potrošnje vodnih resursa.

Kempinski Portorož je 2023. godine dobio dozvolu za bazene u kojima se koristi 100% morska voda, koja se nakon upotrebe vraća nazad u more, što direktno doprinosi očuvanju resursa. U planu je i realizacija projekta korišćenja kišnice za vodne motive i fontanu, čime će se dodatno smanjiti upotreba vode iz drugih resursa.

U Kempinski Adriatic u 2023. godini započet je projekat revitalizacije crpnog postrojenja za navodnjavanje golf terena. Ovaj projekat će eliminisati potrebu za korišćenjem vode iz javne vodovodne mreže, čime se postiže nezavisnost u navodnjavanju, kao i smanjenje troškova.

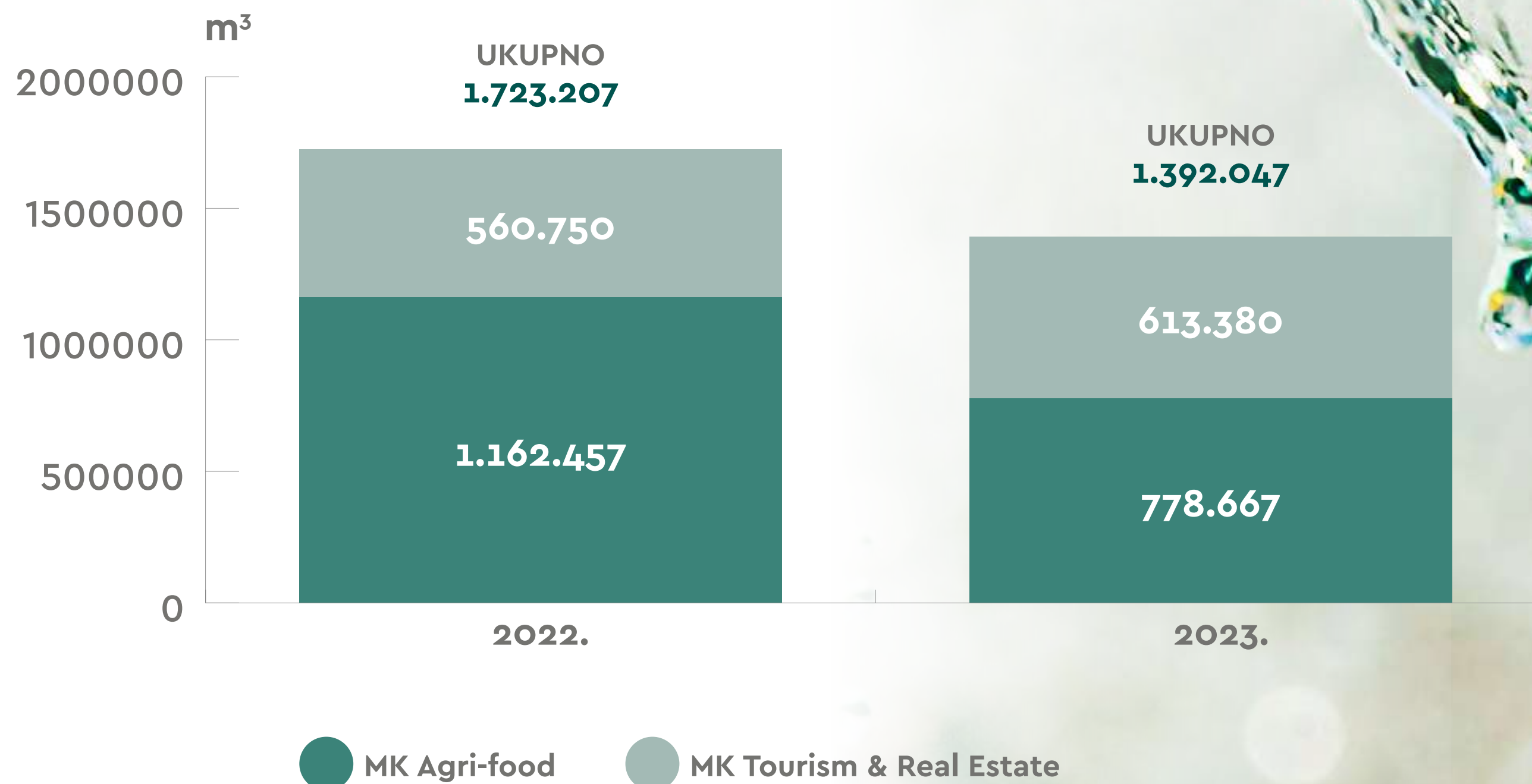
Upravljanje otpadnim vodama, koje nastaju kao rezultat različitih poslovnih i proizvodnih aktivnosti, predstavlja značajan izazov i zahteva posebnu pažnju. MK Meat divizija je još od 2012. godine posvećena održivom upravljanju otpadnim vodama. Industrija mesa Carnex poseduje sopstveno postrojenje za tretman otpadnih voda, kapaciteta 2.300 m³/dan.

Prečišćena otpadna voda u sopstvenom postrojenju Industrije mesa Carnex ispušta se u javnu kanalizacionu mrežu, odnosno na Centralno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda opština Vrbas-Kula, u skladu sa važećim nacionalnim propisima.

Na farmama svinja, osoka se skladišti u sistemima zemljanih laguna i po potrebi se koristi za fertirigaciju i navodnjavanje obradivih površina. Ovaj proces se obavlja putem sopstvenih cisterni i instaliranih podzemnih i nadzemnih sistema za navodnjavanje.

GODIŠNJA GENERISANA KOLIČINA OTPADNIH VODA (m³)

**19% smanjena
količina otpadnih
voda**

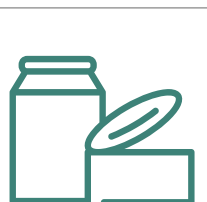
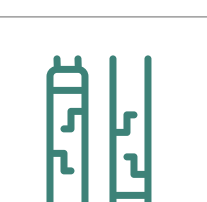

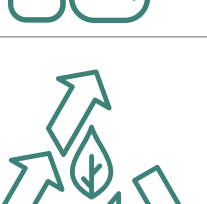
UPRAVLJANJE OTPADOM

Na nivou MK Group, implementirana je Procedura za upravljanje otpadom koja obuhvata sve aspekte procesa, uključujući odgovornosti i ovlašćenja, identifikaciju vrsta otpada, metode upravljanja otpadom, relevantnu dokumentaciju i obavezu izveštavanja nadležnim organima. Svaka kompanija članica ima imenovano odgovorno lice i jasno definisan plan za upravljanje otpadom, što omogućava dosledno poštovanje zakonskih propisa i stalno unapređivanje praksi u oblasti upravljanja otpadom.

Svim vrstama otpada, bilo da je reč o opasnom ili neopasnom otpadu, upravlja se u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Zakonom o ambalaži i ambalažnom otpadu.

Kao posledica porasta obima proizvodnje, ali i rashoda opreme i pratećih materijala došlo je do generisanja veće količine otpada i sekundarne sirovine u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, a koje su uredno predate ovlašćenim operaterima na dalje zbrinjavanje.

99% GENERISANOG OTPADA JE PREDATO OPERATERIMA ZA OTPAD

2022.		2023.
952	UKUPNO GENERISAN OTPAD (T)	1.813
59	PLASTIKA 	170
16	STAKLO 	129
188	PAPIR 	251
439	METAL 	719
8	ELEKTRIČNI I ELEKTRONSKI OTPAD 	4
1	JESTIVO OTPADNO ULJE 	4
241	OSTALO (UKUPNO) 	536
926	PREDATE KOLIČINE OTPADA OPERATERIMA ZA OTPAD (T)	1.789

UPRAVLJANJE AMBALAŽNIM OTPADOM

Operateri za upravljanje otpadom, sa kojima članice MK Group imaju sklopljene ugovore, vrše reciklažu ambalažnog otpada generisanog plasiranjem proizvoda na tržište Republike Srbije, čime se ispunjavaju nacionalni ciljevi za ponovnu upotrebu i reciklažu ambalaže.

Ambalaža širokog spektra naših proizvoda koji se mogu naći na rafovima marketa širom Srbije, završava u reciklažnim centrima.

Šećer, paštete i namazi, trajne kobasice, salame, viršle, smeše za ishranu svinja i goveda, vino, semenski proizvodi, jabuke i zamrznuti programi voća i povrća su samo neki od naših proizvoda čija ambalaža završava u reciklažnim centrima.

Naše članice koje posluju u okviru MK Group i svoje proizvode plasiraju na tržište u primarnim, sekundarnim i tercijarnim ambalažama uspešno su izvršile svoju obavezu propisanu Nacionalnim ciljem i reciklirale ambalažu od sopstvenih proizvoda.

Nacionalni cilj propisan za 2023. godinu iznosio je 64% za ponovno iskorišćenje, odnosno 59% za reciklažu

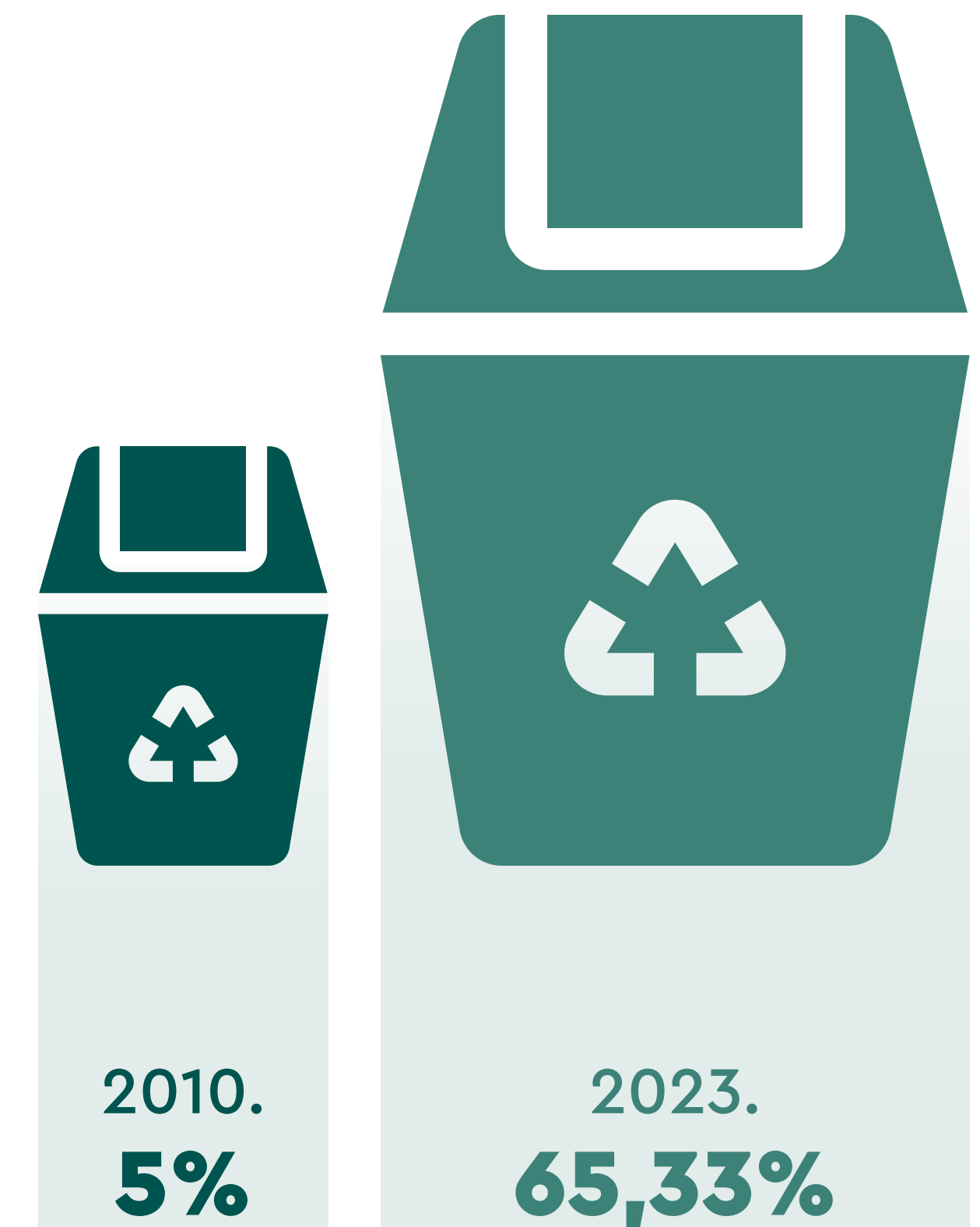
ambalažnog otpada od ukupne količine plasirane ambalaže na tržište Republike Srbije.

Recikliranjem blizu 1.451 tone ambalažnog otpada od sopstvenih proizvoda, kao što supapirna i kartonska ambalaža, ambalaža od plastike, stakla, metala i drveta, članice MK Group doprinele su smanjenju količine ambalažnog otpada koji se odlaze na deponije i smanjenju negativnog uticaja na životnu sredinu.

Dok je u 2010. godini u ime naših članica operater za upravljanje ambalažnim otpadom reciklirao ukupno 5% ambalažnog otpada generisanog od naših proizvoda stavljenih na tržište, u 2023. godini reciklirana količina je postigla 65,33% (1.451 t).

Kompanije MK Group koje svoje proizvode na tržište plasiraju u ambalaži (Carnex, Sunoko, Agrounija, PIK Bečej i Erdevik) predale su ukupno 2.221 tonu ambalaže na tržište Republike Srbije, a od toga je razduženo kroz operatera za ambalažni otpad Ekostarpak ukupno 1.451 tona, što iznosi 65,33%.

PROCENAT RECIKLIRANJA AMBALAŽNOG OTPADA GENERISANOG OD PROIZVODA STAVLJENIH NA TRŽIŠTE

UPRAVLJANJE BIORAZGRADIVIM OTPADOM

2023.

112.014 t

UKUPNA KOLIČINA GENERISANOG
BIORAZGRADIVOG OTPADA

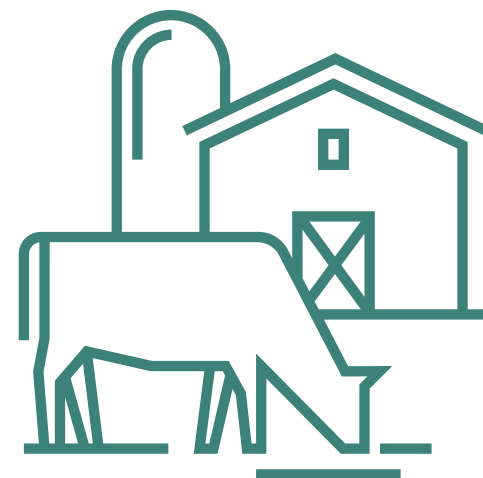

Upravljanje biorazgradivim otpadom igra ključnu ulogu u našem proizvodnom procesu, posebno u šećeranama.

U 2023. godini, ukupna količina generisanog biorazgradivog otpada iznosila je 112.014 tona. Ovaj porast u količini otpada rezultat je većeg prinosa repe i problema sa sušenjem rezanca usled lošeg kvaliteta repe.

100.665 t

BIORAZGRADIVOG OTPADA
ISKORIŠĆENO ZA ISHRANU ŽIVOTINJA

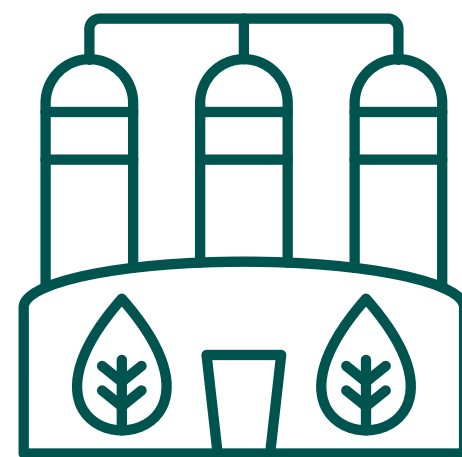

Veći deo biorazgradivog otpada, ukupno 100.665 tona, prodat je i iskorišćen za ishranu životinja. Preostala količina od 11.349 tona predata je biogasnom postrojenju, čime doprinosimo iskorišćavanju otpadnih resursa za proizvodnju energije i smanjujemo ukupnu količinu organskog otpada.

Naše biogasno postrojenje u Vrbasu koristi nusproizvode prerade šećerne repe kao ulazne sirovine, čime zbrinjavamo najveći deo biorazgradivog otpada. Takođe, plan kompanije je da u budućnosti koristi nusproizvode dobijene tokom klanja životinja i prerade mesa kao jedan od dodatnih inputa u procesu proizvodnje. Pun efekat ove investicije očekujemo u 2024. godini.

11.349 t

BIORAZGRADIVOG OTPADA
PREDATO BIOGASNOM POSTROJENJU

Kada je reč o sporednim proizvodima životinjskog porekla (kategorije 1, 2, 3) iz Industrije mesa i sa farmi svinja, ovaj otpad se duži niz godina predaje ovlašćenim kafilerijama. Tokom 2023. godine kafilerijama je predato ukupno 3.898 tona ovog otpada. Međutim, spajanjem našeg industrijskog kompleksa sa biogasnim postrojenjem, planiramo interno zbrinjavanje sporednih proizvoda životinjskog porekla kategorije 2 i 3 iz Industrije mesa, što će dodatno doprineti održivosti našeg poslovanja.

UPRAVLJANJE OTPADOM U UGOSTITELJSTVU

Naši hoteli prednjače u očuvanju životne sredine kroz inovativne pristupe upravljanju otpadom, doprinoseći zaštiti prirodnih resursa.

Tokom 2023. godine Kempinski Adriatic je uspešno implementirao program reciklaže, što je dovelo do značajnog smanjenja količine mešanog komunalnog otpada.

Pored toga, nabavkom stroja za aerobnu obradu bio-otpada iz kuhinja i restorana, pokazali smo da idemo u korak sa evropskim preporukama u pogledu upravljanja otpadom na mestu nastanka, eliminišući troškove transporta i smanjujući emisije CO₂.

Kempinski Portorož, kao pionir među hotelima, ide korak dalje u održivom poslovanju, ukidajući PVC proizvode za jednokratnu upotrebu.

Umesto toga, hotel sakuplja višekratne PVC proizvode, poput bočica za šampone i kreme, i vraća ih dobavljačima na ponovno punjenje. U naredne dve godine, planira se uvođenje klasifikacije otpada prema šiframa, uz slikovite upute za sortiranje, adekvatan trening zaposlenih i uvođenje mikro-sorting sistema unutar svih prostorija hotela.

OČUVANJE ZEMLJIŠTA I BIODIVERZITETA

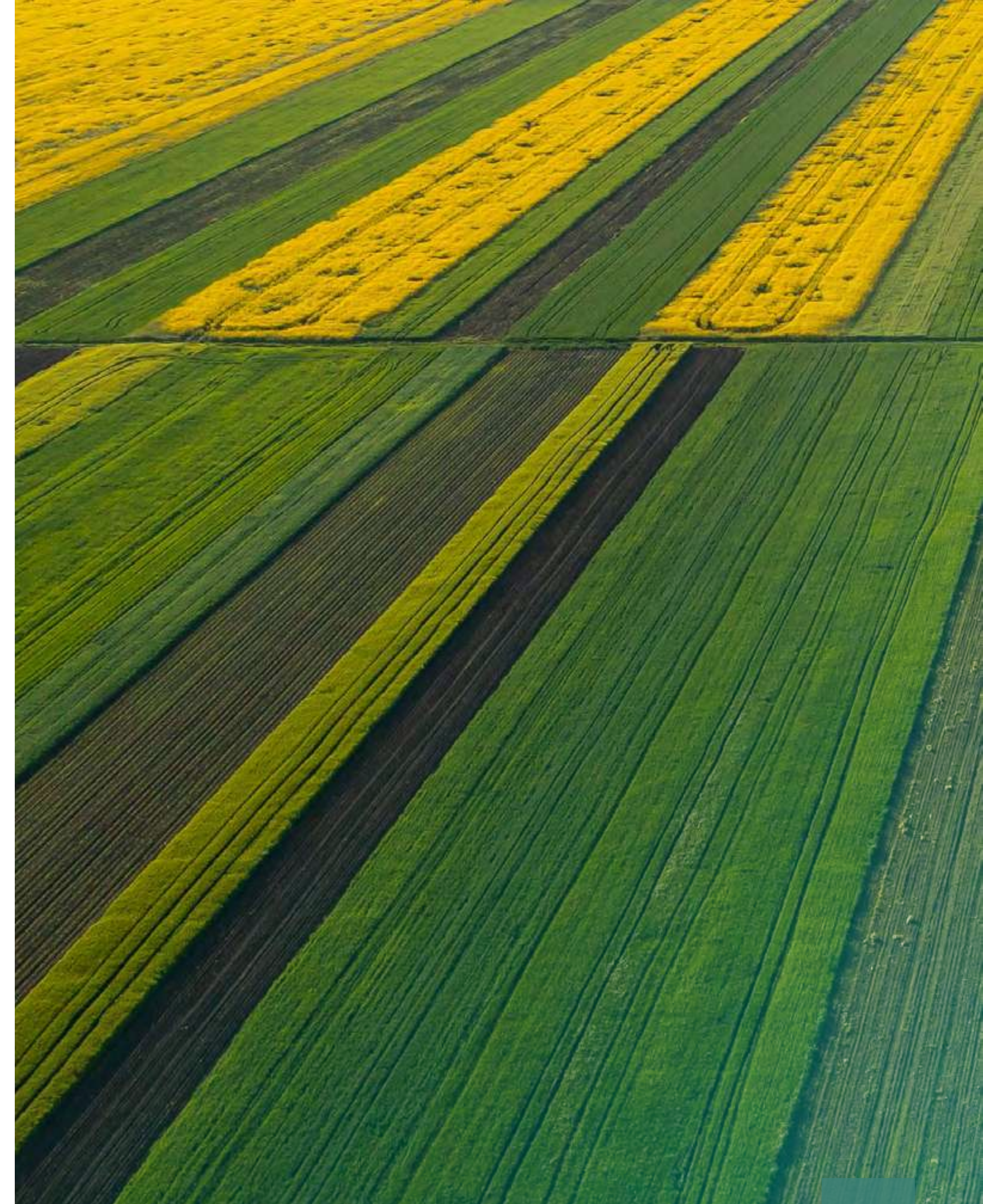
Očuvanje zemljišta i njegovog biodiverziteta veoma je važno za MK Group, s obzirom na to da se kompanija pre svega razvila kroz ovaj segment poslovanja.

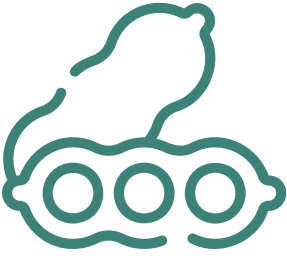
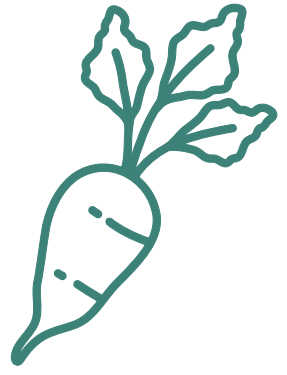
Godinama unazad izuzetnu pažnju posvećujemo plodnosti naših njiva i kvalitetu useva. Kombinacijom modernih tehnologija i znanja stručnih ljudi, imamo za cilj da postignemo visoke prinose na našim poljima uz optimalnu upotrebu đubriva i navodnjavanja. Konstantna edukacija farmera, kontakti i razmena iskustava sa domaćim, evropskim i američkim stručnjacima, omogućavaju da držimo korak sa svetskim trendovima i budemo deo njih.

UKUPNA KOLIČINA KORIŠĆENIH PESTICIDA U LITRIMA:

GODINA	LITARA
2022.	130.608
2023.	404.660

Nepovoljni vremenski uslovi u 2023. godini uzrokovali su potrebu za povećanim brojem tretmana u usevima pšenice, graška i šećerne repe na svim parcelama u biljnoj proizvodnji, što je rezultiralo znatno većom količinom upotrebljenih pesticida.

BILJNA VRSTA	PROSEČNI PRINOS MK AGRICULTURE DIVIZIJE	PROSEČNI PRINOS U REPUBLICI SRBIJI
MERKANTILNA PŠENICA 	6,3 t/ha	5,1 t/ha
MERKANTILNI KUKURUZ 	7,9 t/ha	7,2 t/ha
MERKANTILNA SOJA 	3 t/ha	2,8 t/ha
ŠEĆERNA REPA 	68,1 t/ha	49 t/ha

Sve ovo je doprinelo tome da MK Group postiže više prinose u odnosu na prosek u Republici Srbiji.

Poljoprivreda je globalno prepoznata kao sektor sa najvećim potencijalom za digitalizaciju i shodno tome, naša poslovna strategija se zasniva na automatizaciji i robotizaciji poslovnih procesa. Prvi smo u Evropi uveli SAP S/4HANA u oblasti agrara, sprovedi smo mapiranje zemljišta, varijabilnu setvu i đubrenje, automatizaciju sipanja goriva, upravljanje flotom vozila kroz Fleet Management, i slično. Sve ove aktivnosti doprinose optimizaciji poslovanja i boljim rezultatima našeg biznisa.

VARIJABILNO ĐUBRENJE

Kada je reč o lokacijski specifičnoj tehnologiji, važno je napomenuti da već par godina unazad varijabilno apliciramo đubriva na osnovu mapa plodnosti zemljišta. **Glavni cilj varijabilnog đubrenja je optimizacija hraniva, uz povećanje prinosa i smanjenje troškova unosa.** Za razliku od konvencionalne poljoprivrede, hraniva se ne apliciraju u zonama gde nisu potrebna. Na taj način se postiže manji stepen negativnog uticaja na životnu sredinu. Primena tehnologije varijabilnog đubrenja dovela je do optimizacije upotrebe đubriva, omogućavajući uštedu od 10% po hektaru.

DIGITALIZACIJA PROCESA NAVODNJAVANJA

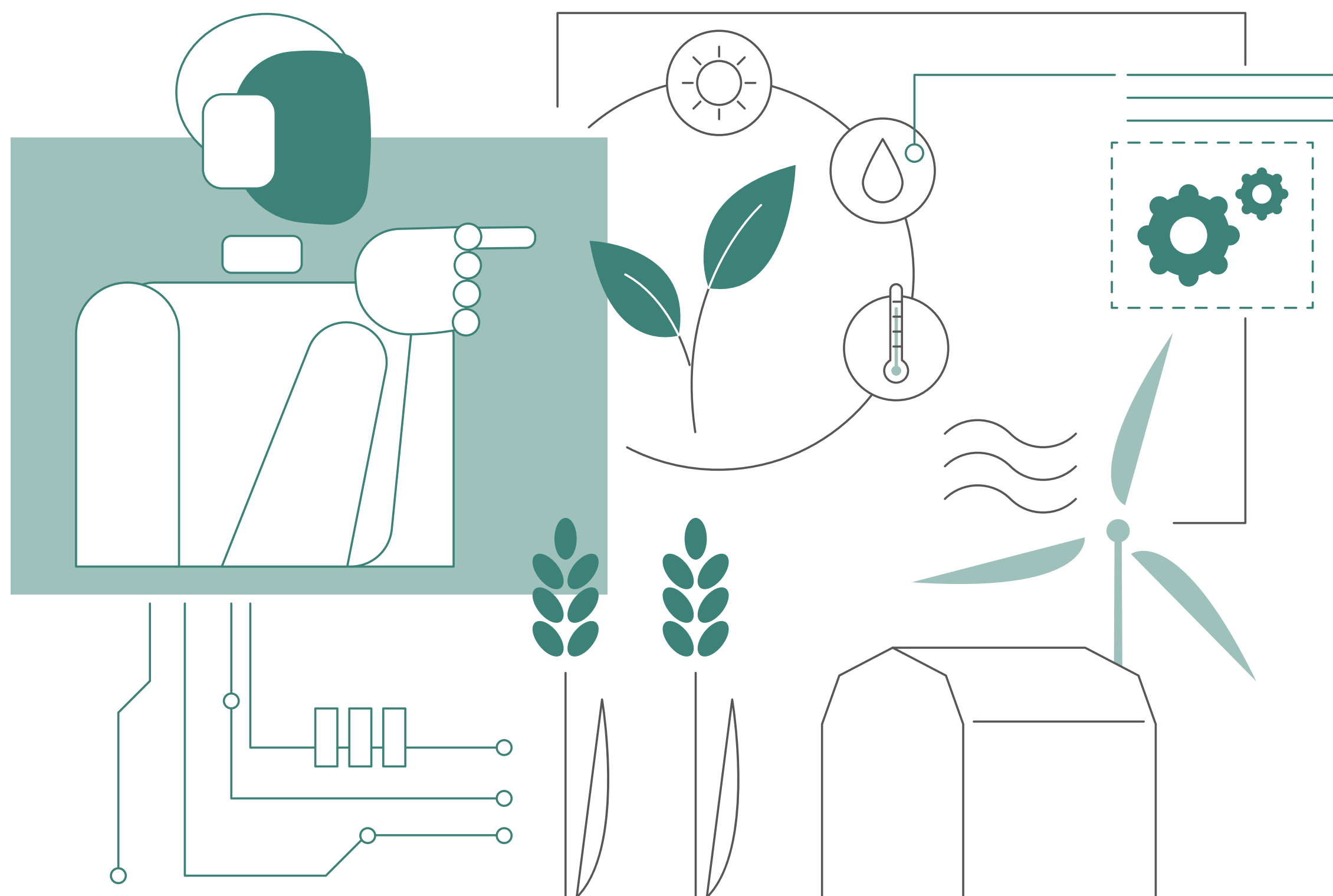
Visoki prinosi su takođe i rezultat postojanja sistema za navodnjavanje na 70% površina koje obrađujemo.

Naša kompanija članica, PIK Bečej, organizovala je Dane polja u blizini Bečeja. Tom prilikom predstavljen je projekat „Implementiranje softvera za preporuke navodnjavanja”, čiji je cilj da se primenom odgovarajuće tehnologije naprave značajne uštede u potrošnji vode, kao jednog od najvažnijih prirodnih resursa, kao i optimizacija troškova u ratarskoj proizvodnji.

PIK Bečej je za realizaciju ovog projekta uspostavio saradnju sa holandskom kompanijom Dakom, a podršku je pružila i Ambasada Kraljevine Holandije u Republici Srbiji.

Implementacija softvera za preporuke i kontrolu navodnjavanja u MK Agriculture diviziji predstavlja jedinstveno rešenje koje potvrđuje pionirski status naše kompanije u poljoprivredi. Ovaj softver značajno unapređuje proces navodnjavanja, omogućavajući optimizaciju resursa i primenu naprednih tehnologija u proizvodnji.

Funkcionisanje softvera bazira se na prikupljanju realnih podataka sa terena, koji se obrađuju uz pomoć priznatih naučnih metoda, a dodatno su korigovani kroz praktična znanja i iskustva. Postavljanje uređaja za merenje vlažnosti zemljišta na odabranim parcelama, uz podršku meteoroloških stanica, omogućava precizno praćenje stanja useva. Zahvaljujući sensorima koji mere vlažnost zemljišta i vremenskim podacima iz meteo-stanica, agronomi dobijaju tačne informacije o tome na kojoj dubini se nalazi voda dostupna usevima, u kojoj količini i da li postoji potreba za navodnjavanjem. Na osnovu ovih podataka, softver obrađuje informacije i šalje preporuke agronomima direktno na njihove mobilne uređaje, omogućavajući pravovremene i efikasne odluke u procesu navodnjavanja.

Primarni doprinos se ogleda u smanjenju troškova poslovnih procesa navodnjavanja i optimizaciji korišćenja vodnih resursa. Voda se troši po sistemu koliko je biljci potrebno, ni manje, ni više od toga.

Smanjenjem potrošnje vode smanjujemo i troškove navodnjavanja, jer smanjujemo i utrošak električne energije koja je neophodna da se voda dopremi od izvora do korena biljke, kao i utrošak dizela koji pokreće mašine koje tu vodu dopremaju.

S druge strane, ovo značajno doprinosi i digitalizaciji procesa donošenja odluka u navodnjavanju, što znači da se odluka o tome kada početi sa navodnjavanjem i koju količinu vode upotrebiti, zasniva na podacima koje nam daje softver.

REGENERATIVNA POLJOPRIVREDA

PIK Bečej već tri godine učestvuje u projektu kompanije Nestle "Regenerativna poljoprivreda". Krajnji cilj projekta je smanjenje negativnog uticaja CO₂ u poljoprivrednoj proizvodnji kroz optimizaciju đubrenja i navodnjavanja, smanjenje upotrebe sredstava za zaštitu bilja, briga o biodiverzitetu i održivom razvoju poljoprivrede.

1.

Upotreba organskih đubriva

Korišćenje organskog đubriva, goveđeg stajnjaka, na 200 hektara ima za cilj poboljšanje strukture zemljišta. Pored toga, na istim parcelama vršeno je i redovno đubrenje mineralnim đubrivima, u skladu sa analizama zemljišta i specifičnim potrebama za dodatnim đubrenjem.

2.

Gajenje pokrovnih useva

Ozimi spanać, posejan kao pokrovni usev na 35 hektara zemljišta predviđenog za setvu kukuruza, ima značajnu ulogu u očuvanju kvaliteta zemljišta. Tokom suvih i toplih perioda, pokrovni usevi čuvaju vlagu u zemljištu i ublažavaju efekte erozije vetra. S druge strane, u vlažnim periodima godine, ovi usevi smanjuju eroziju uzrokovanu kišom usporavajući brzinu kišnih kapi i sprečavajući oticanje vode. U oba slučaja, korenje pokrovnih useva ne samo što vezuje zemlju, već je čini rastresitijom, što doprinosi boljem razvoju mikroorganizama.

Pokrivenost zemljišta usevima tokom cele godine značajno smanjuje količinu CO₂ u atmosferi.

3.

Korišćenje peletiranog stajnjaka

U ogledu na soji na 86 hektara korišćeno je peletirano organsko đubrivo Nervosol Organic (4:3:4) sa dodatkom zeolita u količini od 490 kg/ha. Ovo đubrivo poboljšava strukturu zemljišta, podržava razvoj mikroflore, i uz pomoć zeolita olakšava aeraciju tla, zadržava vodu u zoni korena i poboljšava rast biljaka. Zeolit takođe smanjuje nivo toksičnih supstanci poput pesticida i teških metala u zemljištu, čime se smanjuje njihov sadržaj u finalnom proizvodu. Zbog upotrebe ovog đubriva, na toj površini nije bilo potrebno koristiti osnovno đubrivo MAP, što je rezultiralo uštedom od 8.600 kg mineralnog đubriva, odnosno smanjenjem bačenog đubriva za 100 kg po hektaru.

4.

Setva letnjih pokrovnih useva

(setva slačice)

Setva slačice kao zelenišnog đubriva na 280 ha u PIK Bečeju obavljena je u cilju poboljšanja strukture zemljišta i povećanja sadržaja organskih materija. Ova praksa doprinosi poboljšanju vodno-vazdušnog kapaciteta zemljišta, jer stabiljike slačice, koje su šuplje, nakon zaoravanja povećavaju sadržaj vode i vazduha u zemljištu, ali i smanjuju zbijenost zemljišta usled navodnjavanja.

PREDNOSTI GAJENJA SLAČICE:

- Zaštita od erozije dubokim ukorenjivanjem;
- Poboljšana infiltracija vode kroz korenove kanale;
- Zaštita površine zemljišta od prekomerne temperature i smanjenje isparavanja vode, koja povećava plodnost zemljišta i stabilnost strukture zemljišta;
- Povećanje kapaciteta zemljišta za vodu, povećanje humusa za 0,5%, što znači da zemljište može primiti 70 m³ više vode po hektaru;
- Povećava aktivnost mikroorganizama u zemljištu, zasenjivanjem zemljišta smanjuje se rast i razvoj korovskih vrsta;
- Borba protiv repine Nematode.

Tokom 2023. godine, kroz Nestle projekat, nabavljen je softver za prskalicu koji omogućava preciznu aplikaciju pesticida. Ovaj softver optimizuje upotrebu sredstava za zaštitu bilja, smanjujući njihovu potrošnju i sprečavajući dupliranje aplikacija koje mogu nastati zbog preklapanja u prohodima prskalice. Ovim se ne samo postiže racionalnija upotreba pesticida, već se i smanjuje negativan uticaj na životnu sredinu.

Pored tehnoloških inovacija, tokom jeseni 2023. godine zasađene su 53 sadnice drveća na lokaciji uprave Biljne proizvodnje. Ove drvenaste biljke, pored oranica, imaju višestruku ulogu – one štite oranice od jakih vetrova, smanjuju eolsku eroziju, poboljšavaju mikroklimatske uslove i podstiču biodiverzitet. Sadnja drveća doprinosi smanjenju količine CO₂ u atmosferi i povećanju količine kiseonika, što doprinosi poboljšanju kvaliteta vazduha u okolini.

CIRKULARNA EKONOMIJA U OČUVANJU BIODIVERZITETA

Naše divizije, kroz krosfunkcionalnu saradnju, aktivno doprinose očuvanju životne sredine, racionalnom upravljanju otpadom i maksimalnom iskorišćenju svih nusproizvoda poslovanja.

MK Sugar divizija, koristi odšećerenu melasu kao organsko đubrivo na poljima MK Agriculture divizije. Tokom 2022. godine, ova melasa je upotrebljena za đubrenje na površini od 3.080 hektara, čime se smanjuje potreba za hemijskim đubrivima i doprinosi održivosti proizvodnje.

Pored toga, stajnjak sa farmi goveda takođe se koristi kao zamena za sintetička đubriva, ali i kao input za proizvodnju zelene energije. **Tokom 2023. godine, preko 9.000 tona stajskog đubriva je bačeno na 266 hektara obradivih površina, a više od 30.000 tona govedeg stajnjaka predato eksternim biogasnim postrojenjima, čime je dat dodatan doprinos smanjenju emisije CO₂.**

Pretvaranje biorazgradivog otpada iz jedne divizije u vredan resurs za drugu diviziju, predstavlja samo deo sveobuhvatne strategije cirkularne ekonomije koju MK Group dosledno primenjuje.

DOBROBIT ŽIVOTINJA

Naša posvećenost poboljšanju uslova života i zdravlja životinja obuhvata inovativna tehnološka rešenja i unapređenje objekata kako bi se osigurali optimalni uslovi za sve životinje na farmama.

BRIGA O SVINJAMA

Sistem Pig Sense, rezultat saradnje između BitGear-a i Carnex Stočarstva, predstavlja najvažniji korak ka digitalizaciji farmi svinja i poboljšanju dobrobiti životinja.

Ovaj sistem uključuje nekoliko stotina senzora instaliranih na tri farme, koji mere temperaturu, relativnu vlažnost, količinu amonijaka, količinu hrane u binciklonima, upravljaju ventilacijom i u par normi mere i količinu svetlosti. Podaci se prikazuju na digitalnoj platformi, omogućavajući korisnicima pristup preciznim merenjima sa farme. Mogu se pregledati svi relevantni parametri u objektima koji se nadziru i, na osnovu tih podataka, preduzimati koraci za optimizaciju ambijentalnih uslova. Platforma takođe uključuje dnevni sistem alarmnih poruka i upozorenja o prekoračenju određenih vrednosti i problemima sa distribucijom hrane. Ove poruke se automatski šalju putem SMS-a i mejla odgovornim osobama na svakoj lokaciji, čime se omogućava brza reakcija.

PIG SENSE SISTEM

150.000 €

UKUPNA VREDNOST INVESTICIJE

550.000 €

INVESTICIJA U POVEĆANJE
SMEŠTAJNIH KAPACITETA

1,5 miliona €

INVESTICIJA U 10 ROBOTA ZA MUŽU KRAVA

BRIGA O KRAVAMA

Na farmama goveda, izgradnja pet novih objekata povećala je smeštajne kapacitete, što je rezultiralo boljim higijenskim uslovima i smanjenjem transmisije bolesti. Ovi objekti omogućavaju životinjama da više odmaraju, što direktno utiče na njihovo zdravlje i dobrobit. Pored toga, u stajama je nabavljena oprema kao što su gumene podloge koje smanjuju rizik od povreda zglobova i automatski sistemi za napajanje teladi, što poboljšava praćenje njihove ishrane i zdravlja. Ukupna vrednost novih objekata iznosi 550.000 evra.

Naše farme su takođe usvojile inovativne pristupe u zdravstvenoj zaštiti krava, uključujući korišćenje efektivnih mikroorganizama i eteričnih ulja za smanjenje upotrebe antibiotika kod blažih oblika mastitisa. Ovi pristupi značajno poboljšavaju zdravlje životinja, reproduktivne rezultate i sprečavaju digestivne bolesti. Korišćenjem evropskih smernica, uspostavljene su i procedure za biosigurnosne mere, kao i Politika upravljanja antibioticima. Upotreba proizvoda "EasyLin" pokazala je pozitivne rezultate, posebno u smanjenju emisije metana, gde su naši rezultati bili u zelenoj zoni, a dodatni eksperimentalni projekti sa taninima takođe su pokazali dobre rezultate u smanjenju emisije metana.

Naš napredak se vidi i u implementaciji robotskih sistema za mužu, koji ne samo da povećavaju ukupnu proizvodnju mleka za 24% u odnosu na konvencionalne metode, već poboljšavaju higijenu, kvalitet i bezbednost sirovog mleka. Ovi roboti omogućavaju bolju kontrolu zdravstvenog stanja životinja, kao i praćenje estrusa kod krava, što direktno doprinosi poboljšanoj reprodukciji. Trenutno raspolažemo sa deset robota, u koje je investirano oko 1,5 miliona evra.

ESG LIDERI

MK Group je dobitnik prestižne PwC nagrade “ESG lideri 2024” u kategoriji Akcije za zaštitu životne sredine u privrednom sektoru. Ova nagrada prepoznaje našu kontinuiranu posvećenost ekološkoj odgovornosti.

„Posvećeni smo zaštiti životne sredine kroz odgovorno korišćenje prirodnih resursa i povećanje učešća obnovljivih izvora energije u našoj zemlji, uz ambiciozne planove izgradnje dodatnih kapaciteta od 1 GW zelene energije vetra i sunca. Zbog toga, nagrada u ovoj oblasti je posebno značajna za nas, kao znak da smo na dobrom putu da nastavimo u ostvarenju ciljeva postavljenih našom ESG strategijom. U ime MK Group, svih naših zaposlenih i ESG ambasadora, zahvaljujemo se kompaniji PwC na nagradi i posvećenosti u promovisanju značaja ESG tema.”

ESG odbor MK Group

S

- 1 SVET BEZ SIROMAŠTVA**
- 2 SVET BEZ GLADI**
- 3 DOBRO ZDRAVLJE**
- 4 KVALITETNO OBRAZOVANJE**
- 5 RODNA RAVNOPRAVNOST**
- 8 DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST**
- 9 INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA**
- 12 ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA**
- 16 MIR, PRAVDA I SNAŽNE INSTITUCIJE**
- 17 PARTNERSTVOM DO CILJEVA**

DRUŠTVENI UTICAJ

Vizija MK Group ogleda se u želji za sveobuhvatnim pozitivnim uticajem na zaposlene, potrošače i zajednice u okviru kojih kompanija posluje.

Ciljevi u fokusu do 2026.

50% žena

na rukovodećim pozicijama

5 miliona €

za CSR za period od 5 godina

Ključni rezultati u 2023.

50% žena

u Odboru direktora MK Group

2,1 miliona €

za CSR

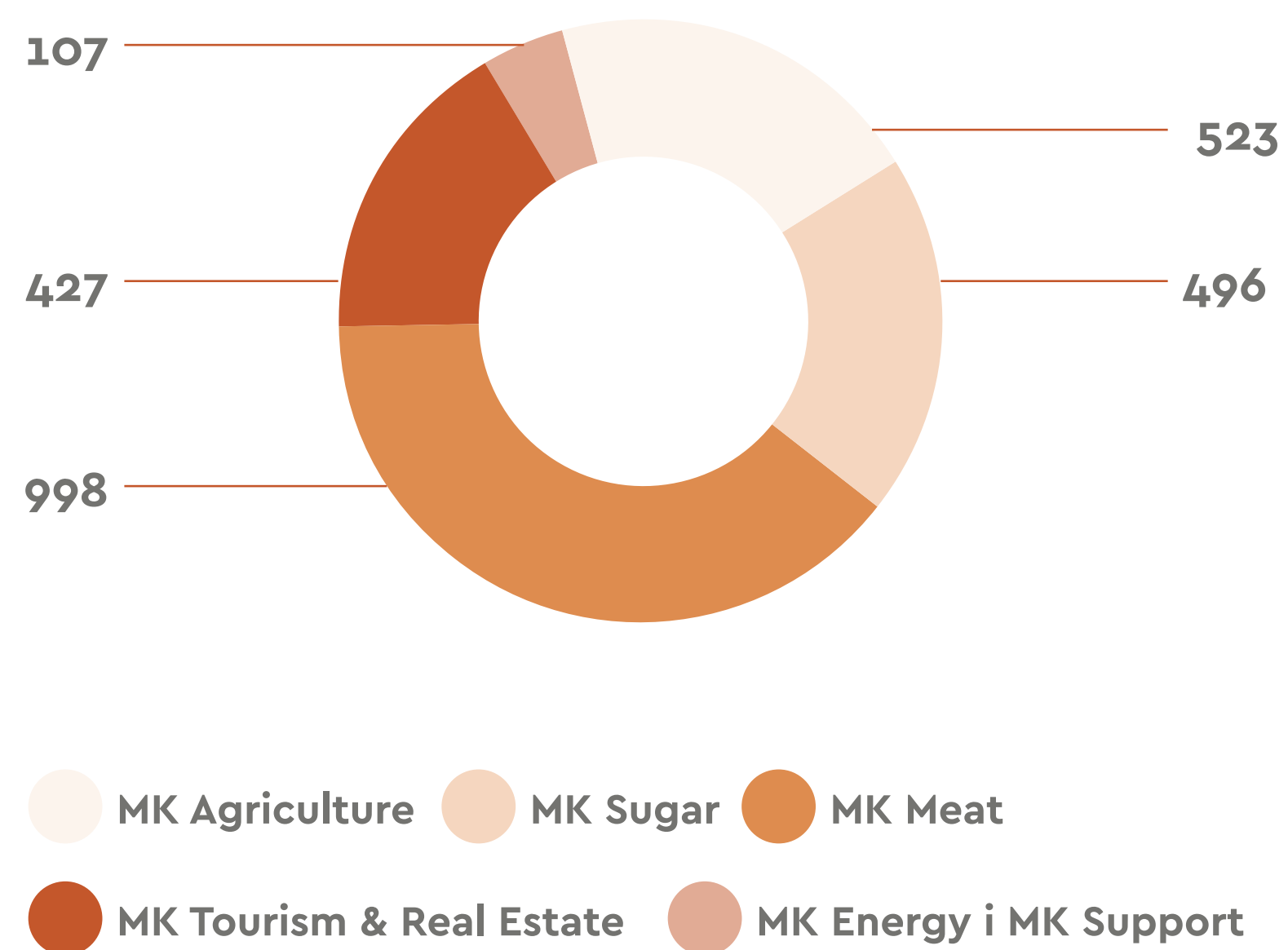

BRIGA O ZAPOSLENIMA

Ukupan uspeh tima počiva na osnaživanju pojedinaca koji ga čine. MK Group zapošljava oko 4.000 ljudi, uz 2.500 stalno zaposlenih. Kompanija posvećeno brine o svim uslovima koji utiču na kreiranje pozitivnog i podsticajnog radnog okruženja. To pokazuje i Engagement Index 86 za 2023. godinu na nivou grupacije.

STRUKTURA STALNO ZAPOSLENIH PO DIVIZIJAMA MK GROUP U 2023.

2.500
stalno zaposlenih

86
Engagement Index

PODRŠKA PORODICI

Pored polise privatnog zdravstvenog osiguranja koja obuhvata posebnu negu trudnica, kompanija pruža dodatnu podršku zaposlenima koji postanu roditelji i kroz jednokratnu novčanu pomoć. Kao deo ove podrške, organizujemo događaj na kojem zaposleni, zajedno sa svojim porodicama, imaju priliku da se sretnu sa kolegama koji su takođe postali roditelji i tako podele svoja iskustva. Ovaj događaj ne samo da jača osećaj zajedništva, već gradi i osećanje pripadnosti i stalne podrške.

7
godina

preko
900
porodica

1.460
beba

58
miliona dinara

PODRŠKA PORODICI

MK Group je 2017. godine pokrenula program „Podrška porodici“ kao interni projekat, sa željom da se zaposlenima koji su u tekućoj godini postali roditelji obezbede sredstva za bezbrižan i siguran početak.

Tokom 2023. godine rođene su 163 bebe zaposlenih, kojima je upućen iznos od ukupno 11 miliona dinara. Za sedam godina trajanja programa „Podrška porodici“ kompanija je na ovaj način obezbedila sredstva za preko 900 porodica i 1.460 beba naših zaposlenih. Program je vremenom proširen i eksterno kroz donacije ustanovama i organizacijama koje pružaju podršku merama porodične politike, roditeljstvu i najmlađim članovima našeg društva.

PODRŠKA
PORODICI

| MKids DAY

MK Group prepoznaje važnost porodice kao osnovne jedinice društva, i zato organizuje različite aktivnosti koje uključuju članove porodica zaposlenih. Svake godine, kompanije članice organizuju događaj pod nazivom MKids, najčešće povodom polaska u školu dece zaposlenih. Ova inicijativa je deo trajne posvećenosti stvaranju podržavajućeg i uključujućeg radnog okruženja. Prepoznavanjem i proslavljanjem važnih trenutaka u životima porodica naših zaposlenih, MK Group pokazuje svoju posvećenost njihovoj celokupnoj dobrobiti. Organizovanjem događaja kao što je MKids, pomažemo zaposlenima da uspostave bolji balans između posla i privatnog života.

| POPUSTI U HOTELIMA

Kompanija MK Group svojim zaposlenima nudi ekskluzivne popuste u hotelima iz svog bogatog portfolija, pružajući im priliku za odmor i relaksaciju po povoljnijim cenama. Ova pogodnost ne samo da omogućava kvalitetan odmor, već i jača osećaj povezanosti zaposlenih sa kompanijom, podstičući njihovu lojalnost i posvećenost.

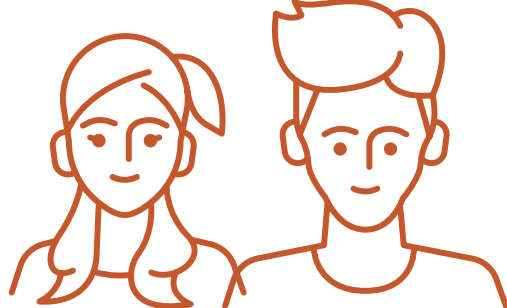
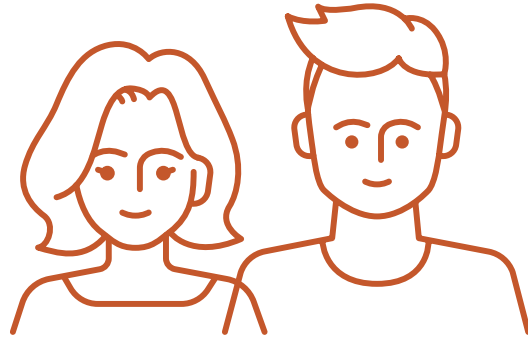
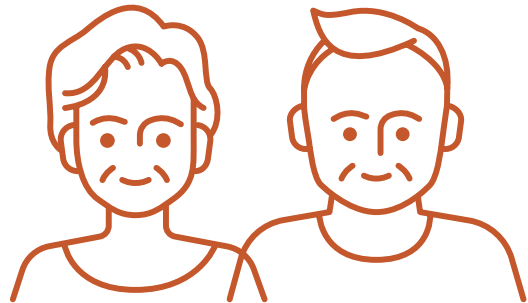
| TIM BILDING AKTIVNOSTI I MK SPORTSKI DAN

Pored tim bildinga koji se organizuju na nivou divizija i pojedinačnih kompanija članica, možemo se pohvaliti i tim bildingom MK Group u kom učestvuje i širi top menadžment tim celog sistema. Naši tim bilding programi su osmišljeni s ciljem jačanja međusobnih veza među zaposlenima, podsticanja sinergije i timskog rada te unapređenja komunikacije. Uključuju sportske aktivnosti, putovanja, izlete, edukativne seminare, kao i radionice. Ovi programi doprinose stvaranju pozitivne radne atmosfere i jačaju povezanost sa korporativnim vrednostima MK Group.

U 2023. godini po prvi put u okviru kompanije MK Group, održan je MK sportski dan. Pošto je događaj ostavio veoma jak utisak na zaposlene koji su izrazili želju da se slično okupljanje organizuje ponovo, odlučeno je da ovo druženje preraste u tradiciju. Na događaju je prošle godine učestvovalo više od 1.300 zaposlenih. Sportski dan je osmišljen kao celodnevni sportski događaj na kome se zaposlenima pruža mogućnost da učestvuju u različitim radionicama, takmičenjima i drugim sportskim aktivnostima.

DIVERZIFIKOVANOST, JEDNAKOST I INKLUZIJA

STAROSNA STRUKTURA STALNO ZAPOSLENIH I BROJ ZAPOSLENIH OSOBA SA INVALIDITETOM	2022.	2023.
Osobe sa hendikepom 	9	25
Zaposleni ispod 30 godina 	254	306
Zaposleni između 30 i 50 godina 	1.180	1.276
Zaposleni preko 50 godina 	910	969

U OKVIRU MK GROUP JEDNAKOST I JEDNAKE PRILIKE ZA SVE SU MEĐU OSNOVNIM PRINCIPIMA.

Nulta tolerancija na bilo kakav oblik diskriminacije predstavlja osnovu naše politike ljudskih resursa. Težimo diverzifikaciji prilikom zapošljavanja, osiguravajući poštovanje principa jednakih zarada za ista radna mesta i jednaki doprinos. Proces zapošljavanja zasniva se isključivo na proceni kvalifikacija, kompetencija i radnog iskustva, relevantnih za određenu poziciju.

Sloboda udruživanja je zagarantovana, a sa sindikatima svake tri godine obnavljamo kolektivne ugovore, kako bismo osigurali da zarade i radni uslovi ostanu u skladu sa promenama na tržištu rada. Čak 61% zaposlenih uključeno je u kolektivne ugovore, koji podrazumevaju odredbe o radnom vremenu, pauzama, godišnjim odmorima i sigurnosti na radu. Naši zaposleni imaju pravnu zaštitu i slobodu da o svojim uslovima rada pregovaraju. Kolektivni ugovori garantuju sigurnost i stabilnost zaposlenja, nude zaposlenima zajednički glas u pregovorima sa poslodavcem, što im omogućava da lakše izraze svoje potrebe i interese.

RODNA RAVNOPRAVNOST

Sa ponosom možemo istaći da u poslovanju naše kompanije do sada nije bilo nijednog incidenta povezanog sa rodnom diskriminacijom.

Zastupljenost žena na upravljačkim pozicijama MK Group u 2023. godini iznosi 40,8%. Ono što je značajna promena, u odnosu na prošlu godinu, jeste činjenica da je procenat žena u Odboru direktora MK Group porastao na 50%. Upravljačke pozicije koje su dostupne ženama ne samo da promovišu rodnu ravnopravnost, već i unapređuju radnu atmosferu kroz raznovrsnost ideja i rešenja. Angažovanje žena na upravljačkim nivoima inspiriše i druge žene u njihovom profesionalnom razvoju i predstavlja uzor. Raznolikost u liderstvu podstiče inovativnost, kreativnost i timski duh, što direktno doprinosi produktivnosti, a ujedno odražava etiku kompanije.

50% ŽENA U ODBORU DIREKTORA MK GROUP

POLNA STRUKTURA STALNO ZAPOSLENIH	2022.	2023.
Žene	1.128	872
MK Agri-food, MK Energy, MK Support	942	661
MK Tourism & Real Estate	186	211
Muškarci	1.216	1.679
MK Agri-food, MK Energy i MK Support	1.029	1.463
MK Tourism & Real Estate	187	216
UKUPNO	2.344	2.551

ZASTUPLJENOST MUŠKARACA I ŽENA NA UPRAVLJAČKIM POZICIJAMA SREDNJEG DO TOP NIVOA U MK GROUP	2022.	2023.
Žene	41,30%	40,8%
Muškarci	58,70%	59,2%

| POKLONI I RADIONICE ZA 8. MART

Svake godine, kompanija MK Group nagrađuje svoje kolegice jednokratnom isplatom novčanog iznosa povodom praznika žena – 8. marta. Osim toga, za sve kolegice su obezbeđeni i vaučeri za kupovinu različitih proizvoda, a organizuju se i radionice na aktuelne teme. Na ovaj način, podstiče se osećaj vrednosti i osnažuje položaj žena u kompaniji.

ULAGANJE U ZNANJE I RAZVOJ ZAPOSLENIH

MK Group aktivno osluškuje potrebe svojih zaposlenih kako bi unapredila njihov profesionalni razvoj kroz organizaciju internih i eksternih treninga. Kao kompanija koja ceni osnažene ljude, kontinuirano sprovodimo istraživanja i analize kako bismo identifikovali ključne oblasti za razvoj. Interni trening programi su dizajnirani da odgovore na specifične potrebe naših timova, pružajući im priliku da unaprede veštine koje su ključne za njihove uloge i dugoročan uspeh kompanije.

Osim toga, eksterni trening programi pružaju našim zaposlenima priliku da se upoznaju sa najnovijim trendovima i praksama u industriji, te da steknu nova znanja i perspektive. Kroz ove inicijative, MK Group ne samo da investira u razvoj svojih zaposlenih, već i gradi snažnu, motivisanu radnu snagu koja je spremna da se prilagodi i prosperira u dinamičnom poslovnom okruženju. Naša predanost kontinuiranom učenju i razvoju osigurava da svaki zaposleni ima priliku da ostvari svoj puni potencijal.

U ispitivanju zadovoljstva zaposlenih, u segmentu koji se odnosi na treninge, razvoj, nagrađivanje i procedure, procenat zadovoljnih zaposlenih porastao je sa 72,2% u 2022. godini na 73,3% u 2023. godini. Ovaj napredak naglašava važnost pametnog nominovanja zaposlenih za treninge i razvojne programe.

ODRŽANI TRENINZI ZAPOSLENIH	2022.	2023.
UKUPNA VREDNOST U EVRIMA	320.000	397.000
BROJ SATI ULOŽENIH U TRENINGE U 2023. GODINI – 8.600h		

PROJEKAT WCM U MK AGRICULTURE DIVIZIJI – ZA ZAPOSLENE U FABRICI FLORA

U saradnji sa firmom TECOR, u fabrici Flora koja je deo MK Agriculture divizije, pokrenut je projekat WCM (World Class Manufacturing) sa ciljem unapređenja proizvodnih procesa i organizacije rada. Ovaj projekat koji je realizovan u 2023. godini, obuhvatio je oko 90 zaposlenih. Rezultati su vidljivi kroz unapređenje interne komunikacije, povećanu transparentnost u rešavanju problema, kao i preuzimanje odgovornosti zaposlenih za prijavljivanje neusaglašenosti. Ovi benefiti se mogu primeniti i na ostale procese unutar kompanije, čime se postavlja temelj za dalji rast i efikasnost.

EDUKACIJA ZA ZAPOSLENE U HOTELU KEMPINSKI ADRIATIC

Tokom 2023. godine, zaposleni u sektorima recepcije, hrane i pića, i wellnesa hotela Kempinski Adriatic, prošli su kroz edukaciju Stratos akademije pod nazivom "Cross-sell i Up-sell." Cilj edukacije bio je unapređenje prodajnih veština, kako bi osoblje gostima moglo ponuditi dodatne usluge i proizvode, kao i skuplje opcije iz ponude. Ovo ne samo da povećava prihode, već i poboljšava iskustvo gostiju i doprinosi profesionalnom razvoju zaposlenih. Edukacija je takođe važan korak ka stvaranju kompetitivne prednosti i jačanju lojalnosti gostiju. Ukupno 23 zaposlenih prošlo je ovu obuku, čime se dodatno osnažuje uspeh poslovanja.

RADIONICA O ESG TEMAMA I EMISIJAMA CO₂

MK Group sve više prepoznaje značaj ESG tema u poslovanju, sa posebnim fokusom na smanjenje emisija CO₂ kao ključni delom naše ESG strategije. U saradnji sa HR sektorom, M&A odeljenje zaduženo za strategiju i razvoj poslovanja organizovalo je radionicu o obračunu emisija staklenih gasova (GHG) i regulativi CBAM. Na radionici su učestvovali stručnjaci iz svih divizija, predvođeni našim "E" ambasadorima, posvećenim promovisanju pozitivnih promena.

Eksterni saradnici iz EY-a predstavili su ključne aspekte GHG obračuna i CBAM regulative, sa ciljem boljeg razumevanja uticaja poslovanja na životnu sredinu kroz ceo lanac vrednosti. Fokus je stavljen na kreiranje unificiranog kalkulatora za obračun emisija unutar sistema, posebno za obuhvat Scope 1 i 2 emisija. Kroz razmatranje najboljih primera iz prakse, cilj radionice bio je unapređenje naše strategije za smanjenje karbonskog otiska, kako bismo povećali konkurentnost na tržištu i doprineli očuvanju životne sredine. Zajednička posvećenost kolega i timski rad ključni su za postizanje ciljeva održivog poslovanja i jačanje naše odgovornosti prema planeti.

| STALNI RAZVOJ: SUŠTINA UPRAVLJANJA PERFORMANSOM

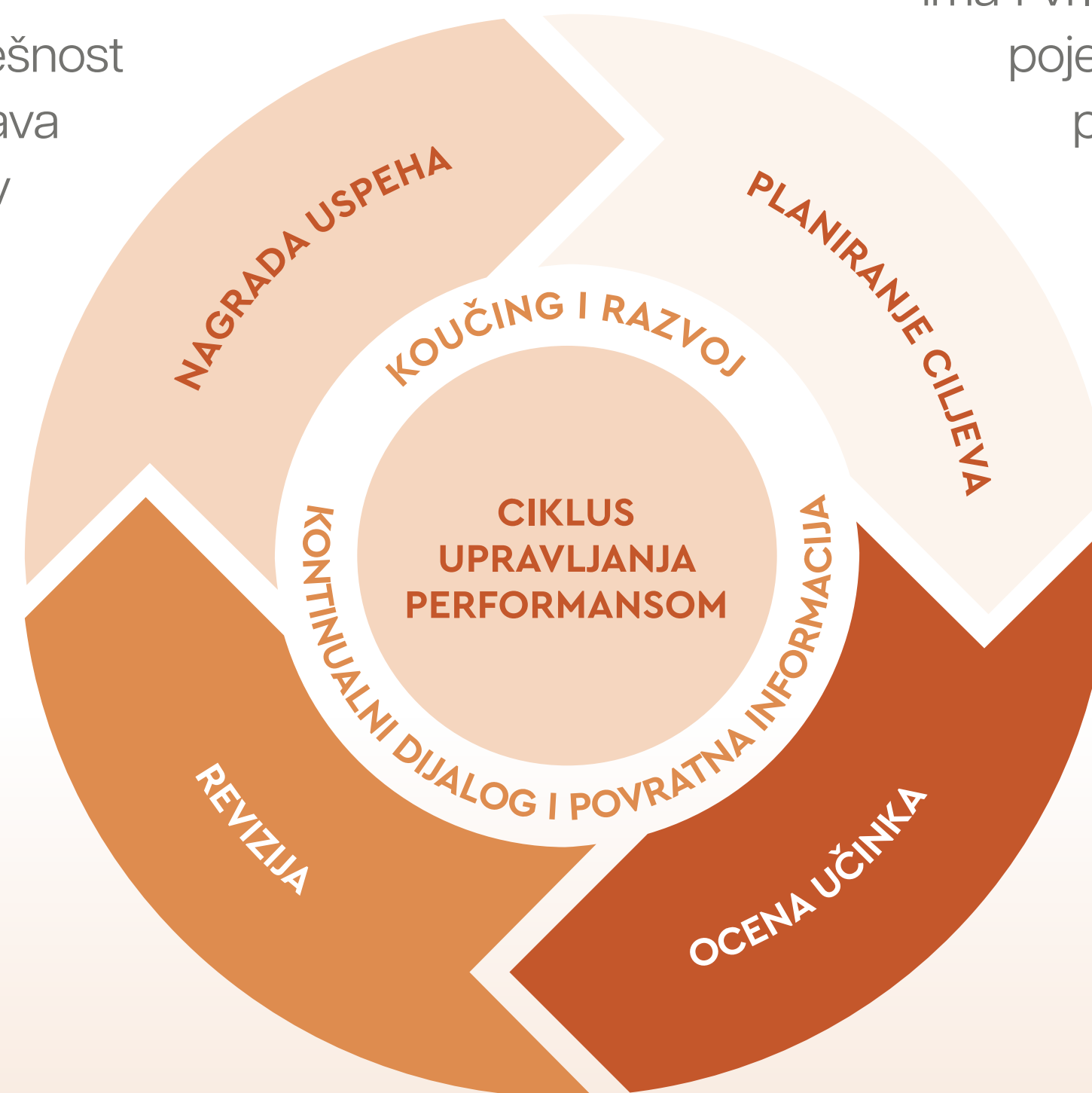
Upravljanje performansama je kontinuirani proces koji nam omogućava da radimo efikasnije, bolje i pametnije. Ovaj proces ne služi samo ostvarivanju kompanijskih ciljeva i obezbeđivanju bolje pozicije na tržištu, već i stalnom razvoju svakog zaposlenog, što predstavlja jednu od ključnih vrednosti naše kompanije.

Kada govorimo o ciklusu upravljanja performansom podrazumevamo nekoliko ključnih faza:

- **Planiranje ciljeva** je važan deo procesa upravljanja performansom i čini njegovu osnovu, jer precizno definisanje ciljeva pre svega osigurava efektivnost celog procesa. Planiranjem osiguravamo vertikalnu integraciju, odnosno, usaglašavanje na kompanijskom nivou, na nivou tima i očekivanja od svakog pojedinca, kao i horizontalnu integraciju, odnosno, usaglašavanje doprinosa različitih funkcionalnih timova i poboljšanje timskog rada. Kada planiramo timske i individualne ciljeve ključno je da oni budu u snažnoj vezi sa kompanijskim ciljevima, odnosno, sa strateškim imperativima kompanije, kako bismo osigurali da svi idemo u istom pravcu. Upravo zato je jedna od najčešćih metodologija postavljanja ciljeva – metodologija „line of sight”, koja podrazumeva da najviši upravljački nivo planira individualne ciljeve i kaskadira ih svojim timovima.

- **Revizija ciljeva** nam omogućava pravovremenu reakciju na promene. U okviru nje peispitujemo da li su postavljeni ciljevi i dalje relevantni ili je usled nekih promena potrebno te ciljeve prilagoditi. Tokom faze revizije, menadžeri razgovaraju sa zaposlenima o izazovima i prilikama za ostvarenje ciljeva, pomažući im kroz razgovor, obuku ili koučing.
- **Ocena učinka** je faza u kojoj se ocenjuje uspešnost ostvarenja individualnih ciljeva i ona omogućava menadžerima i zaposlenima da zauzmu pozitivan stav prema ostvarenim rezultatima, ali i daje priliku da nešto poboljšamo i rešimo potencijalne probleme koji se tokom procesa mogu javiti. Zaposleni treba da budu podstaknuti da procene svoj učinak i postanu agenti unapređenja sopstvenog performansa. Menadžeri, s druge strane, treba da ostvare svoju ulogu u obuci, koučingu, pružanju podrške i usmeravanju.

- **Nagrada uspeha.** Odlični rezultati zaslužuju nagradu i priznanje, povezivanje performansa sa nagradama je snažan motivacioni faktor za zaposlene. Fer i objektivno nagrađivanje zasnovano na rezultatima i načinu rada motiviše zaposlene da i dalje daju svoj maksimum, ali i inspiriše ostale članove tima da ulože dodatni napor. Pored toga, proces upravljanja performansom ima i vrlo važne ishode – nagrađivanje zaposlenih, pomeranje pojedinaca kroz organizaciju (karijerni put), lični razvojni plan, planiranje naslednika i upravljanje potencijalima u kompaniji. S tim u vezi, praktično je nemoguće ne pomenuti esencijalnu važnost povratne informacije koja nikako ne treba da bude rezervisana samo za kraj godine u fazi ocenjivanja, već da bude prisutna tokom celog procesa, jer što je češća i preciznija povratna informacija, to su individualni učinci bolji.

NAJBOLJI OD NAJBOLJIH – DOBITNICI GODIŠNJIH NAGRADA ZA 2023. GODINU

Već treću godinu zaredom dodeljujemo Godišnje nagrade MK Group, čime ističemo i nagrađujemo naše zaposlene koji svakodnevno demonstriraju pobjednički duh, posvećenost i timsku kulturu koja nas vodi ka zajedničkom uspehu. Ove nagrade nisu samo priznanje za postignute rezultate, već i prilika da osnažimo našu zajednicu i promoviramo korporativne vrednosti koje su temelj našeg uspeha – izvrsnost, osnaženost, stalni razvoj i sinergiju.

Na konkursu za 2023. godinu, zaposleni su imali priliku da nominuju kolegice i kolege za koje veruju da su pravi ambasadori ovih vrednosti. Odziv je bio rekordan, sa čak 788 nominacija iz svih delova sistema. Na osnovu broja i kvaliteta prijave, kao i ostvarenih rezultata, Odbor direktora MK Group, zajedno sa generalnim direktorima kompanija članica, doneo je odluku o dobitnicima.

Na svečanoj ceremoniji dodele nagrada, kojoj su prisustvovali svi finalisti, proglašeni su pobjednici u šest kategorija.

AMBASADOR IZVRSNOSTI

– Slavica Andrić,
Direktor odeljenja računovodstva, Sunoko

Slavica Andrić ističe se kao lider i stručnjak u oblasti računovodstva. Njeno razumevanje sistema i procesa u računovodstvu omogućava joj da donosi racionalne odluke i efikasno upravlja timom, čime se osigurava tačnost i integritet finansijskih informacija. Sposobnost da prepozna prilike za unapređenje i optimizaciju procesa čini je dragocenim resursom. Kroz njeno vođstvo i učešće, implementacija SAP S/4HANA modela nije bila samo projekat, već i prilika za učenje, rast i unapređenje celokupne organizacije. Slavica je aktivno radila na tome da se osigura da implementacija bude uspešna, kao i da pruži nove mogućnosti i alate za unapređenje poslovnih procesa i efikasnosti organizacije. Njena posvećenost, stručnost i liderstvo su neizostavni faktori u postizanju uspeha i postavljanju visokih standarda u oblasti računovodstva.

” Od samog početka svog radnog veka sam u šećernoj industriji. Iako je prošlo dosta godina, i dalje se osećam kao da sam na početku, jer poslovni izazovi i zadaci su takvi da uvek počinjem ispočetka, ali stekla sam iskustvo i osećam i dalje zadovoljstvo zbog toga. Za uspeh u radu, prvenstveno bih se zahvalila svojim kolegama, jer je sistem rada takav da pojedinac ne može ništa sam, ako nema dobre saradnike. Zahvalila bih se još jednom kolegama, a i svojim menadžerima koji su prepoznali sve to.

OSNAŽENI LJUDI

AMBASADOR OSNAŽENOSTI

– Sveto Pavić,
Viši saradnik za domaće tržište, Sunoko

Sveto Pavić poseduje izuzetnu sposobnost da gradi odnose sa kolegama, zaposlenima širom sistema i eksternim klijentima, zbog čega je on ključni činilac u podsticanju saradnje i unapređenju sposobnosti celokupnog tima. Izražena empatija, strpljenje i razumevanje za druge čine ga izuzetnim mentorom, koji podstiče timski rad i međusobnu podršku, te stvara atmosferu u kojoj svako može da se oseća ohrabreno da pokaže svoj maksimum. Njegov profesionalizam, angažovanost i autoritet doprinose povećanju prodaje i čine ga izuzetno vrednim kolegom.

” Ova nagrada mi mnogo znači, zato što nominacije dolaze od kolega, a konačan odabir od top menadžmenta MK Group, što znači da su moj rad i doprinos kompaniji prepoznati i van Sunoka. Najveću zahvalnost za ovo priznanje dugujem svojoj porodici i timu prodaje Sunoka, na čelu sa našim rukovodiocem, koji su moja druga porodica. Žao mi je samo što nismo pobedili u kategoriji najboljeg tima, ali to ćemo ostvariti naredne godine. Trudiću se da opravdam poverenje koje mi je ukazano kroz ovu nagradu i da predstavljam svoju firmu u najboljem svetlu kako to i zaslužuje.

AMBASADOR SINERGIJE

– Sara Kresojević,
HR biznis partner, MK Group

Sara Kresojević je izvanredan primer nekoga ko osnažuje ljude u celom našem sistemu. Njena inicijativa da bude na raspolaganju za pomoć drugima, kao i njen izuzetan talenat za komunikaciju, omogućavaju joj da bude oslonac kolegama koji traže savete, podršku ili dodatno obrazovanje. Njena spremnost da deli znanje i iskustvo s drugima stvaraju atmosferu uzajamne podrške i razvoja unutar organizacije. Njeno neprekidno zalaganje za jačanje kapaciteta i samopouzdanja drugih kolega, kao i njen nesebični pristup deljenju resursa i informacija, čine je dragocenim resursom u HR sektoru, ali i ključnim činiocem u izgradnji pozitivne korporativne kulture.

” Kroz svoj rad u sektoru ljudskih resursa smatram da aktivno živim vrednost sinergije svakog dana. Trudim se da budem podrška i pomoć kolegama, da gradim mostove između različitih timova, ali takođe i da učim od svakog pojedinca sa kojim saradujem. Ova nagrada je potvrda mog rada i motivacija da nastavim dalje. Samim tim, ovo je nagrada svih nas koji se trudimo da zajednički doprinesemo uspehu.

NAJBOLJI MENADŽER

– Vesna Lečić,

Direktorka odeljenja za kontroling, MK Group

Vesna Lečić je izuzetna liderka koja se ističe svojom posvećenošću timu i sposobnošću da inspiriše i podrži svoje kolege. Smirenost i vedrina čine je osloncem za sve zaposlene, pružajući im podršku i mentorstvo u svakom trenutku. Vesna je uvek spremna da pomogne i pruži svoj doprinos uspehu organizacije, a njen otvoren stav i spremnost da sasluša i podrži sve zaposlene čine je efikasnom menadžerkom koja gradi pozitivnu korporativnu kulturu.

” Hvala puno na dodeljenom priznanju koje doživljam kao potvrdu uspeha i rada, kako odeljenja kontrolinga, tako i celog resora finansija. Hvala puno mojim menadžerima, koji su mi ujedno i mentori i kolegama sa kojima sam u svakodnevnoj komunikaciji. Čovek, koliko god da misli da zna, uvek shvata koliko ne zna i koliko može više i bolje. U prethodnom periodu pokrenuli smo puno projekata i uradili sjajne stvari, ali očekujem da najbolje tek dolazi i da ćemo zajedno slaviti uspehe u narednim godinama kolega iz resora finansija.

NAJBOLJI TIM

- Kontroling tim, Carnex

Carnex kontroling tim predstavlja pravi primer kompetentnog i požrtvovanog tima. Imaju jasno izražen timski duh i posvećenost u ostvarivanju ciljeva. Prepreke sa kojima se susreću u svakodnevnom poslovanju uspešno prevazilaze i predstavljaju pravi primer tima koji ostvaruje odličnu saradnju sa ostalim timovima u kompaniji i celoj MK Group.

„Želimo da se zahvalimo svima koji su glasali za kontroling tim, kako kolegama, tako i našem menadžmentu grupe. To je tim sastavljen od najmlađih ljudi i ljudi koji će uskoro ići u penziju. Brojni smo, raznovrsni smo, ali isto tako smo spremni da učimo, da usvajamo sve novine. Tu smo za sve kolege kada im nešto zatreba i zaista mislim da smo im prava podrška.

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE ZAPOSLENIH NA RADU

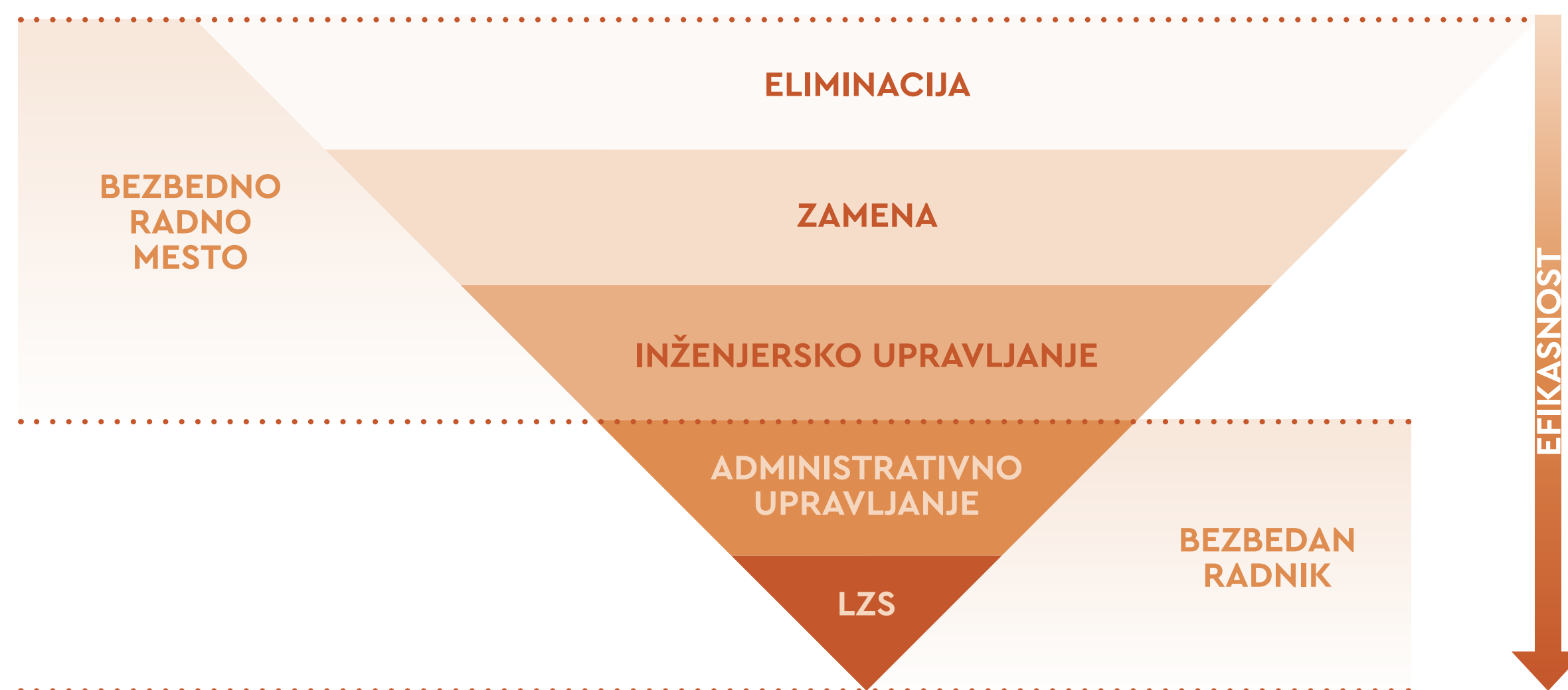
MK Group kontinuirano ulaže u osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad, uvođenje novih tehnologija i implementaciju međunarodnih standarda poput ISO 45001:2018. Kada je reč o bezbednosti radnika, najvažnija je prevencija. Samo tokom 2023. godine oko 2.000 zaposlenih je prošlo različite obuke koje se tiču bezbednosti i zdravlja na radu.

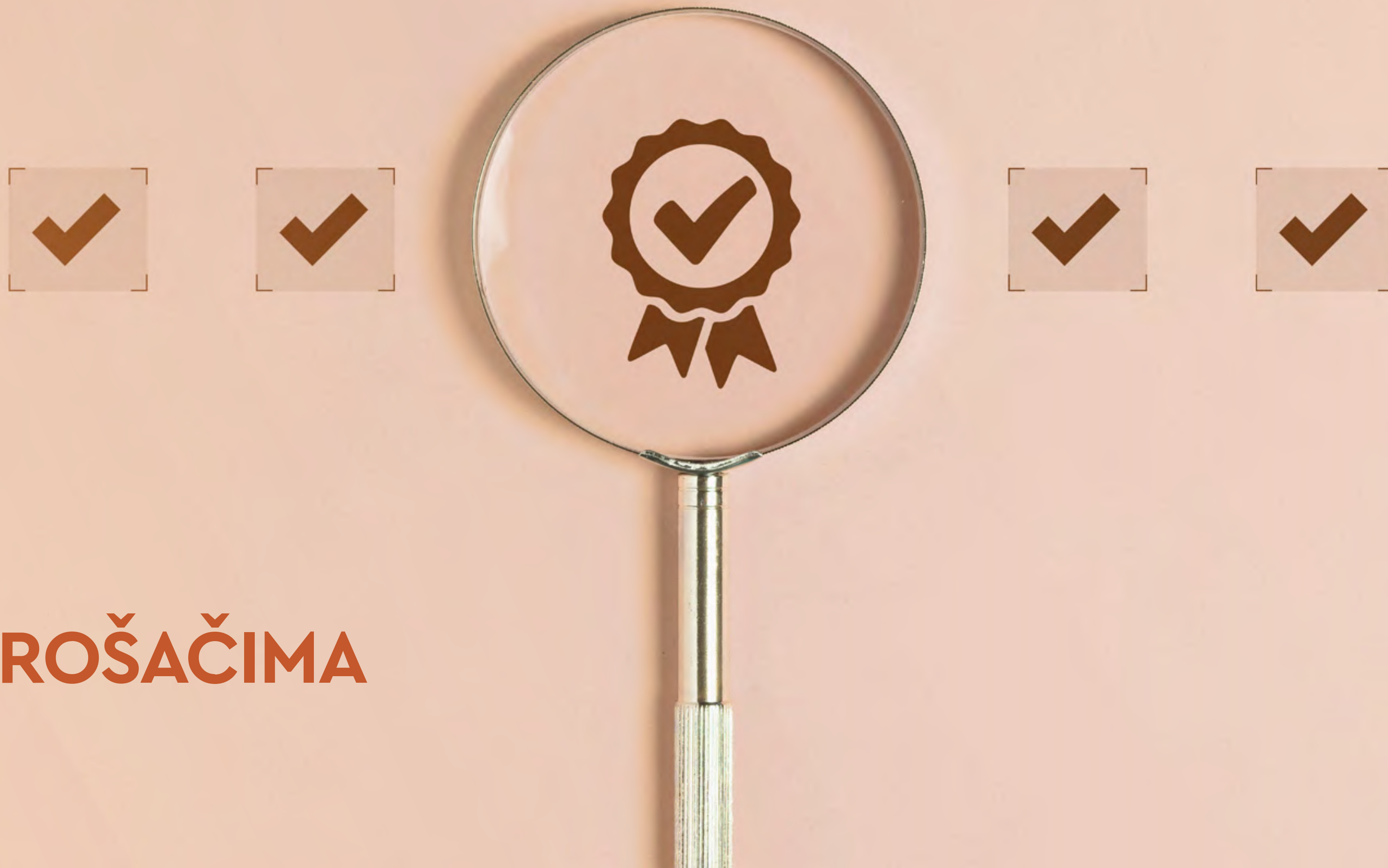
Tokom 2023. godine sprovedeno je više od 2.000 različitih obuka iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i reagovanja u vanrednim situacijama u svim sektorima našeg poslovanja, čime smo obuhvatili širok spektar zaposlenih. Pored redovnih teorijskih predavanja, organizovane su praktične obuke i simulacije u saradnji sa lokalnim vatrogasnim jedinicama i osobljem medicine rada, čime je osigurana adekvatna priprema zaposlenih za sve nepredviđene situacije. Ovakav pristup značajno doprinosi smanjenju broja povreda na radu, jer kontinuirana edukacija podiže svest o bezbednosti i omogućava bržu, efikasniju reakciju u kriznim situacijama. Kao rezultat navedenih aktivnosti, beležimo konstantno poboljšanje u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, što je direktno uticalo na smanjenje broja povreda i očuvanje zdravlja naših zaposlenih.

2022.		2023.
68	LAKE POVREDE	68
12	TEŠKE POVREDE	6

KAO REZULTAT OVIH NAPORA, POSTIGNUTI SU ZNAČAJNI REZULTATI U SMANJENJU BROJA TEŠKIH POVREDA NA RADU.

HIJERARHIJA MERA ZA OTKLANJANJE, SPREČAVANJE I/ILI SMANJENE RIZIKA

BRIGA O POTROŠAČIMA I KVALITETU

PROIZVODNJA PREMA NAJVIŠIM STANDARDIMA

Stremljenje izvrsnosti, kvalitetu i najvišim standardima domaće i svetske prakse i proizvodnje, doveli su MK Group do pozicije regionalnog lidera u ključnim oblastima svog poslovanja. Posebnu brigu na tom putu posvetili smo kvalitetu i bezbednosti proizvoda koji stižu do krajnjih kupaca. Strogi procesi kontrole i testiranja, kao i identifikacija i minimizacija potencijalnih rizika za krajnje potrošače, rezultirali su time da su svi Flora, PIK Bečej, Carnex i Sunoko proizvodi prepoznati kao pouzdani i sinonim za kvalitet.

LANAC VREDNOSTI

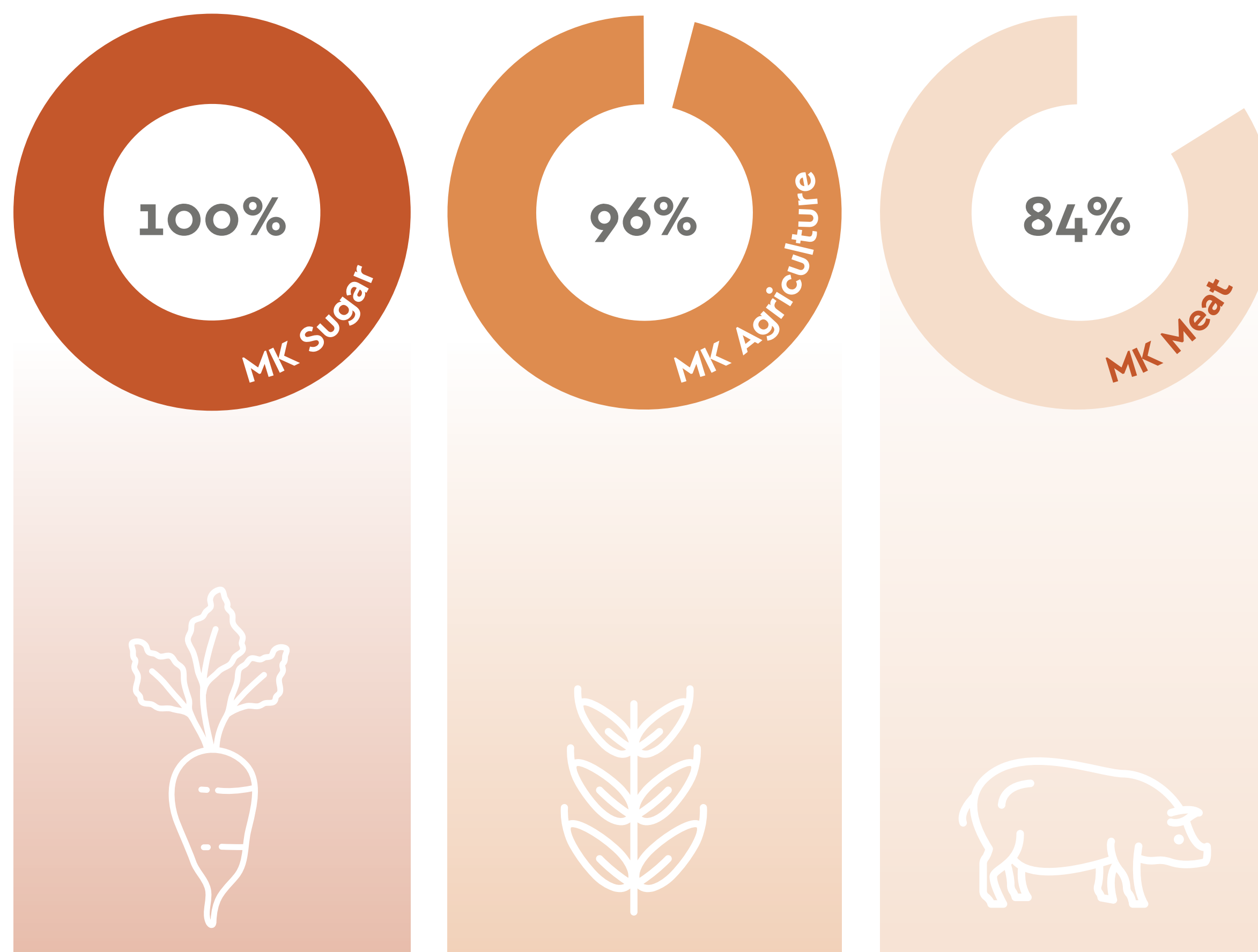
Najviši standard kvaliteta i bezbednosti proizvoda je prioritet svih kompanija u sastavu MK Group. U okviru proizvodnje primenjuju se principi sledljivosti sirovina i ambalaže.

U MK Agri-food diviziji, većina sirovina dolazi od lokalnih dobavljača, što ne samo da podržava lokalnu ekonomiju, već i smanjuje naš ugljeni otisak. Pažljivo upravljamo nabavkom i izborom dobavljača kako bismo osigurali usklađenost sa standardima i propisima, sa posebnim fokusom na sledljivost i najbolje proizvođačke prakse.

Naš fokus na kvalitet i inovacije, delimo sa poslovnim partnerima kroz skupove i seminare koje organizujemo. Kompanija Sunoko ih tradicionalno organizuje dva puta godišnje – Dane polja šećerne repe u letnjem periodu, i Seminar o proizvodnji šećerne repe u zimskom periodu. Obe manifestacije su u 2023. godini okupile veliki broj poslovnih partnera i poljoprivrednika koji gaje šećernu repu. Uz razmenu iskustava i deljenje znanja o savremenim tehnologijama i digitalizaciji u poljoprivredi, predstavljeni su i najnovija tehnologija u zaštiti od korova, kao i novi koncepti zaštite u skladu sa novim regulativama Evropske unije. Ovakvi skupovi osiguravaju transfer znanja i način da najnovija saznanja u proizvodnji šećerne repe pronađu put do praktične primene.

PROCENAT KUPOVINE PROIZVODA I USLUGA OD LOKALNIH DOBAVLJAČA U 2023.

(za značajne regione i značajne aktivnosti)

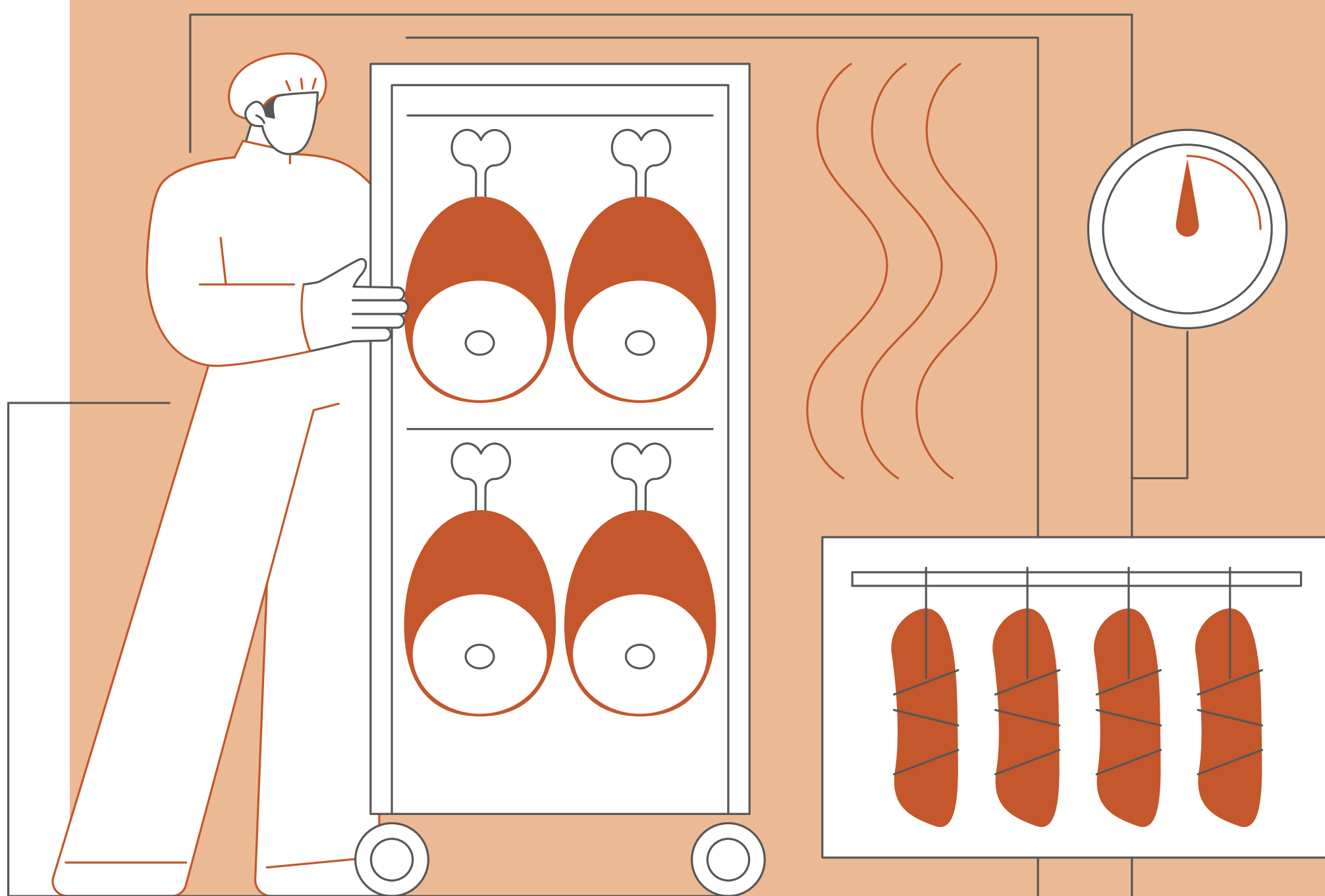

KVALITET KOJI TRAJE 65 GODINA

Naša kompanija Carnex je u samom vrhu mesne industrije zahvaljujući vertikalnoj integraciji svih faza u proizvodnji mesa i zaokruženim upravljanjem procesom proizvodnje, počev od sopstvene proizvodnje hrane za životinje, preko farmi za uzgoj svinja, pa sve do moderne industrije mesa.

Visokokvalitetne sirovine dobijamo sa sopstvenih farmi i od pouzdanih lokalnih dobavljača, a kontrolisani uzgoj svinja uključuje i proizvodnju sirovina za njihovu ishranu. Od pripreme zemljišta do skladištenja i prerade, naši stručnjaci prate svaki korak procesa kako bi garantovali kvalitet najvišeg nivoa.

U našoj fabrici stočne hrane, kroz kontinuirana ulaganja u automatizaciju i inovacije, poput modernizacije procesa uzorkovanja sirovina, opreme za peletiranje, i zamene transportnih linija, unapređujemo kvalitet stočne hrane i kontrolisane uslove proizvodnje.

Na našim farmama, uz pomoć Pig Sense senzorskog sistema i mreže od preko 300 uređaja, pratimo ključne parametre kao što su potrošnja hrane, temperatura, vlažnost i koncentracija amonijaka. Sve ovo doprinosi racionalnom i održivom uzgoju svinja, sa godišnjom proizvodnjom od 160.000 tovljenika. Kvalitet i dobrobit životinja su u središtu naše pažnje. Kroz A WISH projekat koji je pokrenut na nivou Evropske unije, lideri smo u razvoju tehnologija za monitoring dobrobiti životinja na farmi, u depou i klanici, čime se osigurava kontrola od uzgajivača do krajnjeg potrošača.

Sveže meso koje plasiramo na tržište dolazi 100% sa naših farmi, a meso ima najviša senzorska svojstva: ružičasto do svetlocrveno mišićno tkivo, belo masno tkivo, ujednačenu konzistenciju i karakterističan miris za svinjsko meso.

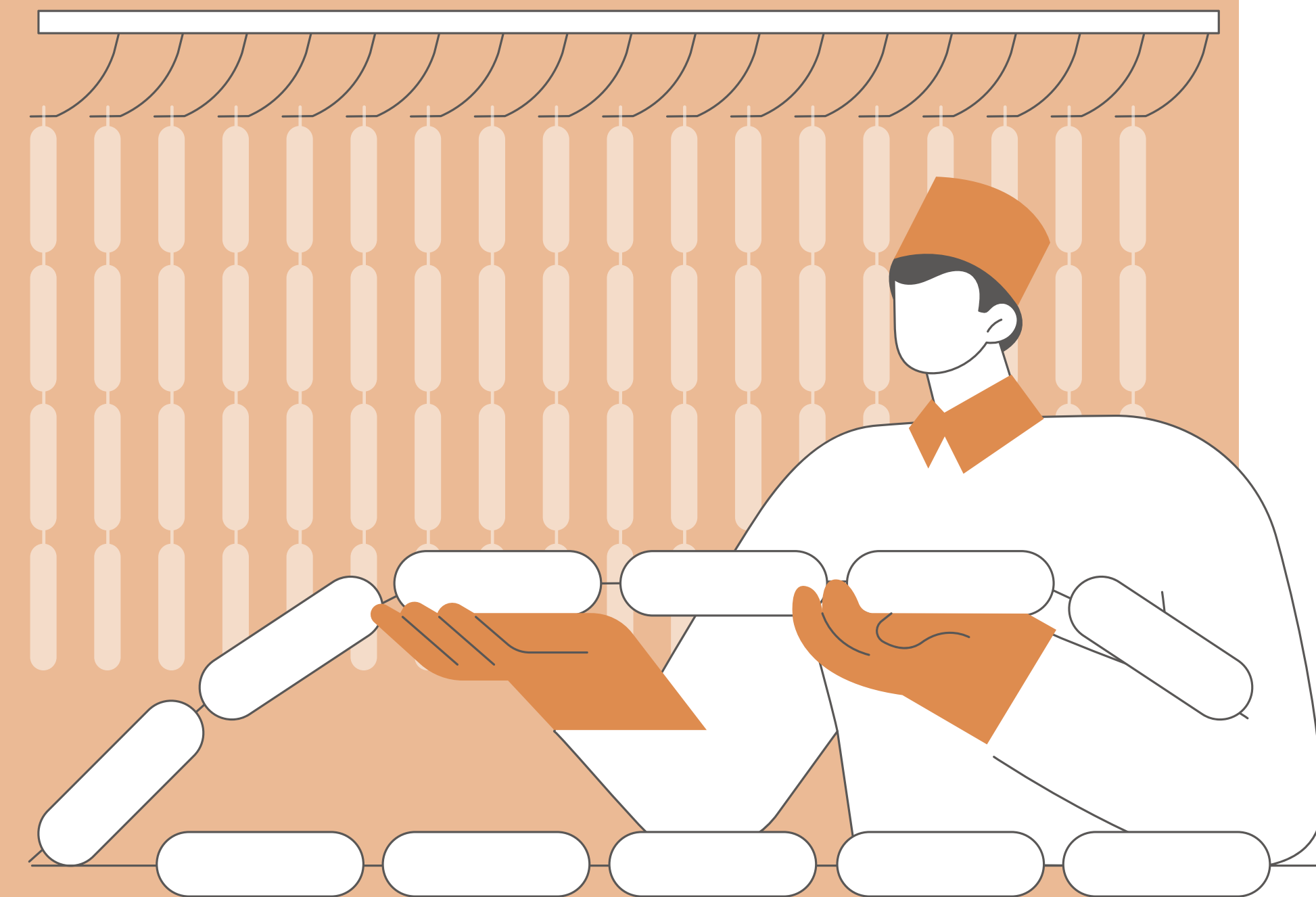

Ovakav proces proizvodnje mesa i mesnih proizvoda garantuje vrhunski kvalitet koji potrošači prepoznaju. Svaki naš proizvod, bilo da je bogat proteinima, sadrži manje masti ili ima druga korisna svojstva, jasno komunicira svoje prednosti na deklaraciji.

Posebno smo ponosni na liniju proizvoda za naše najmlađe, brend Smazalice. Smazalice pileća pašteta i Smazalice ćureća pašteta su proizvodi od čistog mesa, bez aditiva.

Naši proizvodi rustik fermentisana suva kobasica, domaća mesnata slanina i sterilisano jelo domaća sarma nose nacionalnu oznaku „Srpski kvalitet”, jer su proizvedeni od 100% domaće sirovine i označavaju proizvode sa posebnim svojstvima.

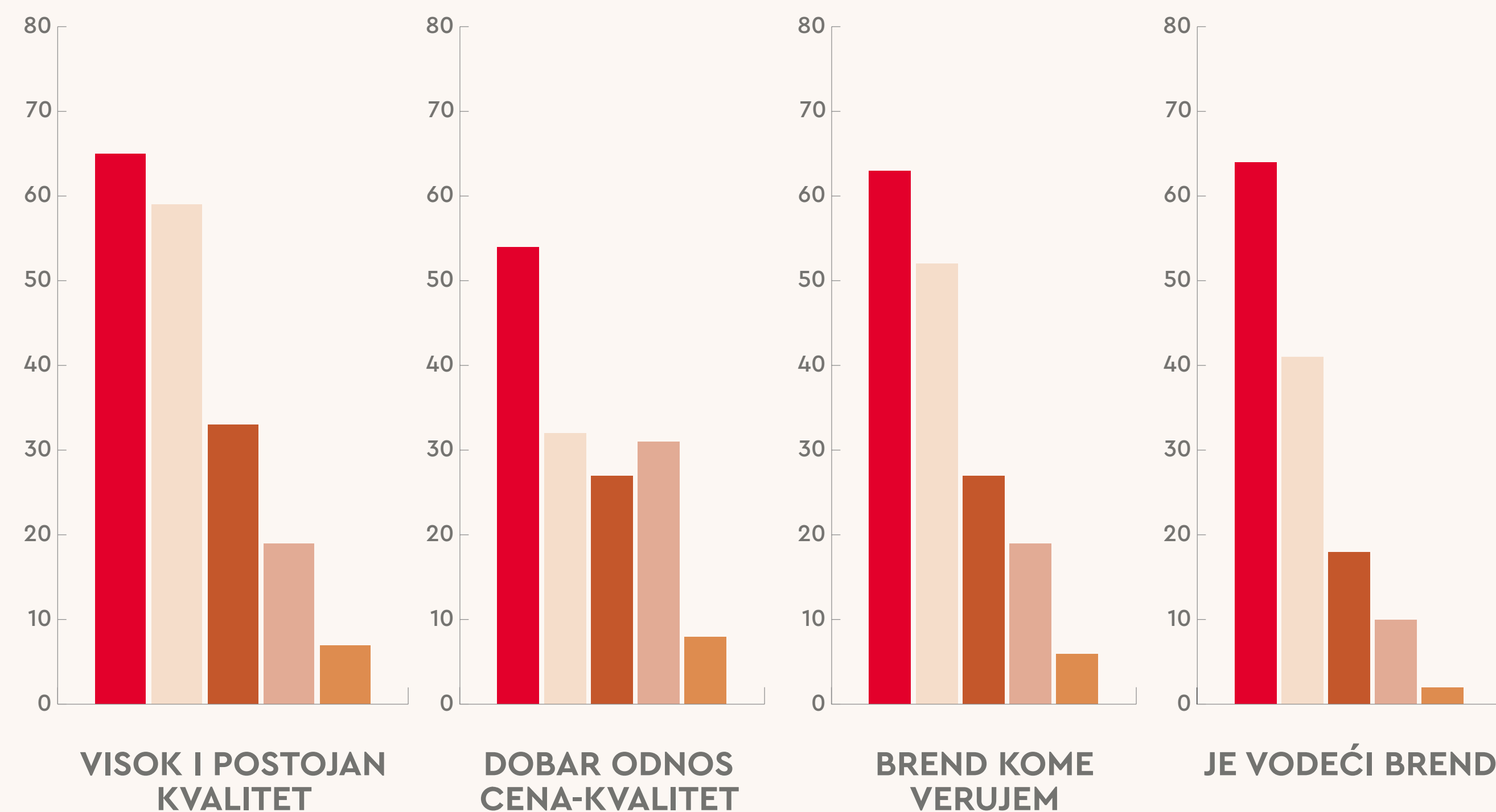
Takođe brinemo o životnoj sredini. Naša ambalaža je reciklabilna, a kartonska ambalaža izrađena je od gotovo 99% recikliranih materijala.

IMIDŽ BREND A

● Carnex ● Konkurent 1 ● Konkurent 2 ● Konkurent 3 ● Konkurent 4

Izvor: Deep Dive

Potvrdu kvaliteta ostvarujemo i kroz sertifikovane standarde, ali nam posebno znači što potrošači visoko ocenjuju imidž našeg brenda i potvrđuju našu posvećenost stalnom unapređenju ponude, razumevanju potreba i želja potrošača, obezbeđenju stalnog i pouzdanog kvaliteta.

ŽALBENI PROCES I REKLAMACIJE:

Da bismo osigurali povratnu informaciju i unapredili našu praksu, proizvodnju, kvalitet i negovali odnose sa svojim kupcima, ustanovili smo jasnu proceduru reklamacije, pri čemu svakoj žalbi pristupamo posvećeno:

- Postoje definisane procedure za obradu reklamacija od strane kompanije, uključujući i nabavku i prodaju proizvoda.
- Kada kupac podnese reklamaciju ili žalbu, kompanija odmah reaguje i pokreće proces razmatranja i rešavanja reklamacije.
- Žalbe se prate kroz postupak koji uključuje analizu problema, identifikaciju odgovarajućih korektivnih mera i komunikaciju sa kupcima.
- Kupci su obavešteni o preduzetim merama i, ako je opravdano, dobijaju nadoknadu ili zamenu proizvoda.
- Naš cilj je obezbediti bezbedan i kvalitetan proizvod i brzo reagovati na žalbe potrošača kako bismo održali visok kvalitet naših proizvoda i zadovoljstvo naših kupaca.

KOMPANIJE MK GROUP KOJE SVOJU PROIZVODNJU OBAVLJAJU U SKLADU SA ZAHTEVIMA MEĐUNARODNIH STANDARDA I SISTEMA

KOMPANIJA	STANDARD/SISTEM	PREDMET I PODRUČJE PRIMENE
Industrija mesa Carnex	HACCP	Prijem, klanje životinja papkara (goveda i svinje), proizvodnja mesa, proizvoda od mesa i proizvoda bez mesa, skladištenje i isporuka. Proizvodnja peletirane i nepeletirane hrane za životinje.
	IFS Food	Klanje goveda i svinja. Sečenje i otkoštavanje govedeg i svinjskog mesa. Proizvodnja (sečenje, soljenje, mešanje, sterilizacija) konzervisanih mesnih proizvoda (pašteta, mesni narezak, gotova jela) i konzervisanih kombinovanih proizvoda (riblja pašteta sa povrćem). Proizvodnja (sečenje, mešanje, soljenje, dimljenje i pasterizacija) polutrajnih proizvoda od mesa (kobasice, šunka, slanina). Proizvodnja (sečenje, mešanje, soljenje, dimljenje, fermentacija) fermentisanih proizvoda od mesa (kobasice bez plesni, suvomesnati proizvodi od mesa). Pakovanje (MAP, vakum, redovno) proizvoda od mesa u različite vrste ambalažnih materijala sa različitim oblikom (PE vreće, folije, limenke, alufolije, kutije).
	HALAL	Za proizvode od pilećeg, govedeg i ribljeg mesa.
	ISO 9001:2015	Proizvodnja stočne hrane, uzgoj svinja, proizvodnja mesa, proizvoda od mesa i proizvoda bez mesa.
	ISO 14001:2015	Proizvodnja stočne hrane, uzgoj svinja, proizvodnja mesa, proizvoda od mesa i proizvoda bez mesa.
	ISO 45001:2018	Proizvodnja stočne hrane, uzgoj svinja, proizvodnja mesa, proizvoda od mesa i proizvoda bez mesa.
	ISO 50001:2018	Proizvodnja mesa, proizvoda od mesa i proizvoda bez mesa.

KOMPANIJE MK GROUP KOJE SVOJU PROIZVODNJU OBAVLJAJU U SKLADU SA ZAHTEVIMA MEĐUNARODNIH STANDARDA I SISTEMA

KOMPANIJA	STANDARD/SISTEM	PREDMET I PODRUČJE PRIMENE
PIK Bečej	HACCP Flora	Proizvodnja trenutno i brzo smrznutog povrća i voća, proizvodnja sterilisanog povrća. Isključeno iz područja primene: pasterizovano povrće.
	ISO 9001:2015	Razvoj, ratarska proizvodnja, proizvodnja povrća i voća, prerada povrća i voća, uzgoj goveda, proizvodnja mleka, trgovina na veliko i malo.
	Donau Soja Silos	Skladištenje i proizvodnja DONAU Soje koja nije GMO.
	ISO 14001:2015 Flora	Proizvodnja trenutno i brzo smrznutog povrća i voća, proizvodnja sterilisanog povrća.
	ISO 45001:2018 Flora	Proizvodnja trenutno i brzo smrznutog povrća i voća, proizvodnja sterilisanog povrća.
	IFS Food Flora	Proizvodnja (pranje, seckanje, blanširanje, hlađenje, brzo zamrzavanje, sortiranje) brzo zamrznutog graška, zelene i žute boranije, kukuruza šećerca i edamamea (kineske soje), sortiranje, mešanje i pakovanje brzo smrznutog povrća (mahunasto povrće, kupusnjače, korenasto povrće, lisnato povrće, stabljičasto povrće, plodovito povrće, lukovičasto povrće, šampinjoni) i brzo smrznutog voća (jagodasto voće i višnje) i njihovih mešavina upakovanih u plastičnu ambalažu.
	BRC Flora	Proizvodnja (pranje, seckanje, blanširanje, hlađenje, brzo zamrzavanje, sortiranje) brzo zamrznutog graška, zelene i žute boranije, kukuruza šećerca i edamamea (kineske soje), sortiranje, mešanje i pakovanje brzo smrznutog povrća (mahunasto povrće, kupusnjače, korenasto povrće, lisnato povrće, stabljičasto povrće, plodovito povrće, lukovičasto povrće, šampinjoni) i brzo smrznutog voća (jagodasto voće i višnje) i njihovih mešavina upakovanih u plastičnu ambalažu.

KOMPANIJE MK GROUP KOJE SVOJU PROIZVODNJU OBAVLJAJU U SKLADU SA ZAHTEVIMA MEĐUNARODNIH STANDARDA I SISTEMA

KOMPANIJA	STANDARD/SISTEM	PREDMET I PODRUČJE PRIMENE
Sunoko	IFS Food PC Kovačica	Mlevenje i pakovanje belog i smeđeg šećera u papirnu i plastičnu ambalažu. Isključenja: sezonski proces rafinacije šećera.
	FSSC 22000 PC Kovačica	Proizvodnja šećera upakovanog u papirnu i plastičnu ambalažu, melase pakovane u rinfuzi i nusproizvod je peletirani rezanac šećerne repe koji se koristi kao hrana za životinje.
	FSSC 22000 PC Pećinci	Proizvodnja šećera upakovanog u papirnu i plastičnu ambalažu, šećera i melase pakovane u rinfuzi nusproizvod je betain i peletirani rezanac šećerne repe koji se koristi kao hrana za životinje.
	FSSC 22000 PC Vrbas	Proizvodnja šećera upakovanog u papirnu i plastičnu ambalažu, melase pakovane u rinfuzi nusproizvod je peletirani rezanac šećerne repe koji se koristi kao hrana za životinje.
	HALAL PC Kovačica	Proizvodnja šećera za sledeće Halal proizvode E kategorije „Proizvodi sa dugim rokom trajanja pri sobnoj temperaturi.” 1. Beli kristal šećer 2. Šećer u prahu 3. Smeđi šećer
	HALAL PC Pećinci	Proizvodnja šećera za sledeće Halal proizvode E kategorije „Proizvodi sa dugim rokom trajanja pri sobnoj temperaturi.” 1. Beli kristal šećer
	HALAL PC Vrbas	Proizvodnja šećera za sledeće Halal proizvode E kategorije „Proizvodi sa dugim rokom trajanja pri sobnoj temperaturi.” 1. Beli kristal šećer 2. Šećer u kocki
	KOSHER PC Vrbas	Proizvodnja i isporuka šećera i melase proizvedenih od šećerne repe.
	KOSHER PC Pećinci	Proizvodnja i isporuka šećera i melase proizvedenih od šećerne repe.
	KOSHER PC Kovačica	Proizvodnja i isporuka šećera i melase proizvedenih od šećerne repe.
	GMP+ B3 Centrala Novi Sad	Trgovina peletiranim rezancem od šećerne repe.

KOMPANIJE MK GROUP KOJE SVOJU PROIZVODNJU OBAVLJAJU U SKLADU SA ZAHTEVIMA MEĐUNARODNIH STANDARDA I SISTEMA

KOMPANIJA	STANDARD/SISTEM	PREDMET I PODRUČJE PRIMENE
Sunoko	GMP+ B2 PC Kovačica	Proizvodnja peletiranog rezanca.
	GMP+ B2 PC Pećinci	Proizvodnja peletiranog rezanca.
	GMP+ B2 PC Vrbas	Proizvodnja peletiranog rezanca.
	ISO 14001:2015	Proizvodnja šećera, melase, peletiranog rezanca i betaina proizvedenih od šećerne repe.
	ISO 45001:2018 Centrala Novi Sad	Proizvodnja šećera, melase, peletiranog rezanca i betaina proizvedenih od šećerne repe.
	ISO 45001:2018 PC Kovačica	Proizvodnja šećera, melase i peletiranog rezanca proizvedenih od šećerne repe.
	ISO 45001:2018 PC Vrbas	Proizvodnja šećera, melase i peletiranog rezanca proizvedenih od šećerne repe.
	ISO 45001:2018 PC Pećinci	Proizvodnja šećera, melase, peletiranog rezanca i betaina proizvedenih od šećerne repe.
	FSA	Proizvodnja šećerne repe na imanjima Carnex, PIK Bečej, MK Agropanonija, Agrounija.

KOMPANIJE MK GROUP KOJE SVOJU PROIZVODNJU OBAVLJAJU U SKLADU SA ZAHTEVIMA MEĐUNARODNIH STANDARDA I SISTEMA

KOMPANIJA	STANDARD/SISTEM	PREDMET I PODRUČJE PRIMENE
Agrounija (Agrounija fruit)	Global G.A.P.	Poljoprivredne faze rukovanja proizvodima. Proizvodi: jabuke.
	HACCP	Pranje, sortiranje i pakovanje jabuka u kartonske/drvene/PE gajbice, plastične ili kartonske podloške i LDPE kese.
	IFS Food	Pranje, sortiranje i pakovanje jabuka u kartonske/drvene/PE gajbice, plastične ili kartonske podloške i LDPE kese.
	BRC	Pranje, sortiranje i pakovanje jabuka u kartonske/drvene/PE gajbice, plastične ili kartonske podloške i LDPE kese.
	ISO 14001:2015	Uzgoj, skladištenje i sortiranje jabuka.
	ISO 45001:2018	Uzgoj, skladištenje i sortiranje jabuka.
PP Erdevik	HACCP	Proizvodnja i flaširanje vina.
	ISO 9001:2015	Proizvodnja i flaširanje vina.

BRIGA O ZAJEDNICI

5 miliona €

za CSR aktivnosti
u periodu 2023 - 2027.

1 milion €

za CSR program
„Podrška porodici“
u 2023.

680.000 €

za donacije vrtićima
u 2023.

217.000 €

za SOS Dečija sela
u 2023.

ZAJEDNICA ISPRED SVEGA

MK Group je tokom 2023. godine proslavila 40 godina svog postojanja. U godini jubileja, obavezala se da će kroz sve svoje društveno odgovorne projekte u narednih 5 godina uložiti čak 5 miliona evra, prvenstveno u podršku deci, mladima, obrazovanju i porodici. Strateško opredeljenje MK Group je da brine o okruženju u kome posluje i da doprinosi razvoju društva u celini, a posebno razvoju novih generacija koje predstavljaju budućnost Adria regiona. MK Group svoje društveno odgovorne projekte strateški usmerava na pitanja od nacionalnog značaja, sa željom da obuhvate što veći broj ljudi iz celog regiona kojima je pomoć potrebna. Filantropskim aktivnostima kompanija direktno utiče na pozitivne promene u društvu.

DONACIJE U 2023.	VREDNOST (EUR)
MK Group	1.880.621 €
MK Agri-food	78.966 €
MK Tourism & Real Estate	146.875 €
UKUPNO	2.106.462 €

FOKUS DRUŠTVENO ODGOVORNIH PROJEKATA:

Podrška porodici
i roditeljstvu

Programi namenjeni
deci i mladima

Podrška obrazovanju

Pomoć zdravstvenim
ustanovama

Pomoć ugroženim
društvenim grupama

DONACIJE VRTIĆIMA U REGIONU

Stratešku posvećenost osnaživanju porodice, MK Group prenela je i na širu zajednicu kroz podršku vrtićima, porodilištima i drugim organizacijama od značaja za adekvatan razvoj i funkcionisanje najmlađih kroz CSR program „Podrška porodici“.

„Podrška porodici“ obuhvata različite aktivnosti usmerene ka deci, mladima i porodici, a samo 2023. godine, za njih je izdvojeno milion evra. Od toga je ukupno 680.000 evra donacija izdvojeno za renoviranje i opremanje 20 vrtića u Adria regionu, u kojima deca stiču svoja prva znanja i prve korake. Na ovaj način MK Group slavi nove generacije i budućnost. U sprovođenju projekta u Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj i Sloveniji podršku su pružila ministarstva prosvete u svim zemljama. Svojim savetima pomogla su u izboru vrtića kojima je pomoć bila najpotrebnija, i to u onim opštinama u

kojima MK Group posluje, a zatim su u saradnji sa rukovodstvom predškolskih ustanova identifikovane prioritetne potrebe na čije rešavanje su usmerena finansijska sredstva.

Zahvaljujući donacijama koje je MK Group realizovala zajedno sa AIK Bankom i Gorenjskom bakom, deca uzrasta od 1 do 6 godina u predškolskim ustanovama sada borave u unapređenim uslovima i lepšem i kreativnijem okruženju.

- **ZA 8 VRTIĆA U SRBIJI
IZDVOJENO JE 350.000 €**
- **ZA 3 VRTIĆA U CRNOJ GORI
IZDVOJENO JE 100.000 €**
- **ZA 7 VRTIĆA U SLOVENIJI
IZDVOJENO JE 150.000 €**
- **ZA 2 VRTIĆA U HRVATSKOJ
IZDVOJENO JE 80.000 €**

DRŽAVA	GRAD	PREDŠKOLSKA USTANOVA (PU)	NAMENA DONACIJE	VREDNOST DONACIJE
Srbija	Vrbas	PU „Boško Buha” – vrtić „Bubica”	Kompletno renoviranje dva sprata, uz zamenu podova i vrata, kupovina novog nameštaja za dečije sobe, opremanje kupatila, sređivanje dvorišta i uređenje kuhinje.	170.000 €
	Bečej	PU „Labud Pejović” – vrtić „Kameleon”	Krečenje kompletnog unutrašnjeg prostora, kupovina garderobera, krevetića, igračkaka i nameštaja za dve sobe u kojima borave deca.	25.000 €
	Novi Sad	PU „Radosno detinjstvo” – vrtić „Maslačak”	Kompletno sređivanje tri kupatila.	25.000 €
	Golubac	PU „Lasta” – vrtić „Lasta”	Krečenje celog vrtića, zamena pohabane unutrašnje stolarije i postavljanje novih podova.	25.000 €
	Kovačica	PU „Kolibri” – vrtić „Kolibri”	Sređivanje fasade objekta, oronulih terasa, ograde dvorišta i kompletno unutrašnje krečenje vrtića.	25.000 €
	Pećinci	PU „Vlada Obradović Kameni” – vrtić „Kameni”	Kompletno sređivanje kupatila i instalacija.	25.000 €
	Niš	PU „Pčelica” – vrtić „Maslačak”	Kompletno sređivanje fasade, betoniranje oronulog dvorišta, sređivanje ruiniranih terasa i postavljanje novih ograda i sadnja zelenila.	25.000 €
	Raška	PU „Veselo detinjstvo” – vrtić „Veselo detinjstvo”	Zamena itisona i kupatilskih vrata, ugradnja špaletni i nabavka nameštaja.	25.000 €
Crna Gora	Podgorica	PU „Ljubica Popović” – vrtić „Suncokrili”	Dvorišni mobilijar, novi didaktički nameštaj, opremanje istraživačkog centra za decu sa posebnim potrebama.	34.000 €
	Podgorica	PU „Dina Vrbica” – vrtić „Leptirić”	Kupovina stolova, stolica i krevetića, dvorišni mobilijar, krečenje i ugradnja roletni.	33.000 €
	Budva	PU „Ljubica V. Jovanović - Maše” – vrtić „Budva”	Kupovina nameštaja za povijanje beba, nove stolice, stolovi, zidne police i ormari, zamena podova i stolarije.	33.000 €

DRŽAVA	GRAD	PREDŠKOLSKA USTANOVA (PU)	NAMENA DONACIJE	VREDNOST DONACIJE
Slovenija	Koper	Vrtić „Koper” – jedinica „Ribica”	Nova senzorna soba.	25.000 €
	Izola	Vrtić „Izola” – jedinica „Mavrica”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	25.000 €
	Portorož	Vrtić „Mornarček Piran” – jedinica „Barčica”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	25.000 €
	Kranj	Vrtić „Kranjski vrtci” – jedinica „Janina”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	25.000 €
	Ljubljana	Vrtić „Mladi rod Ljubljana” – jedinica „Čira Čara”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	25.000 €
	Maribor	Institut „Sofiin izvir Maribor” – zasebni Waldorfski vrtić „Studenček”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	15.000 €
	Maribor	Vrtić „Jožice Flander Maribor”	Renovirano spoljno igralište u dvorištu vrtića.	10.000 €
Hrvatska	Šibenik	Dječji vrtić „Šibenska maslina” – vrtić „Kučica”	Uređivanje i opremanje igrališta i nabavka opreme.	40.000 €
	Brač	Vrtić u izgradnji	Financijska sredstva za fond za izgradnju vrtića.	40.000 €

KONTINUIRANA BRIGA O DECI

BORAVAK ZA ĐAKE SA KOSOVA I METOHIJE NA KOPAONIKU

Kompanija već punih 12 godina tradicionalno organizuje **zimovanje za najbolje učenike osnovnih škola sa Kosova i Metohije** u hotelu Grand na Kopaoniku. Ovu akciju MK Group tokom 2023. i 2022. godine sprovodi uz saradnju sa Kancelarijom za Kosovo i Metohiju, sa željom da nagradi đake iz južne srpske pokrajine koji svojim trudom i zalaganjem postižu dobre rezultate. Najbolji đaci iz godine u godinu imaju priliku da nauče da skijaju, da uživaju u svim aktivnostima koje Kopaonik nudi posetiocima, kao i da koriste sve sadržaje hotel Grand Kopaonik.

| PODRŠKA SOS DEČIJIM SELIMA

MK Group duže od jedne decenije pruža **podršku radu organizacije SOS Dečija sela Srbija** kroz različite oblike pomoći, a Miodrag Kostić jedini je donator iz ovog dela Evrope koji je dobio najveće priznanje – Bedž časti, koje dodeljuje internacionalna organizacija SOS Dečija sela, koja ima svoje ogranke u 135 zemalja širom sveta. Kompanija je 2023. godine donirala 170.000 evra za rad novouspostavljenog „**Programa podrške za majke i bebe**”, a sredstva su iskorišćena za adaptaciju, opremanje i rad kuće u Kraljevu, u kojoj može boraviti sedam majki sa svojom decom. Obezbeđena je neophodna zdravstvena i materijalna podrška za majke i bebe, psihološka podrška, kao i podrška ženama u traženju posla i njihovom osamostaljivanju. Prethodno je u ovom prostoru kuće za majke i bebe bila „Kuća mladih”, koju je MK Group izgradila još 2012. godine.

Podrška je tradicionalno pružana i Centrima za jačanje porodice, zahvaljujući čemu su realizovane brojne aktivnosti za poboljšanje životnih uslova, kako bi se sprečilo izdvajanje dece iz bioloških porodica. Tokom 2023. godine finansijsku podršku radu Fondacije SOS Dečija sela Srbija dala je i naša kompanija članica MK Mountain Resort i hotel Grand Kopaonik. Za rad Centra za podršku porodici u Raški, donirano je 47.000 evra. Na ovaj način, samo tokom 2023. godine, organizaciji SOS Dečija sela Srbija pružena je podrška u ukupnom iznosu od blizu 220.000 evra.

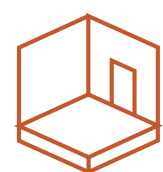
| PODŠKA NURDOR-U

MK Group duže od jedne decenije **podržava NURDOR i Roditeljsku kuću u Novom Sadu** u kojoj mališani vode svoje najvažnije životne borbe. Miodrag Kostić, predsednik i osnivač MK Group, kao Zadužbinu porodice Kostić ustupio je svoju porodičnu kuću vrednu 1,5 miliona evra na korišćenje Institutu za zdravstvenu zaštitu, dece i omladine Vojvodine u Novom Sadu, u saradnji sa NURDOR-om. Ovo je prva roditeljska kuća na teritoriji Vojvodine koja je osnovana 2013. godine u Novom Sadu. Namijenjena je deci koja dolaze iz unutrašnjosti u pratnji roditelja, tokom lečenja od malignih oboljenja. Ovakav vid smeštaja jedan je od oblika psiho-socijalne podrške i ima značajnu ulogu u procesu izlečenja. Svoje mesto u ovom domu do sada je pronašlo 160 porodica, a tokom 2023. godine kuću je koristilo 8 mališana sa svojim roditeljima.

ZADUŽBINA MIODRAGA KOSTIĆA – PALATA NAUKE

U 2023. godini započeta je rekonstrukcija velelepnog zdanja u centru Beograda, na uglu ulica Kralja Milana i Kneza Miloša, koje će dobiti novi život u službi nauke i društva, kroz Palatu nauke, projekat Zaduzbine Miodraga Kostića. Za ove potrebe, MK Group je u 2023. godini izdvojila preko milion evra.

5.500 m²
prostor za naučne sadržaje

19
ETF istraživačkih centara

30
edukativnih eksponata

Zadužbina, njena misija i delovanje, zvanično je javnosti predstavljena u oktobru 2023. godine, na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu, u prisustvu predstavnika naučne, akademske i stručne zajednice. Palata nauke, čije je otvaranje planirano u decembru 2024. godine, biće prvi centar za istraživanje i popularizaciju nauke u Srbiji i jedan od najvećih u regionu. U 5.500 m² prostora, u jednom delu **odvijaće se naučno-istraživačke aktivnosti u oblasti elektrotehnike, računarstva i softverskog inženjerstva, u saradnji sa Elektrotehničkim fakultetom Univerziteta u Beogradu, čiji će profesori i studenti u Palati nauke raspolagati sa 19 najsavremenijih istraživačkih centara.** U drugom delu biće smešteni brojni edukativni i interaktivni eksponati i sadržaji namenjeni popularizaciji nauke najširoj javnosti, a posebno deci i mladima.

Upravo sa tim ciljem, Miodrag Kostić je osnovao zadužbinu koja nosi njegovo ime i daruje društvu Palatu nauke, poklon vredan 25 miliona evra. Želja osnivača i predsednika MK Group je da Palata nauke pruži priliku novoj generaciji mladih naučnika da karijere grade u svojoj zemlji i da im omogući da rade u vrhunskim uslovima, kao u najboljim svetskim naučnim centrima. Podrška nauci i obrazovanju bili su motiv Miodragu Kostiću, da kroz svoju zadužbinu ostavi trajnu vrednost sadašnjim i budućim generacijama, verujući da je znanje najveća vrednost i ono što društvo vodi napred.

PRIZNANJA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST ZA 2023. GODINU

VIRTUS NAGRADA ZA KORPORATIVNU FILANTROPIJU koju dodeljuje TRAG fondacija uručena je MK Group za humane aktivnosti realizovane u okviru društveno odgovornog programa „Podrška porodici”. VIRTUS nagrada za korporativnu filantropiju dodeljuje se kompanijama koje se ističu po sistematičnom i promišljenom pristupu podršci zajednici, ali pokazuju i predanost učestvovanju u aktivnostima koje imaju širok društveni uticaj.

SPECIJALNA VIRTUS NAGRADA za doprinos zadužbinarstvu dodeljena je Miodragu Kostiću, predsedniku i osnivaču MK Group, čija zadužbina otvara Palatu nauke. Nagradu dodeljuje TRAG fondacija.

PWC NAGRADA „ESG LIDERI” u kategoriji Akcije za zaštitu životne sredine u privrednom sektoru dodeljena je MK Group.

2023. SPECIJALNA „SAM” NAGRADA Miodragu Kostiću, za izuzetan lični čin osnivanja Zadužbine Miodraga Kostića i Palate nauke dodelila je Srpska asocijacija menadžera.

2023. THE! AWARD ZA CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY Hrvatske udruge za odnose sa javnošću dodeljena je MK Group za regionalni projekat „Podrška porodici”.

2023. „DIPLOMACY&COMMERCE AWARDS“ NAGRADA BEST HUMANITARIAN EFFORTS koja je u Hrvatskoj dodeljena MK Group za projekat „Podrška porodici”.

2023. PRIZNANJE ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST kompaniji MK Group uručila je Opština Pećinci, povodom donacije predškolskoj ustanovi „Vlada Obradović Kameni”.

**Nagrada za korporativnu filantropiju
za 2023. godinu**

**Specijalna nagrada za
doprinos zadužbinarstvu
u 2023. godini**

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

MK Group se u svom poslovanju pre svega oslanja na znanje i iskustvo svojih zaposlenih, koji omogućavaju kompaniji da se uspešno nosi sa izazovima raznolikog poslovnog portfolija i poslovanja na različitim tržištima.

Ciljevi u fokusu do 2026.

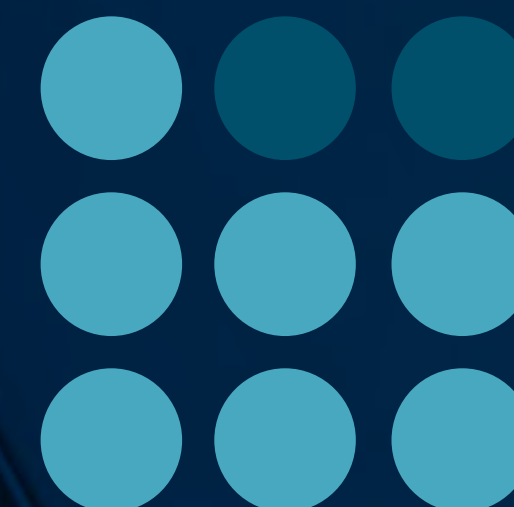
Unapređenje korporativnog upravljanja na nivou cele grupacije

Unapređenje održivosti kroz celokupni lanac vrednosti

Ključni rezultati u 2023.

Jednak broj žena i muškaraca u Odboru direktora MK Group

Formiran ESG tim i definisani svi procesi u okviru ESG izveštavanja

PREDSEDNIK I POTPREDSEDNIK MK GROUP

Miodrag Kostić
Predsednik MK Group

Aleksandar Kostić
Potpredsednik MK Group

MENADŽMENT KOMPANIJE

Odbor direktora, predvođen generalnim direktorom, ima ključnu ulogu u oblikovanju strateškog pravca kompanije. Njihova ekspertiza i leaderske veštine ključni su kvaliteti za održavanje visokog standarda poslovanja, pri čemu svaki član Odbora doprinosi svojim jedinstvenim iskustvom i stručnošću.

Generalni direktor, u saradnji sa Odborom direktora, ima odgovornost za operativno upravljanje kompanijom i za realizaciju strateški postavljenih ciljeva. Redovni sastanci sa menadžment timovima osiguravaju da su sve divizije usklađene sa opštim ciljevima grupe uz poštovanje njihovih specifičnosti. Na ovaj način, MK Group već 40 godina gradi jedinstvenu organizacionu kulturu koja se dokazala kao čvrst temelj za održivi rast i dugoročno stvaranje vrednosti u svim aspektima poslovanja.

ODBOR DIREKTORA MK GROUP

Mihailo Janković
Generalni direktor

Verica Teofilović
Finansije i upravljanje
rizicima

Jovan Purar
Pravni i opšti poslovi

Aleksandra Stojanović
Korporativni poslovi

Dejan Cupać
IT i tehnologija

Danijela Havričak
Ljudski resursi

Slobodan Košutić
MK Sugar

Ivan Zeković
MK Meat

Sanja Savić
MK Agriculture

Novak Bojanić
MK Tourism
& Real Estate,
Petram Resort
& Residences

Marko Keserović
MK Tourism
& Real Estate,
Grand Kopaonik

Željko Stašević
MK Tourism
& Real Estate,
Kempinski Palace i
Kempinski Adriatic

Luka Bjeković
MK Energy

RUKOVODSTVO DIVIZIJA

MERENJE PERFORMANSI

U cilju postizanja što boljih rezultata, kompanija MK Group veliku pažnju posvećuje **merenju performansi**. Baveći se ovim pitanjem stvaramo atmosferu u kojoj svaki pojedinac i svaki tim preuzimaju odgovornost za unapređenje poslovnih procesa i postizanje ciljeva, što osigurava održivi razvoj. Stoga, tokom cele godine postoji stalna komunikacija između nadređenih i zaposlenih. Važan deo ovog procesa su: godišnja ocena rada (koja obuhvata postavljanje godišnjih ciljeva, polugodišnju ocenu rada i evaluaciju godišnjih ciljeva), redovan razgovor i davanje povratnih informacija. Postavljanje ciljeva i ocenjivanje obavlja se putem aplikacije „SAP Success Factors“, koja u svakom trenutku svim zaposlenima omogućava pristup i uvid u sam proces.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Jedna od ključnih stvari za očuvanje održivosti poslovanja u kompaniji MK Group jeste i **upravljanje rizicima**. Politika upravljanja rizicima definiše osnovne principe, uloge i odgovornosti u cilju efikasnog upravljanja rizicima, uključujući identifikaciju, merenje, kontrolu i izveštavanje o rizicima. Procesi su podržani jasno definisanom organizacionom strukturom i sistemom interne kontrole. Glavni rizici kojima je MK Group kompanija izložena ili kojima može biti izložena u budućnosti, klasifikovani su kao: finansijski, operativni i kadrovski, regulatorni, tržišni i ekološki. MK Group primenjuje "neutralni rizik", što znači da se rizici preuzimaju uz uravnotežen pristup, pri čemu se jednako razmatraju ciljevi rizika i prinosa, a sam proces upravljanja rizikom zasniva se na principima nezavisnosti funkcija, transparentnosti i primeni najboljih praksi.

SPREČAVANJA KORUPCIJE I SUKOBA INTERESA

MK Group posluje u skladu sa svim relevantnim propisima Republike Srbije, kao i sa zakonodavstvom drugih zemalja u kojima naše članice posluju. Kompanija je uspostavila sveobuhvatan antikorupcijski program i interne mere sa ciljem otkrivanja i **sprečavanja korupcije i sukoba interesa**. Etički kodeks, koji definiše pravila i smernice za zaposlene, obuhvata i teme kao što su političke donacije, sponzorstva i drugi aspekti koji nisu u potpunosti regulisani zakonom. Svi zaposleni su obavezni da se pridržavaju ovih pravila kako bi izbegli povrede radnih obaveza. Takođe, u ugovorima o radu su uključene odredbe o zabrani sukoba interesa, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Interne procedure, kao što su i procedure za nabavku proizvoda, dodatno podržavaju preventivne mere i pomažu u minimiziranju potencijalnih konflikata i osiguravanju postupanje u skladu sa vrednostima koje kompanija zastupa.

ETIČKI KODEKS I USKLAĐENOST SA ZAKONSKOM REGULATIVOM

MK Group ima sveobuhvatan Etički kodeks koji sadrži jasno definisane pravilnike, procedure, odluke i smernice za zaposlene. Ovaj kodeks detaljno reguliše pravila ponašanja, prava i obaveze zaposlenih, postupak unutrašnjeg uzbunjivanja, zaštitu imovine i ličnih podataka, kao i druge ključne aspekte značajne za zaštitu prava zaposlenih, obezbeđivanje bezbednog radnog okruženja i očuvanje reputacije kompanije. Pored toga, kodeks uspostavlja mehanizme za prijavljivanje nepravilnosti i zahteva od svih povezanih kompanija da u potpunosti usvoje, poštuju i primenjuju ove smernice, čime se osigurava dosledna primena etičkih standarda na svim nivoima organizacije.

MK Group pažljivo prati poresku regulativu, analizira rizike, organizuje edukacije za razmenu znanja i podržava transparentno izveštavanje o poreskim obavezama, dok kontinuirano saraduje sa regulatornim institucijama kako bi osigurala najviši nivo usklađenosti.

UKUPNO PLAĆENI POREZI U 2023. GODINI	MIL EUR
Porez na dobit pravnih lica	18,1
Porez i doprinosi na zarade i druga lična primanja	14,0
Porezi na imovinu	1,3
PDV	6,2
Takse, naknade i carina i akcize	2,3
Porez na upotrebu dobara i druge poreske obaveze	0,1
UKUPNO	42

TRANSPARENTNA KOMUNIKACIJA SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA

Transparentna komunikacija sa zainteresovanim stranama omogućava otvoren i pravovremen prenos informacija, što je ključno za izgradnju poverenja, unapređenje saradnje i jačanje odnosa sa svim ključnim akterima.

Za informisanje i aktivno angažovanje svih zainteresovanih strana, MK Group koristi širok spektar komunikacionih kanala, uključujući poslovne sastanke, medijska saopštenja, kompanijski veb sajt, društvene mreže, interne portale i publikacije.

ČLANSTVA U POSLOVNIM ASOCIJACIJAMA

MK Group je aktivni član mnogih nacionalnih i međunarodnih asocijacija i udruženja među kojima su i NALED (Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj), AMCHAM (Američka Privredna Komora u Srbiji), PKS (Privredna komora Srbije) i SAM (Srpska asocijacija menadžera) kao i mnoge druge. Svojim učešćem i angažovanjem MK Group doprinosi unapređenju regulatornog i institucionalnog okvira za poslovanje, kao i jačanju ekonomske politike u cilju stvaranja boljih uslova za poslovanje i privredni razvoj Republike Srbije.

BEZBEDNOST PODATAKA

U savremenom poslovnom okruženju, bezbednost podataka postaje ključna za očuvanje poverenja klijenata, zaštitu poslovnih informacija i ispunjavanje zakonskih regulativa. MK Group u skladu sa propisima o zaštiti podataka i tretira lične podatke, kao i sva dokumenta i informacije o poslovnim transakcijama sa najvećom pažnjom. Da bismo zaštitili osetljive podatke, koristimo najmodernije informacione tehnologije i primenjujemo standardizovane IT procese.

U tom smislu, kompanija sve svoje poslovne procese usklađuje sa zahtevima sistema menadžmenta bezbednošću informacija (ISMS). U ovu svrhu je usvojena Politika bezbednosti informacija na nivou cele grupe, kao glavna smernica u kom pravcu treba da se ide kada je u pitanju ovaj aspekt poslovanja. Smernice, kao i e-učenje širom grupe i onboarding obuke pomažu našim zaposlenima da se ponašaju na način koji je u skladu sa zaštitom podataka.

U skladu sa Opštom uredbom o zaštiti podataka (GDPR), MK Group se obavezuje da štiti lične podatke svojih klijenata i zaposlenih. To uključuje jasne politike o prikupljanju, obradi i čuvanju podataka, kao i omogućavanje prava na pristup, ispravku i brisanje podataka.

Kroz kontinuirano unapređenje i prilagođavanje novim izazovima, MK Group ostaje posvećena očuvanju integriteta, poverljivosti i dostupnosti informacija.

ESG UPRAVLJANJE

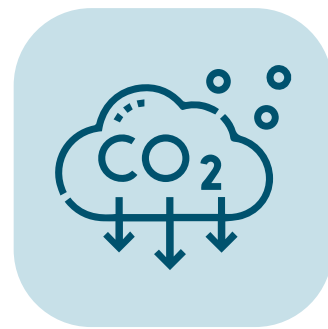
Svesna uticaja ESG (Environmental, Social, Governance) faktora na održivost, strateški razvoj i odnose sa zainteresovanim stranama, uključujući i reputaciju kompanije, MK Group je integrisala ESG principe u svoju razvojnu strategiju i aktivno se bavi uticajem na životnu sredinu i na zajednice u kojima posluje.

U cilju postizanja leaderske pozicije u oblasti održivog poslovanja, razvili smo sveobuhvatan strateški pristup upravljanju ESG temama, baziran na sistemskom upravljanju rizicima i prilikama, kao i transparentnoj komunikaciji.

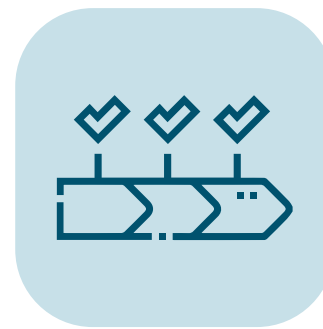

FOKUS ESG STRATEGIJE

Ključne oblasti ESG strategije koju smo postavili za period od pet godina, ostaju iste:

Dostizanje karbonske neutralnosti kroz postepeno smanjenje upotrebe fosilnih goriva i povećanje energetske efikasnosti

Unapređenje održivosti u okviru lanaca vrednosti

Zastita životne sredine kroz adekvatno upravljanje vodom, otpadom i drugim resursima

Unapređenje uslova života u zajednicama u kojima poslujemo

Unapređenje radnog okruženja i uslova rada za zaposlene

Unapređenje korporativnog upravljanja na nivou grupacije

U proteklom periodu smo definisali materijalne teme, postavili ciljeve i prioritete, kao i mapu puta sa akcionim planom. Napravili smo procedure, procese i organizacionu strukturu, uključujući leaderske uloge i uloge ESG operativnog tima, u cilju efikasnog merenja i transparentnog izveštavanja o održivosti.

Trenutno se nalazimo u fazi aktivnog praćenja dostizanja postavljenih ciljeva i upravljanja svim ESG rizicima, uz kontinuirano unapređenje procesa i procedure, uz fokus na podizanje svesti o važnosti ESG tema unutar kompanije, ali i eksterno, kroz podizanje nivoa održivosti u lancu vrednosti.

NAŠ TIM ZA ODRŽIVOST

ESG ODBOR

Telo koje je zaduženo za stratešku implementaciju i praćenje napretka u implementaciji ESG inicijativa u okviru cele organizacije. Kreira, odobrava i nadgleda implementaciju usvojene ESG strategije.

Beata Fridrich

Predsednik Odbora
Menadžer za zaštitu životne sredine
i standarde, Savetnik za hemikalije

Verica Teofilović

Član Odbora
Direktor sektora za finansije
i upravljanje rizicima

Milos Savic

Član Odbora
Direktor odeljenja
Interne revizije

ESG TIM

Čine ga delegirani divizioni koordinatori i rukovodstvo divizija. Upravlja ESG rizicima i prilikama, vrši prioritizaciju inicijativa u skladu sa strateškim usmerenjem divizije i ESG strategije. Direktno komunicira sa ESG Odborom i revidira godišnje ESG planove u zajedničkoj saradnji. Takođe, organizuje i koordinira stručne ESG obuke zaposlenih i pruža podršku u izveštavanju o održivosti.

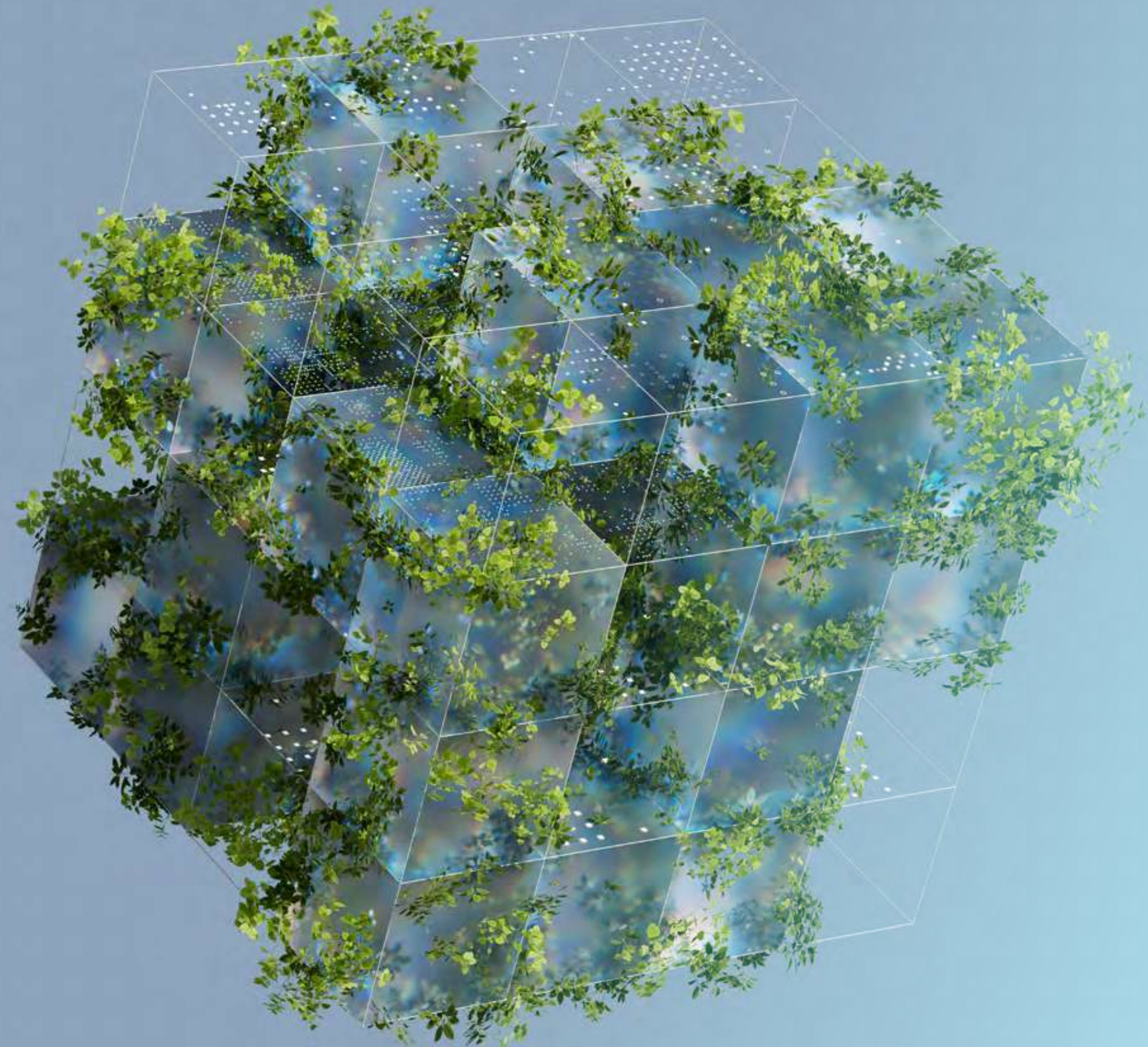
MK AGRICULTURE			MK SUGAR			MK MEAT		
		Tim vodi: Sanja Savić, VD direktora divizije		Tim vodi: Slobodan Košutić, Direktor divizije		Tim vodi: Ivan Zeković Direktor divizije		
E		Rada Đuričin Kordinator standarda i kvaliteta		Biljana Bogdanović Kordinator za kontrolu kvaliteta		Tatjana Miljanić Asistent EMS u Carnex d.o.o. IM i Carnex Stočarstvu d.o.o.		
S		Jovana Mirković HR Menadžer		Una Blažević HR menadžer		Nikolina Gajić HR menadžer		
G		Rada Marjan Menadžer u Sektoru za pravne i opšte poslove		Milenko Pudar Direktor sektora za pravne poslove i administraciju		Biljana Savić Direktorka pravnog i opšteg sektora		
MK TOURISM & REAL ESTATE								
	Petram Resort & Residences		Grand Kopaonik		Kempinski hoteli			
ESG		Novak Bojanić Direktor		Marko Keserović Direktor		Željko Stašević Direktor		
MK ENERGY								
ESG		Luka Bjeković Direktor		Jelena Majić Menadžer za pravne i opšte poslove				

Razgovarali smo sa ESG odborom kompanije MK Group

KLJUČ ZA VRATA ODRŽIVE BUDUĆNOSTI JE U RUKAMA SVIH NAS

Godinu velikog jubileja, 40 godina poslovanja, MK Group je završila predstavljanjem svoje petogodišnje ESG strategije. Zašto je to važno i gde se naša kompanija nalazi na mapi održivosti u Srbiji?

Odgovorno poslovanje je osnovni postulat naše kompanije od samog osnivanja. Iz tog razloga je bilo prirodno da kraj godine u kojoj smo obeležili veliki jubilej, iskoristimo za sumiranje našeg doprinosa u ovoj oblasti i da, pored finansijskih pokazatelja, kroz predstavljanje petogodišnje ESG strategije, predstavimo i ambiciozne ciljeve kojima doprinosimo napretku u domenu zaštite životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja.

Važnost ESG tema sve više dobija zasluženu pažnju jer je upravo održivo poslovanje ključ dugoročnog uspeha svake moderne kompanije. Ukoliko kompanije ne razumeju kako utiču na svoje okruženje i kako okruženje utiče na njih, ugrožavaju svoj opstanak ili zadržavanje leaderske pozicije. Poslovni partneri, kupci, zaposleni, regulatorni organi, ali i šira javnost, prepoznaju kompanije sa odgovornim pristupom prema ESG temama i u skladu sa širokim spektrom najviših kriterijuma, odlučuju sa kim će sarađivati.

U prethodnih 40 godina MK Group je pokazala posvećenost i istrajnost u pružanju doprinosa ESG temama, a kao ozbiljnoj kompaniji njena strateška opredeljenost je oduvek fokusirana na održivost kao ključ dugoročnog uspeha. Zbog toga sa ponosom možemo reći da smo u Srbiji na leaderskoj poziciji u razumevanju, doprinosu i promovisanju svih ESG tema. Ne zaustavljamo se na tome, već smo kroz usvojenu strategiju prepoznali prostor za dalji napredak kroz formulisanje ciljeva za narednih 5 godina.

Koji su najvažniji doprinosi koje MK Group daje borbi za očuvanje planete?

Očuvanje životne sredine je imperativ kako bismo generacijama koje dolaze ostavili lepo mesto za život. Sumirajući napore tokom prethodnih godina, možemo se pohvaliti značajnim ostvarenjima u domenu zaštite životne sredine. Kontinuiranim investicijama u savremeniju opremu koja omogućava tranziciju sa korišćenja prljavih

energenata u procesima proizvodnje na čistije izvore energije, kao i ulaganjima u solarne panele, značajno doprinosimo smanjenju emisija CO₂. Odgovornim praksama poslovanja recikliramo generisani otpad, a organski otpad se pretvara u zelenu energiju u okviru našeg biogasnog postrojenja u Vrbasu. Kroz naše vetroparkove proizveli smo 223,2 GWh čiste električne energije u 2023. godini.

U kojim aspektima održivog razvoja i poslovanja je naša kompanija prepoznata kao lider?

Pored doprinosa zaštiti životne sredine, naša kompanija je prepoznata i kao lider u društveno odgovornom poslovanju i filantropiji. Trudimo se i da pomažemo lokalnim zajednicama i najosetljivijim grupama, pa smo samo u 2023. godini donirali preko dva miliona evra.

Šta obuhvata strategija MK Group i koji su planovi i ciljevi do 2026. godine na polju održivog poslovanja?

ESG strategija MK Group definiše gde kao kompanija želimo da budemo u domenu zaštite životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja i u skladu sa tim propisuje precizne pokazatelje koje merimo i mapu puta kako da dođemo do njihovog ispunjenja.

Kada govorimo o zaštiti životne sredine, fokus stavljamo na smanjenje direktne emisije gasova staklene bašte za 25% u odnosu na referentnu godinu, ulaganje u izvore zelene energije kroz izgradnju dodatnog kapaciteta od 1 GW i smanjenje količine otpada za 5% do 2026. godine. U segmentu društvene odgovornosti obavezujemo se da u narednih 5 godina pomognemo razvoj zajednica u kojima poslujemo sa 5 miliona evra kroz društveno korisne akcije, podstičemo jednakost kroz dostizanje cilja od 50% žena na rukovodećim pozicijama u našoj kompaniji, ali i da ostvarimo cilj da 80% nabavke sistema bude od lokalnih dobavljača. U domenu korporativnog upravljanja težimo zadržavanju leaderske pozicije po pitanju najsavremenijih praksi modernog upravljanja, najvišim standardima etičkog i profesionalnog ponašanja uz promovisanje najboljih poslovnih praksi i njihove primene u zemljama u kojima poslujemo.

Koliki je bio izazov prikupiti sve podatke za ESG publikaciju imajući u vidu veliki sistem kao što je MK Group, koji obuhvata različite oblasti poslovanja i industrije? Sa kojim preprekama ste se suočavali u tom procesu?

Sve velike kompanije se suočavaju sa poteškoćama u prikupljanju svih relevantnih informacija kako bi izveštavanje bilo pouzdano i dobra osnova za praćenje ostvarenja. U dinamičnom sistemu kao što je naš, uz veliki broj kompanija i različitih industrija u kojima poslujemo, unificiranje podataka i pravljenje pouzdane baze informacija dodatno otežava sama priroda ESG podataka koja pored kvantitativnog

ima i kvalitativni aspekt. Informacije od značaja su rasute po celom sistemu, zbog čega je u timu za prikupljanje podataka radilo preko 50 kolega, a sam proces pažljivog formiranja strategije je trajao godinu dana. S obzirom na širok spektar tema koje pokriva ESG, skup različitih ekspertiza je neophodan u timu, kako bismo na pravi način izmerili naše emisije, potrošnju vode, razumeli inicijative u napretku tehnologije i njenom uticaju na energetska efikasnost, najbolje razumeli napore kompanije u obezbeđivanju jednakih prava na rad, razumevanju fluktuacije i inkluzivnosti, ali i objedinili na jednom mestu sertifikate, donacije, plaćene poreze celog sistema, sve u cilju što transparentnijeg predstavljanja naše kompanije pred svim zainteresovanim stranama.

Koje smernice i regulative MK Group prati u procesu izveštavanja?

ESG izveštavanje naše kompanije prati globalno priznate standarde u ovoj oblasti – GRI (Global Reporting Initiative) metodologiju. Pratimo globalna dešavanja i pooštavanje svetske i EU regulative, pa naše izveštavanje usaglašavamo sa načelima CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) regulative koja predstavlja veliki izazov i za najveće evropske kompanije sa dugom praksom izveštavanja o održivosti.

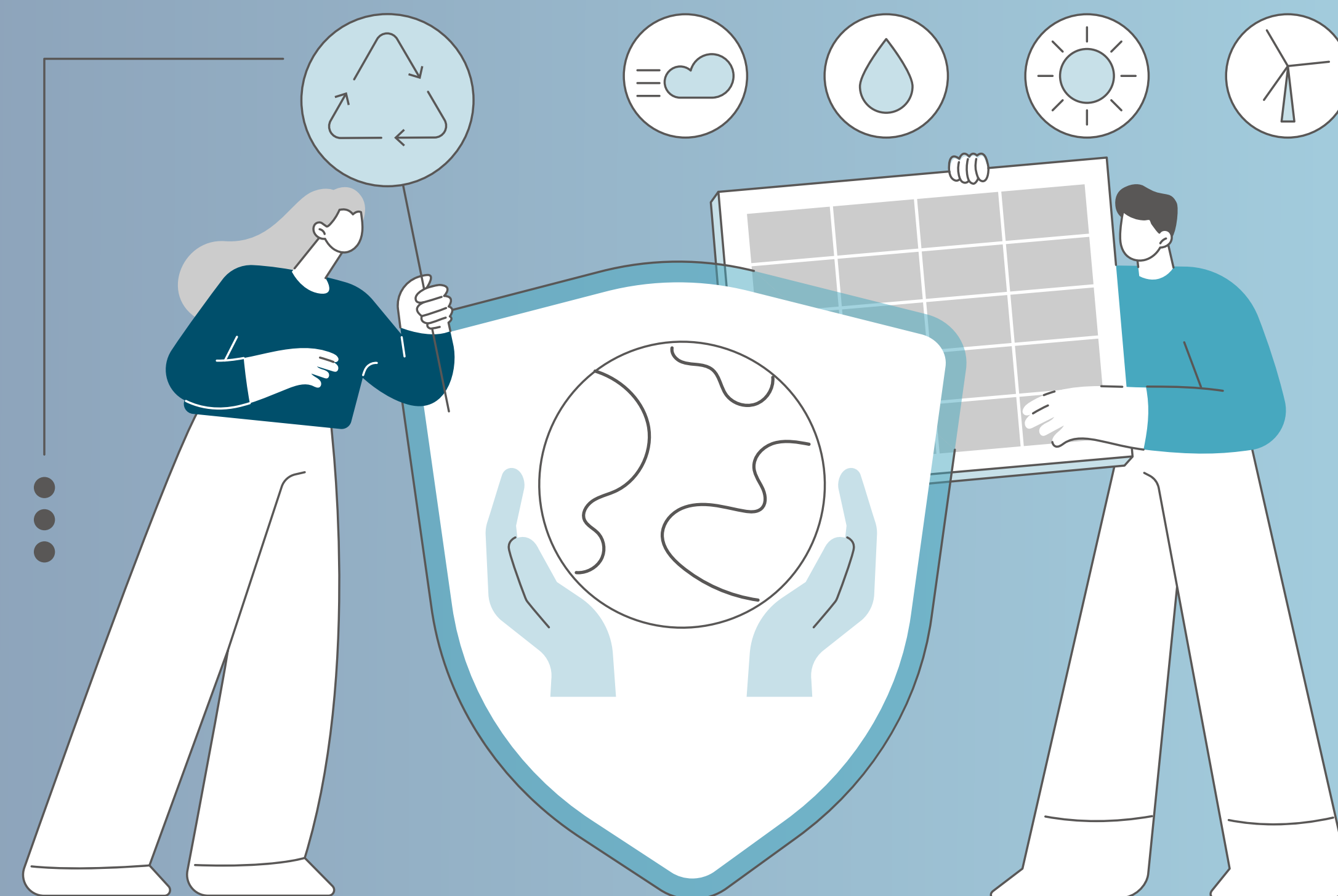
Na koji način i prema kojim kriterijumima su odabrane materijalne teme koje su predstavljene u ESG publikaciji MK Group?

MK Group pridaje izuzetan značaj dijalogu i saradnji sa svim zainteresovanim stranama, jer smo svesni da uspeh naše kompanije nije samo pitanje internih strategija već rezultat interakcije sa velikim brojem naših partnera i saradnika. Dijalog temeljimo na transparentnosti, integritetu i poštovanju kako bismo kroz otvorenu diskusiju razumeli na koji način utičemo na naše okruženje i šta ono od nas očekuje. Sistematska i kontinuirana komunikacija sa svim zainteresovanim stranama i evaluacija njihovih perspektiva o ekonomskim, društvenim, ekološkim i etičkim pitanjima, omogućava nam da razumemo potrebe i očekivanja naših zaposlenih, kupaca, dobavljača, finansijskih i državnih institucija, medija i zajednica u kojima poslujemo. Osluškujući njihova očekivanja i sagledavajući prioritete, postavili smo ključne tačke naše ESG strategije na holistički način jer samo uz zajedničke napore i svakodnevnu interakciju možemo ostvariti održivi razvoj i opštu dobrobit.

Šta je potrebno za uspešnu ESG strategiju?

Neophodno je suštinsko razumevanje specifičnosti svake divizije našeg sistema, ali i kako se pojedinačne divizije uklapaju u slagalicu celog sistema. Moramo biti svesni koje teme su materijalne i identifikovati koje su naše prilike za napredovanje. Takođe, potreban je holistički i sistemski pristup temama kroz stalne napore u podizanju svesti, edukaciji i značaju ESG tema u svakodnevnom životu. Najvažnije je prepoznavanje doprinosa svakog pojedinca u sprovođenju strategije, gde moramo biti svesni da samo zajedno možemo napraviti razliku i da su i najmanje inicijative svakog zaposlenog na svom radnom mestu izuzetno važne u ostvarivanju ciljeva velikog sistema kako što je MK Group.

Važan aspekt je i uloga eksterne revizije ESG podataka koja doprinosi povećanju poverenja u objavljene podatke, ali i uporedivosti pokazatelja različitih sistema. Kada kompanije postanu svesne da postoji eksterni, nezavisni organ, koji će proveravati istinitost i metodologiju izveštavanja, prakse nepotpunog i selektivnog predstavljanja kompanija samo u pozitivnom svetlu (greenwashing) će se značajno smanjiti što će u krajnjoj instanci doprineti da samo kompanije koje zaista poštuju najviše standarde mogu nastaviti sa poslovanjem.

Koja je uloga zaposlenih u tom procesu i kako mogu da doprinesu održivom poslovanju na dnevnom nivou i kroz svoje svakodnevne radne zadatke?

Doprinos svakog zaposlenog je od neprocenjivog značaja za postizanje ciljeva postavljenih ESG strategijom, jer su ljudi najvažniji deo svake organizacije. Kao deo velikog sistema, pojedinačne aktivnosti koliko god delovale malo, kada se multiplikuju i ponavljaju svakodnevno oblikuju korporativu kulturu i postaju sastavni deo naših vrednosti. Vođenje kroz sopstveni primer je oduvek bio najveći pokretač pozitivnih promena. Na taj način, reciklaža, sortiranje otpada, pažljivo trošenje vode, optimizacija poslovnog procesa radi uštede energije na svom radnom mestu ili doprinos humanitarnim akcijama u svojoj lokalnoj zajednici su aktivnosti koje svako od nas može preduzeti i na taj način doprineti održivom poslovanju kroz svoje svakodnevne zadatke.

GRI LISTA INDIKATORA I MAPIRANJE MATERIJALNIH TEMA

Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice
GRI 302: ENERGIJA 2016	302-1	Potrošnja energije unutar organizacije	24
	302-2	Potrošnja energije van organizacije	24
	302-3	Energetski intenzitet	24-32
	302-4	Smanjenje potrošnje energije	25-28
	302-5	Smanjenje energetske potrošnje proizvoda i usluga	25-28
GRI 303: VODA I OTPADNA VODA 2018	303-1	Interakcije sa vodom kao zajedničkim resursom (koji je izvor vode, gde i na koji način se voda koristi, gde i na koji način se otpadna voda ispušta)	33-37
	303-2	Upravljanje uticajima kompanije koji nastaju ispuštanjem vode	36
	303-3	Povlačenje vode	35
	303-4	Ispuštanje vode	36-37
	303-5	Upotreba voda	33-35
GRI 304: BIODIVERZITET	304-1	Lokacije poslovanja koje su u vlasništvu, iznajmljene, kojima se upravlja ili su u blizini zaštićenih područja ili područja koja imaju visoku vrednost biodiverziteta a nalaze se van zaštićenih područja	n/a
	304-2	Značajan uticaj aktivnosti, proizvoda i usluga na biodiverzitet	43-48
	304-3	Staništa koja su zaštićena ili obnovljena	n/a
	304-4	IUCN Red List vrste i vrste sa nacionalne liste vrsta koje su pod zaštitom a čije je stanište u područjima gde kompanija posluje	n/a
GRI 305: EMISIJE 2016	305-1	Direktne - Scope 1 emisije	20-21
	305-2	Indirektne emisije iz korišćene električne energije - Scope 2 emisije	20-21
	305-3	Ostale indirektne emisije - Scope 3 emisije	20-21
	305-4	Intenzitet GHG emisija	21-23
	305-5	Smanjenje GHG emisija	22-23
GRI 306: OTPAD 2020	306-1	Kreiranje otpada i značajan uticaj kompanije koji nastaje generisanjem otpada	38
	306-2	Upravljanje uticajima kompanije koji nastaju usled generisanog otpada	38-41
	306-3	Otpad koji kompanija generiše	38
	306-4	Otpad koji je preusmeren sa odlaganja (deponiju i bilo koji drugi vid odlaganja koji nije reciklaža)	38-41
	306-5	Otpad koji je usmeren na odlaganje (deponiju i bilo koji drugi vid odlaganja koji nije reciklaža)	38-41
GRI 201: EKONOMSKE PERFORMANSE 2016	201-2	Finansijske implikacije i drugi rizici i prilike koje proizilaze iz klimatskih promena	44-45
GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-4	Konverzija prirodnih ekosistema	n/a
	13-5	Zdravlje zemljišta	43-48
	13-6	Upotreba pesticida	42
	13-11	Zdravlje i dobrobit životinja	49-51
	13-23	Mogućnost praćenja lanaca nabavke	78-82
GRI 308: EKOLOŠKA PROCENA DOBAVLJAČA 2016	308-2	Negativni uticaji na životnu sredinu u lancu snabdevanja i preduzete akcije	78-80

Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice
GRI 2: GENERALNA OBELODANJIVANJA 2021	2-7	Zaposleni	56-63
GRI 403: ZDRAVLJE I BEZBEDNOST 2018	403-1	Sistem upravljanja zdravljem i bezbednošću na radu	75
	403-2	Utvrdjivanje opasnosti, procena rizika i istraga incidenta	75
	403-3	Službe medicine rada	75
	403-4	Učestvovanje, konsultovanje i komunikacija sa radnicima vezano za zdravlje i bezbednost na radu	75
	403-5	Obuka radnika vezano za zdravlje i bezbednost na radu	75
	403-6	Unapređenje zdravlja radnika	75
	403-7	Prevenција i ublažavanje uticaja na zdravlje i bezbednost na radu direktno povezanih sa poslovima	75
	403-8	Radnici obuhvaćeni sistemom upravljanja zaštitom zdravlja i bezbednošću na radu	75
	403-9	Povrede na radu	75
	403-10	Opšte zdravlje povezano sa radom	75
GRI 404: TRENING I EDUKACIJA 2016	404-1	Prosečan broj sati obuke po zaposlenom	65
	404-2	Programi za unapređenje veština zaposlenih i programi pomoći za tranziciju	66
	404-3	Procenat zaposlenih koji imaju redovnu ocenu učinka i razvoja karijere	65
GRI 405: RAZNOLIKOST I JEDNAKE ŠANSE 2016	405-1	Raznovrsnost upravljačkih tela i zaposlenih	63
GRI 406: NEDISKRIMINACIJA 2016	406-1	Incidenti diskriminacije i preduzete korektivne aktivnosti	62
GRI 413: LOKALNE ZAJEDNICE 2016	413-1	Angažovanje lokalne zajednice, procena uticaja i razvojni programi	89-101
	413-2	Poslovanje sa značajnim stvarnim i potencijalnim negativnim uticajem na lokalne zajednice	n/a
GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-9	Bezbednost hrane	84-88
GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022	13-20	Prakse zapošljavanja	62
GRI 13: POLJOPRIVREDA/GRI 415: JAVNA POLITIKA 2016	13-24 /415-1	Javna politika/Političke donacije	n/a
GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022/GRI 407: SLOBODA UDRUŽIVANJA I KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA	407-1	Poslovanje ili dobavljači gde pravo na slobodu udruživanja radnika i kolektivnog pregovaranja može biti ugroženo	n/a
GRI 13: POLJOPRIVREDA 2022/GRI 408: DEČJI RAD 2016/GRI 409: PRINUDNI RAD 2016	408-1	Operacije i dobavljači gde postoji značajni rizik incidenta korišćenja dece kao radne snage	n/a
	409-1	Operacije i dobavljači gde postoji značajni rizik incidenta prinudnog rada	n/a
GRI 416: ZDRAVLJE I BEZBEDNOST GOSTIJU/POTROŠAČA 2016	416-1	Ocena zdravlja i bezbednosti proizvoda i usluga	84-88; 111
	416-2	Incidenti neusaglašenosti koji se tiču uticaja proizvoda i usluga na zdravlje i bezbednost	n/a

Referentni standard	Obelodanjivanja	Opis obelodanjivanja	Broj stranice	
G GRI 2: GENERALNA OBELODANJIVANJA 2021	2-1	Detalji o organizaciji	7-15	
	2-2	Entiteti uključeni u izveštavanje o održivom razvoju	127	
	2-3	Period izveštavanja, frekvencija i kontakt podaci	127	
	2-4	Ponovljene informacije	n/a	
	2-5	Eksterno uveravanje	16; 110	
	2-6	Aktivnosti, lanac vrednosti i drugi poslovni odnosi	7-15; 77-80	
	2-9	Upravljačka struktura i kompozicija	104-105	
	2-10	Nominacija i selekcija najvišeg rukovodećeg tela	104-105	
	2-11	Predsedavajuća/i najvišeg upravljačkog tela	104-105	
	2-12	Uloga najvišeg rukovodstva u nadgledanju upravljanja uticajima	104-105; 114-115	
	2-13	Delegiranje odgovornosti za upravljanje uticajima	112-115	
	2-14	Uloga najvišeg rukovodstva u izveštavanju o održivom izveštavanju	114-115	
	2-15	Konflikt interesa	108	
	2-16	Komunikacija kritičnih tačaka	104	
	2-17	Kolektivni nivo znanja najvišeg rukovodstva	66	
	2-18	Evaluacija performansi najvišeg rukovodstva	67-68; 106	
	2-19	Politike naknada za rad	62	
	2-20	Proces određivanja naknade za rad	n/a	
	2-21	Godišnji iznos ukupne naknade za rad	n/a	
	2-22	Izjava o strategiji održivog razvoja	113; 116-121	
	2-23	Obavezujuće politike	109	
	2-24	Implementacija ciljeva politika	112-115; 120-121	
	2-25	Proces za remedijaciju negativnih uticaja	83	
	2-26	Mehanizmi za potraživanje saveta i izražavanje zabrinutosti	109	
	2-27	Usklađenost za zakonima i regulativama	108; 111; 119	
	2-28	Članstvo u organizacijama	110	
	2-29	Pristup uključivanju zainteresovanih strana	110	
	2-30	Kolektivni ugovori	62	
	GRI 3: MATERIJALNE TEMA 2021	3-1	Proces određivanja materijalnih tema	113; 119
		3-2	Lista materijalnih tema	17
3-3		Upravljanje materijalnim temama	112-115	
GRI 201: EKONOMSKE PERFORMANSE 2016	201-1	Generisana i distribuirana direktna ekonomska vrednost	5	
GRI 204: PRAKSE NABAVKE 2016	204-1	Udeo potrošnje na lokalne dobavljače	78	
GRI 205: ANTIKORUPCIJA 2018	205-1	Operacije koje su procenjene rizične sa aspekta korupcije	n/a	
	205-2	Komunikacija i trening o anti-korupcionim politikama i procedurama	108	
	205-3	Potvrđeni slučajevi korupcije i preduzete aktivnosti	n/a	
GRI 206: ANTIKONKURENTSKO PONAŠANJE 2016	206-1	Pravne mere za antikonkurentsko ponašanje, anti-trast i monopolske prakse	108	
GRI 207: POREZI 2019	207-1	Pristup porezima	109	
	207-2	Upravljanje porezima, kontrola i upravljanje rizicima	109	
	207-3	Uključivanje zainteresovanih strana upravljanje kritičnim tačkama u oblasti poreza	109	

LISTA PRAVNIH LICA ČIJI SU ESG PODACI KORIŠĆENI U PUBLIKACIJI

ESG izveštaj za 2023. godinu obuhvatio je pravna lica unutar MK Agri-food (MK Agriculture, MK Meat i MK Sugar) i MK Tourism & Real Estate divizija, koje čine 80% ukupnih prihoda MK Group.

Izveštaj obelodanjuje podatke za 2023. godinu. U slučaju potrebe za dodatnim informacijama u vezi sa izveštajem na raspolaganju je imejl adresa info@mkgroup.rs.

Agrounija d.o.o.
Carnex d.o.o.
Carnex stočarstvo d.o.o.
Carnex veterina d.o.o.
Energobalkan d.o.o.
Hotel Palace Portorož d.o.o.

IVICOM Energy d.o.o.
MK Fintel Wind a.d.
MK Group d.o.o.
MK IT Business Solutions d.o.o.
MK Mountain Resort d.o.o.
PIK Bečej d.o.o.

Rezidencija Skiper d.o.o.
Skiper Hoteli d.o.o.
Sunoko d.o.o.
Vetropark Kula d.o.o.

VIZIJA ODRŽIVE BUDUĆNOSTI

ESG IZVEŠTAJ ZA 2023.